

КАРЛ МАЙ
БУРЪТ ВАН ХЕТ РУР

Превод от немски: Веселин Радков, 1992

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

НА ЧЕРНИЯ КОНТИНЕНТ

Като някакъв огромен сфинкс, чиито тайни от хилядолетия чакат да бъдат разгадани, на юг от Стария свят се простират безкрайните територии на Африка. Два могъщи океана мият бреговете на този континент, богат както на тайни, така и на противоречия. Стотици хиляди квадратни мили земя страдат от жажда, прокълнати на неплодородие, или образуват обширни степи, чиято оскъдна растителност само през дъждовните периоди дава храна на скокливата антилопа и на някои други подобни животински видове. През пролетта безброй пенливи потоци устремно се спускат в долините, за да изчезнат недалеч в сухия пясък и да очертаят пътя си с речен чакъл и хаотично разхвърляни каменни отломки. А там където цивилизацията дръзне смело да стъпи върху негостоприемната земя, тя трябва да бъде готова за борба с онези природни сили, които се разпореждат с живота и смъртта. До самите неплодородни области могъщата природа е създала най-великанския растителен и животински свят на земното кълбо. Докато непоносимата жегата в пустинята изгаря в нажежения пясък всеки кълн и на най-малката тревичка, недалеч от това място се гонят вълните на огромни по размерите си езера, гъсти гори от палмите талей издигат короните си към небето, а могъщият баобаб със сякаш неразрушимия си гигантски дънер протяга масивните си клони към пламтящото огнено кълбо. От едната страна, в безжизнената степ, човек не може да повярва в съществуването дори и на най-нисшето насекомо, или най-малкото червейче, а от другата страна, още по границата на пустошта, се разнася ревят на лъва, жирафата пасе във върховете на дърветата и храстите, а по-нататък земята трепери под тежките стъпки на слонове и носорози и в дълбоката тиня на застоялите води се ваят хипопотами.

Един континент с толкова пусти и диви брегове като Африка не предлага гостоприемен прием на мореплавателя и цивилизацията може да я завладее само с големи жертви и усилия. Ето защо и до ден

днешен (Това произведение е написано през 1879 г. Б. нем. изд.) Африка ни е по-малко позната от Америка и Австралия, макар че нямахме никаква представа за тяхното съществуване, когато по южното средиземноморско крайбрежие така близо до Европа вече процъфтяваше високо развита култура, която за съжаление по-късно изчезна. Докато по моретата на умерените ширини отдавна се развяваха различни флагове и вятърът издуваше безброй платна, които все пак бяха на крайбрежни плавателни съдове, то третият континент на Стария свят се простираше като митичен колос между Атлантическия и Индийския океан и само нарядко се разнасяше вестта, че някой храбър мореплавател се е опитал да предприеме дръзко пътуване покрай неговите брегове.

Къде безпочвени предположения къде легенди разказват, че още от античността носът на Южна Африка е бил известен на древните народи и техни кораби са го заобикаляли. Тъй например Кант е бил на мнение, че Книга първа на царете, гл. 22 му дава основание да смята, че по време на индийския цар Йозафат морските пътешествия от Персийския залив покрай южния нос на Африка до Испания били нещо обичайно, а Херодот разказва, как изпратените от египетския фараон Нехо картагенци минали по същия път около 610 години преди Христа. Впрочем за заобикаляне с кораб на този континент по онова време минавало и едно по-далечно плаване покрай западното крайбрежие на Африка, като да речем пътешествието на картагенеца Хано около 500 години преди Христа, макар че той стигнал най-много до Гвинея. А че по-късно Евдоксос от Кицикене бил плавал от Габес до Персийския залив, заобикаляйки южноафриканския нос, е чиста измислица.

Изглежда доста сигурно, че до края на XV век никой, идвайки от север, не е минавал покрай т. н. Кан (южноафриканския нос). Португалският крал Жоан изпратил малка флота под командуването на Бартоломеус Диас, която в 1487 година действително заобиколила Кап. Но по-нататъшното плаване на този храбър мъж било осуетено от бунта на неговите хора. Заради страшните бури, на които е трябвало да устои недалеч от скалистия бряг, той го нарекъл Кабо торментосо — Скалистия нос на бурите. Обаче крал Жоан променил името в нос Добра надежда, понеже повече не се съмнявал, че е намерен морския път към приказната страна Индия.

Неговият наследник крал Мануел изпратил флота от четири кораба под командването на Васко да Гама, за да проследи по-нататък вече намерения път, една задача, която наистина била изпълнена от този прочут мъж. Усилията на португалците били насочени единствено към откриването на пътя за Индия, те изобщо не се интересували от южния нос на Африка.

Едва през 1600 година в лицето на капитан Ван Кисбук холандците стъпили на тази земя и решили да я колонизират. Холандските заселници, наричани бури, отблъснали хотентотите, малко по малко стигнали до кафрите и започнали и от тях да отнемат едно парче земя след друго. Разрастването на колонията предизвикало завистта на англичаните, които без да подбират средства се опитвали да изместят холандците и не мирясали докато най-сетне през 1714 година по силата на Парижкия мир им била отстъпена споменатата територия. Това предизвикало приток на английски колонисти, които гледали по всевъзможни начини да вредят на холандските бури и скоро между двете националности възникнала люта вражда, изиграла много важна роля в борбата на колонията срещу местното население.

Докато до дадения момент за европейците туземците от Капланд минавали за най-диви и неспособни за организирана съпротива орди, то лютите битки между англичани и кафри доказали, че на този противник съвсем не бива да се гледа с пренебрежение. И ако е близко до ума да очакваме, че и южноафриканските туземци също като американските индианци са осъдени да загинат от жестокия закон, който изглежда е поставил пред кавказката раса задачата да работи за гибелта на своите цветнокожи братя, то трябва да се очаква, че жителите на Калахари, както и туземците от американския Запад, също ще се защитават до последна капка кръв срещу превъзходящия ги във всяко отношение неприятел. Смъртта на една нация никога не е някакво внезапно рухване и изчезване в небитието, а е страшна и продължителна агония и борба, една все по-отслабваща, но дълготрайна съпротива, която разпалвана от пламтяща омраза и в последните мигове все още се опитва да повлече със себе си и врага в пропастта...

По време на едно мое пътуване през холандската провинция Зеланд аз се запознах със семейство ван Хелмерс и въпреки че хората бяха бедни, при тях намерих сърдечно гостоприемство. Научих, че

някакъв чичо на родителите на домакина се бил преселил в земите на нос Добра надежда. Дълго време те си кореспондирали с него и със сина му, докато най-сетне синът заедно с много други бури, подгонени от настъпващите англичани, се прехвърлили през Драконовите планини, за да основат в днешната колония Трансвал новата си родина. Оттогава секнали всякакви вести от него, но семейството не беше забравило своите роднини и си спомняше за тях с голяма любов и привързаност. И когато споменах за намерението си да предприема пътуване до Капланд, те ме отрупаха с молби, ако мога да събера там някакви сведения за безследно изчезналите хора. Повериха ми едно писмо в случай че успея да ги открия и аз напуснах Холандия с желанието по този начин да покажа на семейството благодарността си за оказаното ми сърдечно гостоприемство.

След пристигането си в Капшат останах известно време в града, предприех пътешествия на север и на запад, а накрая посетих и територията на Трансвал, макар че тамошните порядки съвсем не можеха да се нарекат привлекателни.

Прославилият се вожд на кафрите Чака, с право наричан Атила на Южна Африка, беше подчинил на заповедите си многобройни кафърски племена и им беше дал такава бойна подготовка, вдъхнал им бе такъв боен дух, че съпротивителните им възможности срещу европейците се бяха удесеторили. Неговият брат Сикукуни го нападна и уби, за да заграби цялата му власт и после между него и бурите се започна поредица от сражения, в които макар и понасящи ударите на беззаконието и насилията на английското правителство, холандците проявиха чудеса от храброст. По-късно Трансвалската република реши да построи железопътна линия до залива Делаго, но понеже така тя щеше да постигне икономическа независимост, Англия се опита да осуети този план и подтикна вожда на кафрите Сикукуни да се разбунтува срещу бурите, снабди го с необходимите оръжия, а после използвайки тъй създаденото положение като повод, анексира републиката, „за да защити християнството“. Точно по това време се случиха събитията за които ви разказвам.

Пътуването из онези земи се предприема обикновено с волски коли, но по стар навик, а и за да мога по-бързо да се придвижвам, аз си бях осигурил кон. Заедно с мен яздеше и един кафър от племето базуто на име Квимбо, когото бях наел за водач. Дълго време той беше

работил какво ли не в различни холандски ферми, беше дружелюбно настроен към белите и макар завалено, горе-долу говореше холандски. Яхнал кон, той представляваше доста странна гледка. С изключение на една басмяна препаска около слабините му, Квимбо бе свършено гол. Той натриваше тъмното си яко мускулесто тяло с някаква мас, която действително предпазваше кожата му от досадните ухапвания на насекомите, но за съжаление същевременно разпространяваше толкова нетърпима воня, че ми струваше доста големи усилия да издържам до него на разстояние по-малко от петдесет крачки. Ала най-забележителното у Квимбо бе начинът, по който си правеше прическата. От ежедневната употреба на акациева смола и полагащите дългогодишни грижи, косата му се бе слепнала в твърда плътна маса, а „фризурата“ му бе придобила формата на два наклонени с подметките един към друг пантофа, чиито токове образуваха върха, а обърнатите нагоре отвори за краката му служеха като склад за най-различни дреболии без никаква стойност, но които имаха за него огромно значение. Долната част на ушите му бе толкова разтеглена и удължена от окачването на различни тежки предмети като украшения по време на младостта му, че по големина доста напомняха ушите на някое нюфаундландско куче. За да придаде практическа стойност на тази рядка красота, той имаше навик всяка сутрин да ги навива на руло и да поставя в отворите им двете си кутийки с енфие. Освен това, на всяка своя ноздра Квимбо носеше дебела месингова халка, несъмнено едно изобретение на личния му естетически гений, а около врата му, на широк кожен ремък, висяха два големи хлопатара, навярно „конфискувани“ от споменатите ферми. На всичко отгоре, когато яздеше, той имаше същата неопишуема стойка, която заемат скитащите фокусници и мечкари, или маймуната яхнала камила, а опиташе ли се по време на разговор да направи съсредоточена физиономия, ужасното зъбене и невероятно разчекнатата широка уста го правеха да прилича на някакъв зоологически вид, за който бе трудно да се каже дали трябваше да се причисли към преживните, към булдоците, или пък към морските котки. Този оригинал бе въоръжен с тежък боздуган от черен абанос, със страшен закривен нож и копие, използвано обикновено за хвърляне. Все още не бях имал възможността да установя дали умееше да използва тези опасни оръжия.

Самият аз яздох хубав жребец от английска порода, а за кафъра бях успял да набавя едно от онези едри и масивни чудовища, които са влачили оръдията на Наполеон от една битка към друга. Формите му наистина бяха слонски, а ходът му бе такъв, че принуждаваше кацналия на широкия му гръб Квимбо само в крайни случаи да си служи с юздите, — обикновено кафърът предпочиташе с две ръце здраво да се вкопчва в гривата на животното.

В този хубав ден той яздеше от лявата ми страна и с трудно разбираемия си говор се мъчеше да ми обясни сложното политическо положение в страната.

— Менер ((хол.) — господин, господар.) вече виждал ли Сикукуни, велик крал на кафрите?

— Не съм. А ти виждал ли си го?

— Квимбо не виждал Сикукуни. Квимбо обичат Холандия, той съм добър базуто и мразят зулу. Но Квимбо чувал за Сикукуни. Квимбо не искат видят Сикукуни.

— Значи се страхуваш от него, а?

Храбрият кафър толкова широко разчекна уста, че кажи-речи можех да надникна в стомаха му и така облеци очи срещу мен, сякаш с поглед се канеше да ме разкъса.

— Кво казал менер? Квимбо бил страшен от Сикукуни? Менер не познават Квимбо. Квимбо съм смелост, Квимбо съм сила, Квимбо изяде Сикукуни. Но Сикукуни имат много зулуси, а зулуси имат много ируа (Копие използвано за пронизване на неприятеля в близък бой. Б. нем. изд.) и много пушка. Англия дали на зулуси пушка и барут та зулуси умъртвят Холандия. Ала Квимбо нямат пушка и барут и не могат застреля зулус.

— Но нали ние сме тръгнали към планините Кватламба и после ще минем през земите на зулусите! Ами ако те убият?

— Менер имат пушка и бцрут. Менер ще застрелят мъртъв Сикукуни и зулуси. Квимбо обичат менер, менер дават Квимбо тютюн, а Квимбо дават менер свой душа и тяло!

Това обяснение в любов бе придружено от толкова енергични и разпалени жестикулации, че „нежният“ кафър изгуби равновесие и едва успя отново да сграбчи гривата на коня, за да се задържи на гърба му.

— Нима Сикукуни действително е толкова зъл? — попитах аз.

— Сикукуни съм изтрепал бял мъж, бяла жена, бяло дете и съм изтрепал базутото. Сикукуни пият кръв и танцуват кога изтрепят много бял мъж и дете. Сикукуни съм изтрепал бур край потока Син венец. Нима Сикукуни съм добър?

Кафърът имаше право. Не можех да не се сетя за ужасната касапница край реката Блесбокс, където Сикукуни вероломно беше изклял над шестстотин холандци и хотентоти, както и за жестокостта, с която по време на празненствата нареждаше по най-мъчителен начин да бъдат удушени заловените пленници или ако не разполагаше с такива, тази участ сполиташе мнозина от собствените му хора. Та нали и неговият роднина, миролюбивият и приятелски настроен към холандците Соми успя да се изплъзне от подобна смърт само с незабавно бягство, а после разбра, че жена му и единственото му дете, които предварително беше накарал да тръгнат на път, са загинали по най-окаян начин от глад и жажда в Калахари. От заповедите на Сикукуни лъхаше миризма на кръв, в стъпките, които оставяше, димеше кръв, и за кърваво отмъщение крещяха до Бога безбройните жертви на жаждата му да убива. Суровата строгост с която управляваше, държеше войните му в пълно покорство, но не беше тайна, че те скрито желяеха да имат друг предводител и съжаляваха, че не могат да узнаят къде се намира Соми.

— Не, Сикукуни не е добър, но наказанието ще го сполети и той няма още дълго да е вожд на зулусите.

— Сикукуни смазва... о, о, менер — прекъсна се кафърът. — Квимбо виждат човек там на височината. Човек също яздат кон кат Квимбо и менер!

Той посочи с ръка право напред, където наистина на известно разстояние от нас се бе появил конник, отправил се също към планините, но посоката му образуваше тъп ъгъл с нашата и затова досега не го бяхме забелязали.

— Това е някой бур или англичанин — обадох се аз. — Квимбо, напред! Трябва да го настигнем.

Пришпорих моя дорест жребец и той незабавно премина в тръс. Артилерийският кон на Квимбо се опита да последва примера му, но тлъстият му гръб така се замята насам-натам, че кафърът едва не претърпя „корабкрушение“.

— О, о, менер! — закрещя той. — Кон тичат много бързо! Квимбо изгубят ръце, Квимбо изгубят крака, Квимбо изгубят Квимбо и кон! Къде ще бъдат Квимбо кога менер потърсят Квимбо!

Малкият урок по езда можеше да му бъде само от полза. Ето защо аз ни най-малко не намалих бързината, а кафърът продължи да крещи в същото „фортисимо“. Затова никак не беше чудно, че непознатият ездач ни забеляза дълго преди да го настигнем. Той се обърна към нас и ни зачака.

Човекът също яздеше жребец от английска порода, но веднага се виждаше, че конят му трябваше да носи твърде по-голям товар от моя, понеже непознатият бе изключително снажен и широкоплещест. Изглежда мускулестите му ръце притежаваха огромна сила. Въпреки отпечатъка на добродушност широкото му лице имаше извънредно самоуверен израз, а острият му изпитателен поглед, спрял се с любопитство върху мен, без съмнение можеше да бъде и далеч по-мрачен, отколкото в момента, когато човекът вдигна ръка да отговори на моя поздрав.

— Откъде? — попита той кратко, но не и недружелюбно.

— Вчера сутринта тръгнах от Вилем Ларсен.

— Вилем Ларсен? Той е добър холандец! И накъде, менер?

— Отивам замалко до планините Ранд.

— Каква работа имаш там?

Човекът питаше повече отколкото всъщност допускаше учтивостта, но тъй като лицето му изразяваше известно доброжелателство, аз най-спокойно му отговорих:

— Искам да опозная страната и хората, менер, и нищо друго. При тези думи той замислено сложи длан на брадичката си, погледът му помръкна и следващият му въпрос прозвуча по-строго:

— Искаш да опознаеш страната ли? Тъй, тъй! Сега се намират много такива хора дето искат да опознаят тази страна, но те ще се запознаят само ей с това!

Същевременно той удари с юмрук по приклада на своята "рур" ('Рур (хол.) — пушка. Б. пр.), която беше праметнал през рамо. От само себе си се разбира, че този мъж беше холандец.

— И аз мисля така, менер — отвърнах му. — Наистина твърде непочтена работа е първо да насъскаш едни хора срещу други, за да

можеш след като взаимно се избият, да пхнеш в джоба си двойна печалба!

Веднага след тези думи и погледът, и тонът му станаха по-благи.

— Тогава не си англичанин към когото трябва да се обръщам със „сър“?

— Не, немец съм, от Саксония и ми се струва, че с холандците произлизаме от едни и същи германски прадеди.

— Точно така! Тук има доста немци и всичките са на наша страна. И тъй, бъди добре дошъл!

Той ми подаде десницата си, здравата ми разтърси ръката и след като хвърли един поглед към моя спътник, усмихнато попита:

— Твой слуга ли е?

— Слуга, водач и преводач, менер. Той е чудесен и славен човек, какъвто рядко се намира.

— Но отсега нататък може да язди след нас, защото ако ми разрешиш, аз ще те водя. Тръгнали сте към прохода Безойденхоут, нали?

— Така е.

— Натам води и моят път и ако нямаш нищо против, ще яздим заедно. Казвам се Кес (Съкращение от Корнелиус. Б. нем. изд.) Ойс.

Погледнах го силно изненадан, защото това запознанство бе за мен голяма чест. Значи той беше синът на прочутия предводител на бурите, който в съюз с Потгитер и Преториус бе спечелил известната битка срещу кафрите при Питер-Марицбург! Не можах да скрия радостта си. И аз му казах името си, макар че то сигурно му бе напълно непознато.

— Можеш да ми повярваш, менер Ойс — уверих го аз, — че нищо по-приятно не можеше да ми се случи от срещата ми с теб!

— Навярно си чувал за мен в Капцат, а?

— Много съм слушал за теб, ала от по-отдавна, още в моята родина.

— Значи чак там сме известни, така ли? — попита той, като по откритото му честно лице премина израз на гордост.

— Разбира се.

— И какво говорят там за нас? На чия страна са хората? С нас ли са или с англичаните?

— Менер, аз не съм политик, но най-искрено ще ти кажа, че напълно ви съчувстваме. По време на далечните ми пътешествия многократно съм се срещал със синовете на Англия и съм се запознавал с такива хора, с които навярно ще останем приятели до края на живота си, но в дадения случай ще трябва добре да разграничим частното от общото. Самият аз нямам личен интерес към тукашното политическо положение, но признавам, че ако докато съм с теб, ти имаш нужда от помощта ми срещу твоите неприятели, без колебание ще грабна карабината.

При тези думи той отново ми подаде ръка и каза:

— Благодаря ти, менер! Едва ли ще изпадна в такова затруднение, че да се видя принуден да се възползвам от помощта ти, но е хубаво да чуеш приятелска дума от един човек, следил събитията толкова отдалече и вероятно създал си по-правилна преценка за тях от хората, които гледат на тукашното положение с очите на личната изгода.

Известно време Ойс яздеше потънал в собствените си мисли. После изведнъж сякаш се сепна и каза:

— Ще споделя с теб един велик закон на световната история, до който съм стигнал съвсем сам след продължително и задълбочено размисляне. Той гласи: господството над моретата, а оттам и господството над колониите, се оспорва от държавите, разположени по крайбрежията на континентите. Погледнеш ли назад в историята, ще разбереш, че може би съм прав. Финикия, Гърция, Рим, Картаген, Испания, Португалия, а преди това Венеция и Генуа, да споменем само бегло мохамеданските пиратски берберски държави. Франция, Холандия и Англия са се сменяли във владичеството над моретата. Прав ли съм?

— Не мога да отрека, че съм склонен да приема този закон, естествено, ако е добре мотивиран.

— Размислиш ли малко по-задълбочено сигурно ще се съгласиш с моето мнение. Холандия е отвоювала от морето повече земя, отколкото която и да било друга държава, но че и тя ще трябва да се подчини на този закон, е решено още отдавна. Англия ѝ отне господството и в Европа, и в Индия, и тук, в Капската провинция. И сега е лесно да се предвиди каква участ ни очаква. Ние се бием тук, за да защитим спечелените с кръвта ни имоти, но в крайна сметка те все

пак ще ни бъдат отнети. Англия ще завладее Канската провинция, но преди това ще се бием и ще умрем като мъже и герои. Извършваните тук подвизи няма да бъдат възпети, дори едва ли и ще се говори за тях, защото ще се родят в боеве водени далеч от родината, а след като ни прогонят оттук, синовете и внуците ни ще се преселват все по на север, запазвайки спомена за нас, докато и тях самите не ги сполети нашата участ. Всяко земно същество има право на живот. Всяко растение, всяко животно, всеки човек, всеки народ и всяка нация имат правото да се развиват по начин, който им е присъщ, за да могат на дървото на човечеството да цъфтят различни цветове и да зреят различни плодове според почвата, която ги храни и небето, ширнало се над тях. Прогони ли един народ друг народ от земята му, той отива под чуждо небе, за да унищожи други хора и така самият този народ губи първоначалните си корени и не може добре да се устрои на чуждата земя. Там или слънцето пече твърде силно, или ветровете са много студени... този народ започва да боледува, да линее и загива. Осъден е да заплати смъртта на прокудените със собствения си живот. Наистина става така — всяко преселение и всяка смяна на климата скрито рушат човека отвътре, макар външно румените му страни сякаш да доказват обратното. Ние ще изчезнем от Канската провинция, защото сме вършили грехове към истинските собственици и господари на тази земя, но и Англия неизбежно ще сподели участта ни, ако ще би нейната мощ и господство да продължат тук и няколко столетия.

— Така ли мислиш? — попитах аз, учуден от откровеността, с която споделяше с мен най-съкровените си мисли, след като се бяхме запознали едва преди две-три минути. — Аз пък се осмелявам да твърдя, че за изчезване в истинския смисъл не може да става и дума. Когато смесим два химически елемента, те не изчезват, а образувайки ново съединение, само стават невидими за окото ни. Това важи не само за неорганичния, а и за органичния свят, към който причисляваме и човека, а така също и народите, нациите. Та виж какво става в Америка! Чрез свързването на различни елементи се създаде един нов самобитен народ, но самите елементи все още се наблюдават в него и...

— Много добре, менер, но няма ли да признаеш, че индианецът действително изчезва, без да откриеш и следа от него в янките? Ала тук навлизаме вече в една територия, която за съжаление ни е слабо

позната и все още не е разработена както трябва. Може би си падам и малко фантаст. Поне в теб ще се създаде такава впечатление, ако продължа по подобен начин да излагам становището си.

Външността му ни най-малко не оставяше впечатлението, че има склонност към фантазиране. Неговата груба яка фигура изглеждаше по-скоро пригодена само за трудния практичен начин на живот. Облеклото му също потвърждаваше това. На главата си Ойс носеше широкопола филцова шапка, която едва ли имаше право да се нарече елегантна. Над тесен елек от грубо холандско сукно той беше наметнал върху раменете си обикновено сиво вълнено одеяло, а здравите му мускулести крака бяха обути в протрити от ездата кожени панталони, напъхани в ботуши с високи добре насмолени кончови. Въоръжението му изглеждаше твърде просто — състоеше се само от нож в кания от бизонска кожа и стара тежка карабина, ала който знаеше с каква непогрешима точност холандските заселници умееха да стрелят със своите „рур“, той можеше да бъде сигурен, че тази карабина бе отнела живота на не един кафър, а може би и на някои англичани. Както споменах, външността на този мъж бе толкова естествена и семпла, толкова деловита и делнична, че можех да отговоря само следното:

— Фантаст ли? Струва ми се, че с възгледите си и изказаното мнение ти много повече засягаше истинския реален живот, отколкото да навлизаш в измамното царство на въображението.

Човек, който живее такъв живот като теб и има твоя опит, едва ли ще заслужи да го обвинят в метафизика, ако някога реши някому да направи услугата открито да изкаже мислите си.

— Така ли? Нима ти правя услуга? И все пак, може би ще заслужи подобно обвинение, защото, представи си само, аз например отричам историята. Твърдя и дори доказвам, че ние изобщо нямаме история!

— Ако можеш да обосновеш твърдението си, все пак не си фантазьор.

— Да, мога да го обоснова. Мога да докажа истинността на твърдението си и това дори не е толкова трудно колкото се струва някому на пръв поглед. Е, може би на един учен професор не бива да излизам с подобни доказателства, понеже тези господа често ръководят от твърде странни догми. От целия материал те извеждат своите мисли и заключения така, че издигат чак до небето постройки, които остават

необитаеми. Те не обръщат внимание на трайните материали, предлагани ни от действителността за строеж на жилища, под чиито покриви човечеството ще може да живее в сигурност и мир. Тези господа са написали хиляди книги по история, но въпреки това в нито една от тях няма да намериш истинската история.

— Ха!

— Да, така е! Позволи ми да си послужи с една аналогия! Нашето естествознание се разделя на три части: на наука за природните явления, наука за природните сили и наука за природните закони. Неговата задача е да покаже как определени природни сили по силата на определени неотменими природни закони предизвикват определени природни явления. Така е и с историята. Тя трябва да запознава с историческите закони, с историческите сили и с историческите явления. Тя има задачата да докаже, че определени исторически сили по силата на определени неотменими исторически закони довеждат до зараждането на определени исторически явления. Но в кой труд по история са изброени тези сили и закони, кой труд по история ни дава точно обяснение за необходимостта от появата на едно събитие породено от тези сили и закони?

Трябва да призная, че бях изненадан от мислите му. Те сигурно не бяха рожба на миогледа на някакъв фантазьор, а бяха резултат на задълбочен размисъл върху нещата от реалния живот.

— Аналогията ти е необичайна, менер — отвърнах аз. — Но ми изглежда убедителна.

— Изглежда ли? Наистина е такава! Кажете ми какво намират във вашите исторически трудове? Едно изброяване на онези исторически явления, на онези събития, които могат да бъдат разказани в дадения момент и отчасти действително са се случили, а отчасти други са ни казали, че се били случили. Това ли е история? Това е най-обикновена хроника, защото къде остават тогава историческите сили и закони? Естествоизпитателят, химикът, като че постъпват творчески, макар и в доста стеснен смисъл — и единият и другият променя, руши или създава с помощта на познатите му природни сили според също тъй познатите му природни закони. А как постъпва историкът? Той събира голите факти, подрежда ги как да е един до друг също както и кафърът нанизва едно до друго стъклените си маниста. Историкът не може да каже нищо за възникването на фактите и развитието на събитията

както и кафърът не може да каже как са се образували неговите маниста. И въпреки всичко историкът дава на този календар името история! Да, историята би трябвало да бъде майка на политиката! Но онова, което хората наричат история, е ялова работа. Какво представляват тъй наречените политици? Те се карат за плодовете на дърветата, които не са садили и дори не знаят как да посадят едно семенце, което да им донесе същите плодове по един колкото сигурен толкова и мирен начин. Едно ще ти кажа, господине, едва когато познанията ни достигнат онези тайнствени дълбини, откъдето създадените от самия всемогъщ Творец световноисторически сили по неумолими световноисторически закони раждат световноисторическите факти като плодове, които досега сме брали без да овладеем начина на отглеждането им, едва тогава ще можем да кажем: ние имаме история. Тогава ще станем господари на събитията, тогава сами ще умеем да ги създаваме също както занаятчията прави своите предмети и както поетът сътворява стихотворенията си. Тогава историята ще роди такава политика, която ще донесе на земното кълбо вечен мир и ще превърне меча в плуг, понеже раздорите и войните ще станат нещо невъзможно — та нали всеки ще знае законите и силите с чиято помощ ще действа и другият. Вместо конкуренция във въоръжаването ще цари мирна конкуренция и развитието на човечеството ще тръгне по други пътища толкова много извисени над сегашните ни познания, че в момента нямаме ни най-малка представа за тях. Но докато настъпи това време, ще трябва усърдно да търсим и изучаваме онези дълбини и смирено да признаем, че все още в много отношения сме пълни невежи!

Той говореше разпалено. Този човек с толкова непретенциозна външност се оказа забележителен мислител и увлекателен оратор. Дори и да исках, пак нямаше да намеря веднага какво да възразя на неговата теза. Затова замълчах, а и той предпочете да не разваля впечатлението от думите си, нарушавайки възцарилото се мълчание.

Продължихме да яздим един до друг безмълвно, всеки потънал в мислите си, докато най-сетне Ойс вдигна глава и погледна към мен.

— Менер, това беше един поглед в бъдещето, но нека не забравяме и настоящето! Каниш се да прехвърлиш планините. А имаш ли точно определена цел?

— Не. Аз съм свободен като птиците и както те кацат на някое дърво, за да пренощуват, така и аз намирам подслон къде да е. И все пак — добавих аз спомняйки си нещо, — имам една цел, ако под тази дума не се разбира определено място.

— Значи търсиш някого?

— Всъщност не е точно това, което се има предвид под търсене. В Зеланд се запознах с едно семейство. То има роднини в Трансвал, но от дълго време не е получавало от тях никакви вести и затова хората ме помолиха при удобен случай да разпитам за близките им.

— Как се казват тези роднини?

— Ван Хелмерс.

— Хм, хиляди бури са били под моето командване и повечето ги познавам по име. Сред тях имаше няколко ван Хелмерс. Не можеш ли да ми кажеш нещо по-определено?

— Знам само, че подгонени от англичаните, те са прехвърлили Драконовите планини и са отишли в Трансвал.

— И произхождат от Зеланд, така ли?

— Да, както вече споменах. Чичото на родителите се преселил в Канската провинция, следователно възможно е да съществуват негови деца и внуци.

— Каква професия е имал този чичо?

— Мореплавател.

— И се е казвал Лукас ван Хелмерс, нали?

— Така е! — възкликнах изненадано. — Познаваш ли семейството, господине?

— Чувал съм туй-онуй за тоя Лукас. Роднините му... хм, той отдавна умря и първо трябва да си припомня — отвърна ми Ойс и някак особено премигна с очи.

По иначе сериозното му лице се плъзна едва забележимо дяволито изражение, което ме накара да предположа, че той знаеше за въпросния човек повече, отколкото желаше да каже. Какви ли причини можеше да има за подобна сдържаност?

В този миг Ойс внезапно спря коня си. На това място теренът представляваше грубо напластен пясъчник само тук-там прекъсван от почти черни еруптивни скали. Тези скални образувания ни пречеха да виждаме надалеч, ала не заглушиха тропота от копитата на кон, който бързо се приближаваше срещу нас.

— Кой ли идва? — попита бурът и бързо свали карабината от рамото си.

И аз незабавно грабнах пушката си, но след малко и двамата едновременно сведохме дулата на оръжията си. Иззад образувания от скалите ъгъл се появи в тръс дребно пони, а на гърба му седеше една девойка, чиято външност и при други обстоятелства щеше да привлече цялото ми внимание.

Тя носеше рокля от лек червен плат. От едното рамо до другия ѝ хълбок беше опъната кожа от дива котка, а върху буйната и къдрава гарвановочерна коса имаше малка шапчица от пъстри пера. Ръцете ѝ бяха голи, а краката боси. Тъмният цвят на кожата ѝ навеждаше на предположението, че ездачката бе от племето на кафрите. Един поглед към лицето ѝ превръщаше предположението в сигурност, макар че чертите му не носеха така ясно изразени характерните особености на типичните представители на нейната раса.

Щом ни забеляза, тя незабавно дръпна поводите и нейната малка ръка стисна дръжката на нож, който се подаваше под котешката кожа, ала разтревоженото ѝ изражение бързо премина в усмивка и видимо зарадвана, девойката изненадано извика:

— Кес Ойс! При нас ли идваш?

— Да, Митие (Мария. Б. нем. изд.). Майка ти у дома ли е?

— Да.

— Ами Ян?

— Не е. Той е по следите на един леопард.

— А ти? Накъде си тръгнало, момиче?

— Отивам при съседа Зелмст. Бързам. Майка ми е болна и Зелмст трябва да ѝ помогне.

— Но дете, ти няма да стигнеш преди падането на нощта, а пътят е опасен.

По устните ѝ заигра лека усмивка.

— Не ме е страх, бас (Шеф, господар. Б. пр.) Ойс, нали знаеш, а този път мама се чувства толкова зле, че съседът непременно трябва да дойде.

— Съседът Зелмст лекар ли е? — попитах аз.

— Той е бур, който разбира малко от билки — отговори ми Кес Ойс.

— Тогава Митие може да се върне, аз ще се опитам да помогна на майка ѝ.

Девојката ме погледна зарадвано.

— Значи ти си „офисир ван гезондхейд“, а? (Офицер на здравето, лекар. Б. пр.) — попита тя.

— И аз съм нещо като лекар и имам пътна аптечка — отговорих ѝ.

— Това е извънредно щастливо обстоятелство, менер — обади се Ойс. — Обърни коня, Митие, и се радвай, защото изобщо не си спомням вече откога из тези планини не сме виждали лекар. Хайде, менер, нека яздим малко по-бързо! Трябва да знаеш, че Митие не обича понито ѝ да скучае!

Накарахме конете да препуснат и действително скоро забелязах, че Митие умееше отлично да се справя с животното. В мен се събуди необичаен интерес към тази необикновена ездачка. Откъде бе получило кафърското девојче християнското име Мария? Как се бяха установили подобни почти роднински отношения между нея и прочутия предводител на бурите? Ако се съдеше по привлекателната ѝ външност, тя сигурно произхождаше от някое изтъкнато племе, може би беше от амаатомба или пък от лагоанер. А каква ли бе болната ѝ майка? Както изглеждаше, момичето не беше получило кафърско възпитание.

Тези мои мисли и наблюдения бяха прекъснати от силни викове зад гърба ми. Обърнах се. След жребеца ми тичаше в тръс едрият артилерийски кон, но без ездач. Малко по назад кафърът лежеше на земята и вдигнал нагоре ръце и крака крещеше с все сила:

— Менер стоят, менер чакат! Ох, ох... ау, ох! Квимбо нямат вече кон и кон нямат вече Квимбо! Ох, ау! Кон тичат, а Квимбо не могат вече тичат, Квимбо нямат ни ръце, ни крака. Квимбо лежат на земя и съм мъртъв!

Не можех да не се разсмея, а и Кес Ойс също взе да ми приглася. Девојката обаче се върна при претърпелия злополука свой съплеменник, скочи от понито и се наведе над кафъра.

— Квимбо ли се казваш? Нарани ли се? — попита го тя.

— Да, Квимбо се казват Квимбо, но не Квимбо наранил Квимбо, а кон наранил Квимбо.

— Къде те боли? Гърба ли си удари!

— Само гръб ли болят Квимбо? Ох, ох, цял Квимбо болят Квимбо. Квимбо вече не жив, Квимбо съм мъртъв!

Аз също слязох от коня, за да видя дали беше пострадал.

Въпреки съвсем старателния преглед не успях да установя ни най-малкото нараняване или контузия и все пак той отказваше да се изправи. Ревеше под моите опипващи ръце и непрекъснато уверяваше, че бил съвсем мъртъв. Тогава Ойс също скочи от седлото и извади ножа си.

— Квимбо наистина е умрял — невъзмутимо каза той. — И ако ти, менер, не вярваш, ще ти го докажа. Ще го разпоря и така ще можеш да надникнеш в тялото му и да установиш дали наистина няма искрица живот в него.

Ойс се наведе, хвана кафъра за гърлото и допря ножа си до кожата му. В следващия миг Квимбо скочи на крака и направи невероятно салто мортале настрани.

— Ох, не реже Квимбо! Квимбо наистина мъртъв, но Квимбо пак може язди на кон!

— Тогава яхвай го и внимавай да не паднеш отново на земята!

„Възкръсналият“ кафър събра вещите, които беше изгървал и пак се покатери върху гърба на коня.

— Ще яздат ли менер също тъй бързо? — боязливо попита той.

Аз кимнах.

— О-о, тогаз здраво върже Квимбо — помоли се кафърът, — иначе Квимбо дважд мъртъв!

— В такъв случай наистина ще те разпоря! — увери го Ойс със заплашително изражение и едновременно с мен и Митие отново се метна на седлото. — Впрочем не сме далеч от целта. Ще пристигнем след половин час и после, менер, ще можеш да докажеш дали разбираш от болести малко повече отколкото билкаря Зелмст.

ВТОРА ГЛАВА

СИКУКУНИ

След около половинчасова езда ние спряхме пред една долина. Обградена от двете си страни от възвишения, спадащи към западните разклонения на планините Ранд, тя имаше ширина от около една и половина английски мили. Доста голям поток се виеше по дъното ѝ като създаваше условия за избуяването на пищна растителност и тъкмо тя отличаваше тази отдалечена и закътана местност сред предпланините от земите, през които бях минал в последните дни. Навсякъде погледът виждаше пасящи говеда, овце и кози. Насред долината се простираше голям чифлик, заобиколен от овощни градини, а непосредствено зад тях следваха житни нивя с богата реколта.

— Пристигнахме! — обади се Кес Ойс. — Харесва ли ти това място?

— Много повече от някои други, които съм виждал досега. Как се казва собственикът?

— Той е неф Ян, уверявам те, че е момче и половина. Можеш дълго да търсиш друг по-храбър и по-свестен африканер от него, макар да е само на двайсет и две години. Жалко, че е тръгнал на лов за леопарди. В такива случаи винаги отсъства от къщи по няколко дни, иначе щеше да имаш възможност лично да се запознаеш с него!

Той нарече младежа неф Ян без да спомене фамилното му име. Холандският обичай — дори без каквато и да било роднинска връзка по-възрастни хора да се обръщат към по-младите си познати с „неф“, докато пък по-младите ги назовават с простичкото и приятелско „бас“, се е пренесъл и в Африка. В широкия смисъл на думата африканери се наричат всички преселници от холандски произход, но в по-тесен смисъл под това понятие се разбират само онези бури, които добре умеят да си служат с пушката, остават верни на старите си традиции и... следователно са заклеті врагове на англичаните, а окото им не мигва пред никакви опасности. Каже ли някой преселник за друг, че е африканер, то той му оказва най-голяма чест, защото по този начин все

едно го е нарекъл герой. Затова едва двайсет и две годишният неф Ян сигурно е давал вече неведнъж доказателства за храбростта си, за да бъде почетен от прославения Ойс с прозвището африканер.

— Но освен Ян той има и друго име, нали? — попитах го аз.

— Разбира се — отвърна бурът с лукава усмивка. — Както си личи, човек трудно може да ти устои, менер. Исках да ти кажа това име едва при запознанството ви, но понеже толкова настояваш, а неф Ян не си е у дома, тогава знай, че се казва Ян ван Хелмерс.

— Ван Хелмерс ли? — възкликнах аз. — Да не би да искаш да кажеш, че е член на семейството, което търся?

— Ако не се лъжа, той е внук на онзи чичо, за когото ти ми разказа. Този човек падна като храбър боец в битката при Питер Марицбург, където заедно с него се сражаваше и синът му, който те уверявам беше ловец и воин какъвто друг едва ли ще намериш. Неф Ян съвсем се е метнал на него. Карабината му никога не пропуска целта си, нито денем, нито нощем. Ето защо го наричат само с името Бурът ван хет Рур. Юмруците му са силни като лапите на лъва. Тежко и горко на онзи, който попадне между тях!

Митие избърза напред. Скоро я видяхме да изчезва зад дъсчената ограда на двора.

— Ами това кафърско девойче? — попитах аз.

— Тя е негова осиновена сестра и годеница.

— Ха!

— Така е! Скитайки се на лов северно от Хриква, баща му се озовал в Калахари и там до трупа на млада красива кафърка, умряла преди не повече от час, намерил полуживото от глад и жажда дете. Той имаше добро и състрадателно сърце и взел момиченцето със себе си. То било кръстено, а после го възпитали и отгледали заедно с Ян, който дълго време го имал само като сестричка, докато най-сетне взел решение от осиновената сестра да направи своя жена.

— Ами родителите съгласиха ли се?

— Естествено! Не бива да мислиш, че имаме предразсъдъци като хората в родината ни. Митие е девойче и половина. От нея ще стане такава жена, каквато Ян едва ли ще намери сред преселниците.

— Тя сигурно е от племето амаатомба или лагоанер.

— Вероятно, но откритите от ван Хелмерс предмети при майка й не ни дават никакви сведения. Понеже Ян много често отсъства от

къщи, тя е душата на цялото имение, с радост поема върху себе си всички грижи, а и сега ни изостави само за да заварим веднага щом пристигнем масата сложена. Ако бях по-млад можех да завиждам на Ян за такава годеница!

Продължихме бързо да яздим из тучните ливади, после минахме през отворената порта и след като се озовахме в много голям двор, се насочихме към входната врата на жилищната постройка. Няколко ловджийски кучета ни посрещнаха със силен лай, но Ойс, който несъмнено им беше познат, набързо ги укроти. Към техния лай отнякъде се беше присъединило и някакво странно фучене и ръмжене. Щом се обърнах натам забелязах един питомен леопард, който лежеше вързан за дебела верига до колибка, направена специално за него.

Кучешкият лай предизвика и нещо друго. Нејде зад къщата долових своеобразни звуци, които ми бяха напълно непознати и незабавно след това иззад ъгъла се появи един щраус и с изпънат напред дълъг врат и пляскащи криле се втурна срещу нас. Изглежда този дом се охраняваше изключително добре.

За беда великанската птица избра за обект на нападението си моя храбър Квимбо. Той забеляза грозящата го опасност й мигновено вдигна босите си крака на безопасно място върху гърба на коня.

— Менер, менер! — закрепця той. — Щраус искат изядат Квимбо! Щраус съм гладен! Нека щраус изгълта кон, ама не Квимбо!

Окуражена още повече от ужасяващите викове на атакувания кафър, птицата предприе още по-устремно нападение, като се опитваше да достигне с клюна си краката на Квимбо. Но понеже той непрестанно ги прехвърляше на срещуположната страна на коня, в крайна сметка тя нападна самото животно, на което енергичните удари на човката на войнствения пернат герой се харесаха толкова малко, че въпреки своята тромавост артилерийският кон подскочи едновременно с четирите си крака във въздуха и изложи Квимбо на огромната опасност да падне точно в краката на своя неприятел.

— Менер, спасяват Квимбо! Менер, помагат клет Квимбо! Квимбо не искат го изядат щраус, ох, ох! Менер застрелят мъртъв щраус, но гледат не улучат Квимбо инак Квимбо мъртъв!

Кес Ойс правеше несполучливи опити да укроти птицата. Едрият кон непрестанно ту се вдигаше на задните си крака, ту хвърляше къч и цвилеше от болки. Кафърът крещеше. Кучетата отново подеха своя лай

и вой, а леопардът задърпа веригата и зарева — с една дума човек наистина можеше да се изплаши. Ето че в този миг откъм отворения прозорец се разнесе един единствен вик и всички тези питомни и полудиви животни незабавно му се подчиниха.

— Назад, Роб! — извика Митие и птицата веднага остави коня намира, завтече се към прозореца и провря глава през него, за да я погали господарката й.

По този начин се отърва не само Квимбо, но и ние се видяхме избавени от едно неприятно положение, защото несъмнено щяхме да бъдем принудени да използваме сила срещу птицата, която явно се радваше на приятелските грижи на хората от този дом.

Няколко притекли се хотентоти взеха конете ни, за да се погрижат за тях. После заедно с Ойс влязох в къщата, където освен Митие заварихме една по-възрастна жена, която, грижливо загърната с одеяла, седеше в кресло с облегало. Митие беше вече предизвестила за идването ни и болната жена ме посрещна с изключителна сърдечност.

— Юфрау¹ Софи, този господин, идва от Холандия — подхвърли Кес Ойс.

— И то от Зеланд — добавих аз.

— От Зеланд ли? — попита тя. — Не съм била в тази провинция, но моят свекър е роден там. Той дълго кореспондираше с роднините си, докато най-сетне престана да получава писма от тях. Знаете ли градчето Сторкенбек в Зеланд?

— Цяла седмица гостувах на едно семейство, което живее там. Казвах се ван Хелмерс.

— Били сте у Хелмерс? — попита тя много оживено, въпреки болестта и извънредно голямата си пълнота. — Та те са наши роднини! Не ги ли чухте да споменават за Лукас ван Хелмерс?

— Много често говорех за него, юфрау. Те ме помолиха да ви потърся и в случай, че успея да открия къде живееете, да ви предам ето тези писма. И вашите роднини са ви писали често, но без да получат отговор. Изглежда по време на английското нашествие пощенските връзки не са били в завидно състояние.

— Писмо от Стокенбек? Бързо ми го дайте, менер! Нека Митие го прочете, докато вие похапнете. Седнете на масата и добре се нахранете. За съжаление нямаме дивеч, понеже Ян отсъства от завчера. Тръгна да преследва един леопард.

Тя изрече думата леопард с такъв тон, който ме накара да предположа, че сигурно ставаше въпрос за нещо друго, още повече, че същевременно жената хвърли към Ойс особен и многозначителен поглед. Дали под леопард трябваше да се разбира нещо съвсем различно от познатите ни хищници от семейството на котките, които наистина често се срещат в колонията и енергично се преследват от хората заради значителните щети, нанасяни на стадата?

Ойс отговори на моя неизречен въпрос с една забележка, която подхвърли на жената във връзка с нейните думи:

— Исках да тръгна с него, ала бях възпрепятстван да дойда в уреченото време и затова щом нахранят коня ми, ще поема по неговите следи. Впрочем, този господин не е приятел на англичаните, тъй че можеш открито да говориш пред него. Ян сам ли потегли на път?

— Да.

— За Кларфонтейн?

— Тъй каза, бас Ойс.

— А не спомена ли кои други ще дойдат?

— Ван Рал, Зинген, Велмар и ван Хорст, без да се броят останалите, които ги придружават.

— Значи ще се съберат всички важни хора. А какво е положението с Фрек оп Зом?

— Получихме вест, че може би и той ще пристигне. Това трябваше специално да ти съобщя.

— Наистина ли? — бързо попита Ойс. — Тогава той ще доведе и човека от когото имаме нужда, за да обезвредим Сикукуни и затова в никакъв случай не бива да пропусна тази среща. Докога ще ме чакат?

— Смятано от днес — четири дни.

— Достатъчно е. Трябва да ти кажа, менер — обърна се Ойс към мен, — че подготвяме решителен удар срещу кафрите. Вярно, че сключихме с тях мир, но Сикукуни е неспокоен и кръвожаден човек. Той не спазва договора ни, напада един след друг преселниците, опустошава страната с ордите си, като при това получава помощ от англичаните, които го снабдяват с оръжия и муниции, без да се замислят, че така укрепват силите на един хищен звяр, а той рано или късно ще се нахвърли върху самите тях. Искаш ли да дойдеш с мен на тази среща? Ще се запознаеш само с истински африканери, а може би и с един вожд на кафрите, който след време сигурно ще стане не по-

малко прочут от Сикукуни. Както вече ме осведомиха Сикукуни събирал своите зулуси отвъд планините, за да предприеме голям военен поход срещу бурите.

Тази покана ми беше добре дошла, но все пак се видях принуден да му откажа, понеже трябваше да се съобразявам с болната жена. Ето защо попитах:

— Кога тръгваш?

— Веднага щом се нахраня.

— В такъв случай, за съжаление, не мога да те придружа. Нали обещахме на юфрау Софи лекар, ще трябва да удържим на думата си.

Той нямаше как да не признае правотата на доводите ми и с присъщото за страстните гастрономи удоволствие, се нахвърли върху поднесените ястия, които започнаха да изчезват между блестящите му зъби в такива количества, че ме обхвана страх.

Междувременно отвориха писмото и Митие го прочете. Момичето сигурно не беше имало други учители освен осиновилите го родители. Ето защо бях учуден от способността ѝ да разчете толкова неясно написаното писмо. Юфрау забеляза доброто впечатление, което ми направи девойчето.

— Да — обади се жената, когато четенето свърши, — Митие чете по-хубаво от Ян, а той е с четири години по-голям от нея и при това е адютант на бас Ойс! Научила се е от покойния бур, а той беше много умна глава и можеше и знаеше всичко, което човек трябва да може и да знае. Откакто кафрите го убиха, за мен и за Ян няма и няма да има нито минута покой, докато Сикукуни не бъде наказан.

След като Кес Ойс се нахрани, той стана и взе карабината си.

— Вече тръгвам, юфрау. Ще ти благодаря по-късно, понеже се разбира от само себе си, че ще се върна заедно с Ян. Менер, ние двамата навярно няма нужда да се сбогуваме, защото мисля, че ще те заваря тук!

— Господинът няма да си тръгне толкова бързо — увери го жената с умолителен тон, обръщайки се колкото към мен, толкова и към него. — Върви с Бога, бас Ойс, и дано скоро да ни известиш, че със Сикукуни е свършено!

Тя му подаде ръка, после Митие и аз го изпратихме навън, където той се сбогува и с нас. Девойката остана на двора, а аз се върнах сам в стаята.

Накарах юфрау Софи да ми опише страданието си и стигнах до убеждението, че ставаше въпрос за неправилно лекуван катар, болест, която бе вече опасно напреднала. За щастие в моята малка аптечка се намираше необходимото лечебно средство. Дадох на пациентката си от него и после ѝ наредих да си легне. Но за да стане това тежката жена имаше нужда от чужда помощ и ето защо излязох да повикам Митие. Не я видях на двора. Попитах за нея един от хотентотите, който се задаваше откъм обора и той ми посочи с ръка зад къщата.

— Митие съм там и дават училище на малко деца — отговори той.

— Училище ли? — попитах изненадано.

— Училище! — гордо отвърна той. — Малък деца и голям квеквена (Така се наричат източните хотентоти. Б. нем. изд.) учи много, голям много в училище. Учи броят, учи четат, учи пишат и учи се молят. Митие съм добър, голям добър в училище!

Тръгнах в указаната ми посока и скоро долових висок говор. В средата на малка тревиста поляна, обградена от храсталаци, седеше девойката. Момчета и момичета, разделени на две смесени групи, я бяха наобиколили. Това разделение сигурно имаше езиково основание, понеже както по цвета на кожата, така и по чертите на лицата, аз разбрах, че едната половина от малките ученици бе от хотентоти, а другата — от потомци на кафрите. Точно в този момент Митие се занимаваше с първата група и както забелязах занятието имаше за предмет въпроси от религията.

— А сега да се помолим. Скръстете ръце! — подкани ги тя, като им даде личен пример.

Малките кафяви ръчички на дечицата се склучиха за молитва.

— Започваме!

Тя направи знак със склучените си ръце и в хор се разнесоха думите:

— Сида тиб, хоми на хаб, са онс ану — анухе! (Началото на „Отче наш“ на съответния език Б. пр.) Малчуганите казаха цялата молитва „Отче наш“ с трогателно благоговение. После девойката се обърна към малките кафри.

— А сега и вие!

След като и тази група склучи ръчички за молитва, Митие ги подкани:

— Започваме!

Детският хор поде:

— Баво вету о сезулвини, малипатве нгобунгквеле игама лако.

— Така! — похвали тя схватливостта и смирението на малчуганите. — А сега да се помолим така, както всяка сутрин и вечер трябва да се молим в къщата при юфрау Софи. Всички заедно — започваме!

Както кафрите, тъй и хотентотите подеха на холандски:

— Онзе вадер, дие ин де хемелен зиит, ув нам ворде гехей-лигд.

Видях и чух, че бях попаднал в религиозен и благочестив дом и много съжалявах, че се налагаше да смутя обучението. Митие не беше забелязала идването ми и донякъде се смути, когато се появих от храстите и я помолих да отиде при майка си.

След като разпусна децата, аз тръгнах с нея обратно. Откъм фасадата на главната постройка видях две кожи от диви котки, които, опънати на рамка, висяха под един прозорец.

— Изглежда тези животни се срещат често тук — подметнах аз.

Тя кимна и каза:

— В гората ги има много и не е съвсем безопасно да стреляш по тях. Първата котка, улучена от мен, ме подреди твърде зле, защото успях само да я раня и ако не носех ножа си, може би сега нямаше да съм жива.

Погледнах я учудено.

— Умееш да си служиш и с пушка, така ли? — попитах я.

— Ян ме научи, понеже смята, че в тази страна е от голяма полза, ако жените и девойките също могат да използват оръжията.

— Къде се намира гората?

— Изкачиш ли се нагоре по долината, прехвърлиш ли после дясната височина, веднага ще я видиш.

В онези райони горите са рядкост и тъй като в момента няха никаква работа, аз повиках моя кафър, който боязливо стоеше на значително разстояние от леопарда и любопитно наблюдаваше раздразненото животно, вперило в него полузатворените си очи.

— Квамбо, погрижи ли се за конете?

— Кон вече яли и пили вода, менер — отговори ми той. — Квимбо не стоял скръстил ръце и също себе нахранил!

— Тогава пригответи оръжията си. Отиваме в гората!

Влязох в стаята, за да взема карабината си и да уведомя жените за моето намерение. Те ме предупредиха да се пазя от отровните змии, от които гъмжало в гората и ми предложиха да взема за водач един хотентот. Отклоних предложението им и излязох от дома.

Квимбо се беше накичил с всичките си оръжия и имаше твърде енергичен и предприемчив вид.

— Менер носят пушка, менер искат стрелят мъртъв. Кво искат менер стрелят мъртъв?

— Слонове — отвърнах му аз най-сериозно. Кафърът направи огромен скок настрани и ме погледна ужасено.

— Слон?... О, менер, ще съм мъртъв и Квимбо също ще съм мъртъв! Слон съм много дебел, слон имат такваз голяма уста.

Той разпери колкото можеше по-широко ръце, за да покаже по-нагледно колко голяма била устата на слона.

— Добре, тогава ще потърсим някой лъв!

При тези думи кафърът замръзна на мястото си от уплаха.

— Менер искат търси лъв? О, о, лъв съм съвсем много по-зъл от слон. Лъв изяждат всички животно и човек, лъв яде Англия, яде Холандия, яде койкойб (Хотентоти Б. нем. изд.), яде кафър, яде менер, ще изядат и Квимбо. Кво да правят Квимбо, ако лъв изгълтат Квимбо? Квимбо иска вземе хубав жена. Квимбо не бива изяден от лъв!

Това бе нещо съвсем ново за мен. Не можех да си представя добрия кафър като достопочтен съпруг и ето защо попитах:

— Какво? Искаш да се жениш ли?

— Квимбо вземе жена!

Кафърът изрече това уверение с изключително самочувствие и с такова изражение, сякаш очакваше от мен най-голяма похвала.

— Тъй! И коя ще вземеш за жена?

— Квимбо вземе хубав Митие!

Замалко да се изсмея. Значи на Митие й беше писано голямото щастие да стане мадам Квимбо!

— Защо точно Митие? — попитах го аз.

— Митие съм бил добър кога Квимбо паднал от кон. Менер Ойс съм искал разреже Квимбо, но Митие съм се страхувал за Квимбо. Затуй Митие ще станат жена на Квимбо.

— Ами ти каза ли го вече на Митие?

— Не. Квимбо не говорят още с Митие.

— А откъде знаеш, че Митие иска да стане твоя жена?

— Квимбо знаят! Митие много искат стане жена на Квимбо, щото Квимбо съм хубав, добър и съм голям и храбър воин!

Това наистина бяха забележителни качества, наличието на които у Квимбо за съжаление ми се струваше твърде въпросително. Но сърце не ми даде да разбия красивите илюзии на хубавия, добър и храбър жених. Ето защо прекъснах този разговор и закрачих напред толкова енергично, че кафърът трябваше да положи големи усилия да не изостане.

Нагоре долината се стесняваше все повече и повече и свършваше точно там където изворът бликаше от земята. Скоро стигнахме до дясното възвишение, зад което съседната планина се издигаше още по-нависоко, и се заизкачвахме по неговия склон. След известно време съзряхме гората, покрила съседната долина, разпростирайки зеления си килим и наляво и надясно, докъдето ни стигаше погледът.

Докато вървахме ми се стори тук-там да забелязвам следи по които си личеше, че съвсем наскоро насам бе идвал човек. Наистина това не бяха отделни ясно очертани отпечатъци от стъпки, а да не говорим за непрекъснатата лесно видима диря, ала все пак от силно и добре тренирано зрение на едно или друго място не можеха да се изплъзнат някои сигурни белези, оставени в едрозърнестия пясък. Макар че не бе изключено въпросният човек да е от фермата, все пак без да имам някакво особено основание тези следи ми се сториха твърде необикновени. Най-сетне след като стигнахме до изцяло камениста почва, те напълно изчезнаха и понеже нямах никакъв повод да ги търся, аз просто ги заряхах.

Озовахме се в гората.

Тя се състоеше от могъщи представители на жълтото, смрадливото (*Olaх zllomica*. Б. пр.), желязното дърво както и на асагаи, между чиито стволоче дървоподобната папрат промушваше палмообразните си корони. В самия край на гората се виждаха носорожки храсти, сред които се открояваше ярката зеленина на пеларгонията, както и на разновидности от *mesembryanthemum* и *oxalis*. Въпреки сушата и еднообразната почва в Капската провинция се среща своеобразна, и богата флора, чиито видове по приблизителна преценка възлизат на около двайсет хиляди. Ако в някои не съвсем лишени от вода местности растителността хване веднъж корен, в

следствие на твърде благоприятните климатични условия скоро избуява истинско великолепие от какви ли не видове, което е в най-ярък контраст с безводните голи и пусти райони.

Веднага след навлизането ни в гората бяхме посрещнати от едно семейство „*Scoripithicus erythropus*“, вид дребни павиани, майстори на смешни и забавни гримаси, на които Квимбо отговори с най-различни развеселяващи физиономии. С боздуган в десницата, стиснал копието в лявата си ръка, кафърът ме следваше така, сякаш се опасяваше, че всеки миг между дърветата може да изскочи и да се нахвърли върху нас някой лъв или слон. За съжаление нямаше защо да се опасяваме от среща с тези животни, понеже от година на година те ставаха все по-редки и също както хипопотама и носорога, се оттегляха все по-далеч на север.

Най-голямото животинско богатство на тази гора изглежда се състоеше в големия брой най-различни видове птици, от които гъмжаха короните на дърветата. Нашето присъствие ни най-малко не ги смущаваше. За мен това бе доказателство, че тук рядко стъпваше човешки крак, а дори в такива случаи хората идваха с миролюбиви намерения.

Бях тръгнал към гората по-скоро с намерението да направя една хубава разходка, отколкото да търся някакъв определен дивеч, но въпреки това постоянно бях готов за стрелба и обръщах внимание и на най-незначителния шум.

Бяхме се скитали вече около час, когато изненадващо и съвсем не толкова далеч от нас, се разнесе изстрел.

— Чува менер? — попита Квимбо, вдигайки показалец с извънредно угрижена физиономия.

Внимателно се заслушах в посоката откъдето долетя гърмежът. Проехтя и втори изстрел.

— О, стрелят пак! Човек стрелят мъртъв човек! Тук съм двама абанту, двама човек, и стрелят друг един мъртъв!

Не споделях мнението му, защото и двата изстрела несъмнено бяха дадени с една и съща пушка, което ясно може да се различи от тренирания и остър слух. Взех решение безшумно да се промъкна напред, за да наблюдавам тайно непознатия стрелец, но скоро се видях принуден да ускоря действията си.

— Help, help! Oh, woe to me! (Помощ, помощ! Ох, тежко ми!) — разнесоха се силни викове, които издаваха страх.

Викаха на английски. Сигурно някой бял се намираше в опасност и ето защо колкото можех по-бързо започнах да си проправам път сред гъстата папрат. Само след минута-две пред очите ми се разкри полусериозна и полукомична гледка. На покрития с мъх ствол на рухнало жълто дърво, подпряло се полегато върху околните горски гиганти, клечеше някакъв много висок и кльощав човек, като с приклада на пушката си се отбраняваше срещу грамаден глиган, ранен в задните части. С гневно грухтене и бесни напъни животното се опитваше да превземе убежището на своя неприятел.

Вдигнах карабината, но усетих как Квимбо ме хваща за ръката.

— О, менер не стрелят! Квимбо много обичат ядат свиня. Квимбо убият свиня!

С три бързи скока той се озова зад глигана, който нападаше човека с такава сляпа ярост, че изобщо не забеляза новия си противник. Кафърът вдигна копието и го запрати към звяра малко зад предния му крак с толкова голяма сила, че здравето много трудно чупливо дърво се заби дълбоко в областта на сърцето. Миг два животното остана неподвижно, а по зурлата му се появи кървава пяна, доказваща безпогрешността на попадението. После то се извърна към Квимбо, ала за да избегне удара на глигите, кафърът бе вече отскочил настрана и в същия миг размаха късия тежък боздуган. По главата на глигана се стовари мощен удар, който незабавно го повали на земята, а вторият удар донесе победата, извоювана за по-малко от минута. Героят на този двубой размаха боздугана над главата си и нададе силен победен вик.

— Менер видят! Свиня съм мъртъв, съм много мъртъв, съм съвсем мъртъв. Свиня не изяде човек, а Квимбо изяде свиня!

Той изтръгна копието от тялото на убитото животно и извади ножа си, за да го изкорми на място. А избавеният от толкова неприятната обсада чужденец бавно смъкна от дървото страшно дългото си тяло и се протегна като човек, който се е събудил от някакъв ужасен кошмар.

— Nail (Привет, здравей! Б. пр.), сър, туй се казва помощ на време! Това добиче, damn it (Проклето да е! Б. пр.), се оказа толкова

неучтиво, че един джентълмен изобщо не можеше да си позволи повече да се занимава с него!

Несъмнено човекът беше англичанин. На главата върху червеникаворусата си коса той носеше висока подобна на шлем шапка направена от кожа на носорог. Лицето му бе „украсено“ от огромни бакенбарди. Кльощавото му тяло бе облечено с късо карирано сако и също така карирани панталони, над чиито крачоли се виждаха закопчани филцови гамаша. Стъпалата му бяха тесни и невероятно големи. Сухите му пръсти все още здраво стискаха празните цеви на пушката. От лявата му страна в кожена ножница висеше огромна парадна сабя с ефес, а от шала, увит около мършавите му хълбоци, стърчаха дървените дръжки на два ножа, както и дръжките на три големи кавалерийски пистолети.

— Сър Гилбърт Грей — представи се той, като с едно неописуемо движение на ръката ме подкани и аз да направя същото.

— Сър, какво те води по тези места? — попитах го аз след като му казах името си.

— Сделки, менер, важни сделки, които естествено не мога да издам, понеже си холандец.

— Не съм холандец, а немец, сър, и искам малко да се поразходя из Капската провинция. Но разреши ми да попитам какво общо имат сделките ти с това животно!

— Това животно, този змей, този цербер ли? Абсолютно нищо! Бях тръгнал да се поразтъпча из гората, за да може стомахът ми по-добре да смели овена, който изядохме, и така се натъкнах на туй чудовище...

— ... което имаше намерение теб да храносмели — прекъснах го и се разсмях. — Но, сър, къде мислиш трябва да бъде ударен един глиган?

— Pshaw! Докато се целих този звяр не благоволи да стои мирен. Много добре знам накъде да насочвам пушката си и тъкмо затова стрелях само веднъж на вятъра, което навярно би се случило с някой немец два пъти!

— Възможно, но само при условие, че няма никаква друга цел, освен вятъра. А мога ли да те попитам, сър, какви са другите хора с които сте изяли вашия овен?

— Не, не! Това не е твоя работа. Кажи на този човек да остави животното. То е мое. А после си върви!

— Тъй ли мислиш, сър Гилбърт Грей? — попитах аз и добавих: имай предвид, че моят кафър ти спаси живота, спокойно можеш да му отстъпиш частичното си право върху глигана, което евентуално ти дава обстоятелството, че си го ранил с изстрела си.

— Глупости! Аз твърдя, че това диво прасе е мое и ще...

— Нищо няма да направиш! Когато из тези географски ширини се срещнат представители на две цивилизовани нации, обикновено се държат по между си по-дружелюбно от теб, сър Гилбърт Грей. Искаш да си вървя. Добре, ще последвам съвета ти, но пътят ми съвпада с твоя, води към мястото където е бил изяден онзи благороден овен. Тук всеки има правото и дори дълга да разбере кой се намира в близката околност и ако някой се опита да му попречи, тогава просто се прибягва до правото на по-силния. Ще ме заведеш ли при твоите спътници или не?

Добрият човечец заби извънредно смутения си поглед в краката ми.

— Не може, сър, никой не бива да узнае, че се намираме тук.

У мен се беше породило вече едно все още смътно подозрение, за което съвсем не мога да кажа, че се разсея от поведението на англичанина. Каква ли работа имаше той тук по тези места, където както добре знаех живееха само шепа холандски бури, настроени подчертано враждебно към англичаните? Струваше ми се невъзможно да е таен агент на английското правителство, защото ми изглеждаше умствено и духовно доста ограничен за подобна мисия. И ако беше такъв какво ли можеше да търси тъкмо тук, в тази гора? Наистина Кес Ойс бе споменал, че зулусите се събирали отвъд планините Ранд и... трябваше да си изясня положението на нещата и затова подхвърлих:

— Сър, кой не бива да го узнава? Само холандците, или и аз като неутрален чужденец?

— Никой!

— Ами ако вече го знам?

— Ти ли? Невъзможно!

— Напротив! Кафри са!

По изражението му веднага разбрах, че догадките ми са правилни, макар че той се опита да се измъкне:

— Кафри ли? Заблуждаваш се, сър! Че къде ли си ги видял?

Квимбо беше привършил работата си и с любопитство изчакваше резултата от разговора ни, който не разбираше. Обърнах се към него:

— Остави животното засега тук! Трябва да придружим този човек.

— Квимбо оставят свиня тук? О, о, менер. Квимбо ядат много хубав свиня, Квимбо ще носят свиня и Митие ще видят, че Квимбо хубав и храбър!

— Ти пак ще й занесеш прасето, само че по-късно, понеже...

Силно шумолене ме накара да се обърна... сър Гилбърт Грей беше използвал случая да се шумугне в хресталака. Сигурно наистина имаше най-сериозни основания да не желае да бъдат разкрити придружителите му, но естествено криво си беше направил сметката. Отказах се веднага да хукна да го гоня. Той можеше да ми избяга само за кратко време. Имаше достатъчно големи крака, за да остави ясно видими за мен следи. Квимбо не можеше да ми бъде полезен в тайното преследване на беглеца и затова след кратко размисляне му разреших да се върне във фермата. Принуден бях да оставя изцяло на него да реши по какъв начин да пренесе своя ловен трофей.

След като поех в посоката накъдето беше избягал англичанинът, аз се натъкнах на такава дияра, по-ясна от която не можех и да си пожелаю. Несъмнено сър Гилбърт Грей имаше малко опит в придвижването из местности, където те дебнат хиляди какви ли не опасности и изглежда изобщо не се замисляше над това, че мога да използвам отпечатъците от еленските му крака, за да го преследвам.

Отначало изглежда и самият той не е бил наясно накъде да се отпрати. Следите му водеха на зиг-заг ту надясно, ту наляво и едва след доста време поеха по права линия. Когато измина не по-малко от половин час, аз се добрах до края на една падина, която представляваше началото на спускаща се надолу долина. В падината имаше извор. С шумно бълбукане той изскачаше между две скали от пясъчник.

Точно там долу при извора седеше сър Гилбърт Грей заедно с четирима кафри, в които по бойното им снаряжение разпознах зулуси. Какво ли търсеха тук, какви ли обстоятелства ги бяха събрали с англичанина? На земята лежаха и други три свободни щита, едно

доказателство, че кафрите са седем, а липсващите трима се бяха отдалечили по една или друга причина. Щраусовите пера по един от щитовете, както и осемте малко по-надолу пасящи коня навеждаха на предположението, че имах работа не с най-обикновени кафри.

Англичанинът се беше впуснал в оживен разговор с туземците, но дори и да разбирах езика им, пак нямаше да ми хрумне да подслушвам какво си говореха, защото имах да върша по-важна работа. Тук беше бивакът на кафрите с подозрителния англичанин, а там — фермата, оставена под закрилата само на една девойка! На всичко отгоре от бивака на туземците липсваха трима души, между които бе и най-знатният от тях. Всичко това ми даваше достатъчно основания да се върна колкото ми бе възможно по-бързо.

Какво ли не можеше да се случи по време на продължителното ми отсъствие! Запромъквах се покрай падината в посока на конете. Внезапно обладалият ме страх ми подсказа, че трябва да взема един от тях, независимо дали това щеше да се нарече кражба или не. Наистина не беше никак трудно да възседна някое животно и да препусна, обаче в такъв случай щяха да ме видят и да ме преследват, а така щях само да увелича опасността за фермата, вместо да я намаля. Моето деяние трябваше да бъде забелязано колкото може по-късно и ето защо използвах една извивка на долината, за да се промъкна до най-отдалеченото животно. Вярно, че това не беше най-добрият кон, но бе застанал така, че кафрите не го виждаха.

Тръгнах срещу вятъра, промъквайки се между папратите на пет крачки от него и в следващия миг с един скок се озовах на гърба му. Изненаданото животно изпръхтя, вдигна се на задните си крака, но аз веднага рязко стегнах юздите, притиснах го по-силничко с бедра и го подкарах надолу по долината, за да свърна после към фермата и измъквайки се от гората, да изляза горе на билото.

Не бях стигнал още кой знае колко далеч, когато забелязах Квимбо. От дебели клони той беше направил нещо като „шейна“, на която бе натоварил глигана и сам се беше впрегнал да я тегли. От тежкия товар по лицето му се стичаха капки пот и мазнина. Той страшно се зарадва като ме видя, но не беше и по-малко учуден, че се връщах на кон.

— Менер имат кон? — попита той. — О, о, кон съм добър. Кон ще теглят свиня вместо Квимбо!

И веднага се „разпрегна“, за да изпълни намерението си. Ала аз се възпротивих.

— Кой ще яде свинята? Конят или Квимбо? Нека я тегли онзи, който ще я яде! Не мога да ти дам коня, защото самият аз имам нужда от него. Там в гората се крият въоръжени зулуси, а сигурно вече и във фермата има неколцина. Трябва да отида при жените, за да предотвратя някое нещастие. Пази се от зулусите и побързай да се скриеш на безопасно място!

— Зулу при Митие? О, о, Квимбо ще тичат и свиня ще тичат, та бързо стигнат при добър хубав Митие. Квимбо изтрепят всички цели зулуси!

Той отново се впрегна и така затегли товара си, че пушек се вдигна. А аз препуснах в галоп.

Скоро видях фермата долу в ниското. Запазвайки същата бързина, въпреки трудния стръмен терен продължих да се спускам към задната част на градината. Ако тръгнах да я заобикалям, за да стигна до главната порта, щях да изгубя твърде много време, ето защо насочих коня право към оградата, приготвих го за скок и прелетях над нея. Но не се приземих тъй плавно както ми се искаше. Докато траеше бързата езда не бях имал възможност да използвам стремената, понеже ми бяха твърде дълги, а няха никакво време да ги скъся. Както ми издаде цялото му оседлаване, този кон сигурно беше на страшно дългия сър Гилбърт Грей. При скока над оградата едното стреме се закачи на нея, ремъкът му се скъса и конят заедно с ездача се преметнаха през глава. Но още в следващия миг и двамата пак бяхме на крака. Опасното падане ни се размина без никакви особени последици. Зарязах животното и се затичах през градината към къщата. По пътя си се натъкнах на един от хотентотите. Попитах го:

— Има ли някой при юфрау Софи?

— Ох, менер — отвърна страхливо той, — зулу съм в къща, трима зулу. И велик вожд съм тук!

Не разпитвах повече, а влязох в коридора, където дочух силни гласове, идващи откъм стаята. Леко открянах вратата и забелязах трима кафри, двама от които стояха близо до входа, а третият бе в средата на помещението и държеше Митие за ръката. На рамката на вратата, водеща към спалнята, се беше облегла пребледнялата от

ужас домакия. От страх за осиновената си дъщеря тя бе станала от леглото и набързо беше навлякла само най-необходимите дрехи.

— Тук живеят Ян ван Хелмерс — чух да казва вождът на завален холандски. — Той съм Бур ван хет Рур и стрелят по зулу. Той трябва умрат и жена трябва умрат!

— Ян няма да умре, а ще дойде да отмъсти за нас! — дръзко и уверено отговори девойката.

— Той ще умрат и жена умрат, но ти не! Тук вожд вижда зъб от змия и затуй ти не умре, а тръгне със Сикукуни за наказание на лош зъл Соми! — добави вождът, посочвайки с пръст към огърлицата от змийски зъби, която момичето носеше на врата си. — Откъде съм зъб от змия на тоз шнур?

— От майка ми.

— Къде съм майка?

— Мъртва е. Умря от изтощение и жажда в Калахари.

— О, Сикукуни знаят вече всичко! Жена на Соми имат. тоз зъб на змия. Жена на Соми бягат с дете в Калахари, жена умира, бур взема дете и зъб от змия. Тук стои дете на Соми и трябва отиде със Сикукуни при зулу. Но бур умрат както и жена!

Той даде знак на хората си. Те се приближиха до юфрау Софи и извадиха ножовете си. Метие извика и се опита да се изтръгне, обаче извънредно силният вожд така стисна ръката ѝ, че тя посиня. Той даде някаква кратка, но неразбираема за мен заповед на езика на зулусите, чието значение все пак веднага ми стана ясно, тъй като другите двама размахаха ножовете си. Вече бях вдигнал пушката си и двата изстрела изтрещяха бързо един подир друг, а в стаята проехтя трикратен вик. Втурнах се напред през барутния дим и замахнах с приклада си срещу Сикукуни. Той стоеше пред мен с гневно святкащи очи и все още държеше момичето с лявата си ръка. Главата му бе украсена с лента от видрова кожа и наушници от леопардова кожа. Освен това в косата му се развяваха пет щраусови пера и едно перо от африкански синигер. Херкулесовското му тяло бе почти голо. Около слабините си имаше само малка препаска изработена от щраусов пух, а от широките му рамене се спускаше къса наметка от съшити една за друга бели кравешки опашки. Надявах се с един удар на моя приклад да просна Сикукуни на земята, обаче не се съобразих със сравнително ниския таван на помещението. Тъкмо когато замахнах, карабината ми се

закачи в една греда и за миг останах беззащитен, което светкавично бе използвано от вожда на зулусите. Той развъртя късия си боздуган и така ме удари по главата, че моментално паднах на пода.

За щастие, както веднага успях да установя, съм останал в безсъзнание само броени секунди. Наелектризиран от мисълта за опасността надвиснала над двете жени, аз с мъка се изправих на крака. Един поглед хвърлен наоколо ми показва, че Сикукуни и Митие бяха изчезнали. Дватама кафри лежаха мъртви на земята до юфрау Софи, която за разлика от тях изглежда бе здрава и читава и навярно от уплаха беше само припаднала.

Без да обръщам внимание на тъпата болка, която стягаше главата ми, аз грабнах падналата до мен карабина и изскочих на двора. Там ме посрещнаха пронизителните крясъци на хотентотите, издаващи страх и ярост.

— Митие тръгват, тръгват с кафър! — завикаха срещу мен. — Вожд отвличат клет Митие, ох, ох!

— Къде са? — попитах изплашено.

— Там... ей там яздят вожд!

Те посочиха към ъгъла на постройката. Изтичах дотам и видях какво бе станало само за секунди. Сикукуни извел Митие на двора и там забелязал коня на дългия англичанин. Междувременно животното било дошло от градинката пред вратата на къщата. Вождът се метнал с момичето на гърба му, преминал през портата и, заобикаляйки отвън единия от ъглите на градината, в момента се стремеше да избяга нагоре по стръмнината, откъдето преди малко се бях спуснал.

Измерих на око разстоянието до ездача и светкавично измъкнах два патрона.

— Конете ми, бързо, бързо!

— Кон за менер... дава... бързо... по-бързо! — завикаха, закрепяха и зареваха много гласове и всички се втурнаха, заблъскаха и затичаха към обора.

Никога в живота си не бях зареждал толкова светкавично както в този миг. Всеки мой нерв и мускул бе изпънат от напрежение и въпреки това не биваше да допускам и най-малкото потрепване на ръцете си, защото от изстрела ми зависеше всичко. Винаги съм бил сигурен в куршума си, ала като имах предвид възбудата си и болките в главата, този път подпрях цевта върху напречната греда на оградата.

Все пак конят навярно бе малко пострадал при падането, понеже, въпреки всички усилия на вожда, бързината му никак не беше голяма. Но не биваше да се бавя, защото само след броени секунди беглецът щеше да излезе извън обсега на оръжието ми. Главата ми бе като стегната в менгеме. Прицелих се, но очите ми се премрежиха. Видях как Митие с всички сили, ала напразно се съпротивляваше срещу здравата прегръдка на вожда. Трябваше да внимавам да не я раня. Можех да се целя само в коня и непременно така да го улуча, че мигновено да рухне на земята. И ето че за няколко кратки секунди погледът ми се проясни и в същото време конят на дългия англичанин извърна леко главата си встрани. Това представляваше трудна и опасна цел, още повече на такова разстояние, ала само след няколко скока куршумът ми нямаше да може вече да достигне животното. Натиснах спусъка и видях кон и ездач да падат! Бях улучил.

— Изведете животните, бързо! — подвикнах на възбудените хора, които от престараване не можеха да се оправят с жребците.

— Менер застрелят мъртъв кафър, о, о, я виж! — закрещя един от тях, като се затича към оградата и посочи към стръмнината. .

Незабавно другите хукнаха подир него и така се отвори място за конете, които в този момент изтичаха неоседлани на двора. Пъхнах нов патрон в празната цев, метнах се на седлото и хванах поводите на масивния жребец на Квимбо. Щом забелязах, че кафърът се появи заедно с товара си горе на височината, и планът ми веднага бе готов.

— Вървете при юфрау, тя лежи вътре в стаята! — наредих на хотентотите и като препуснах в галоп, минах през портата и заобиколих фермата.

Ако още в гората бях изненадан от смелостта на Квимбо, с която се хвърли срещу побеснелия глиган, то в следващия момент той щеше да ми даде поредния пример за мъжеството си. Изглежда на него храбростта му идваше едва в мига, когато трябваше да я прояви.

Спускайки се отгоре, кафърът беше чул моя изстрел, видя как конят се строполи на земята, разпозна и Митие. В първия миг тази сцена го накара да се стъписа, ала когато ме съзря да изскачам иззад ъгъла на оградата, той разбра знака, който му направих, подканяйки го да задържи Сикукуни. Квимбо заряза товара си и се втурна към вожда, който с мъка се бе изправил на крака и понеже конят беше мъртъв, реши да избяга с момичето пеша.

Не успя да изпълни намерението си. Той забеляза новия си противник, видя и мен и разбра, че само за минута щях да го догоня. Стана му ясно, че няма да може да отвлече девойката и вдигна боздугана си, за да я убие. Тогава Квимбо се закова на място, замахна с късото си копие и го хвърли с такава точност, че то се заби в ръката на Сикукуни. Вождът изрева от ярост, погледна още веднъж към мен, пусна Митие и се втурна напред със скоковете на пантера.

Той нямаше да успее да ми избяга, ако в този миг на толкова неочаквано изтръгнатия от почивката си в обора артилерийски кон не му хрумна изведнъж да прояви непокорство. Преди да ми се удаде да го успокоя, зулусът бе вече изчезнал отвъд билото.

— Тичай при юфрау — извиках аз на Митие, когато стигнах при нея. — Тя припадна и лежи в стаята!

— Ами Сикукуни! — отвърна ми храброто девойче, докато някоя друга на нейно място щеше вече да е в безсъзнание от страх.

— Остави го и бързай да отидеш при майка си! Квимбо, мятай се на коня!

— Квимбо на кон? Че кво правят Квимбо на кон? Квимбо трябва тегли свиня! — каза ми той.

— Бързо, бързо! Прасето няма да ти избяга!

— Свиня лежат там, ама Квимбо трябва бъдат при Митие, ако зулуси дойдат!

И този претекст не му помогна.

— Налага се да убием тези зулуси, за да не се върнат пак!

Бързо, напред!

— Квимбо убиват зулуси? О, о, тогаз качват Квимбо на кон. Квимбо съм храбър и голямо сърдит на зулу!

Заедно с оръжията си той се покатери на гърба на тежкия кон и тъй като животното отново си беше възвърнало обичайната добродушност, ние бързо стигнахме до самия планински склон. Щом се озовахме на билото, аз се огледах за Сикукуни и го открих далеч долу в една странична Клисура. Хитрият вожд бе предпочел да свърне по заобиколен път, защото не ни беше възможно да го преследваме на коне надолу по стръмнината, а не можехме и да му пресечем пътя към гората, където щеше да се скрие, понеже тя достигаше в онази посока почти до самата клисура.

Трябваше да се доберем до бивака на хората му значително преди самия него. Затова се насочих натам, препускайки в най-бързия галоп, на който бе способен Квимбо. Щом стигнахме гората, скочихме от седлата, завързахме конете на едно скрито място сред гъсталака и продължихме да се промъкваме напред пеша.

Бях запомнил съвсем точно местоположението на бивака и ето защо го открихме без никакво бавене.

— Отивам отсреща — обадих се аз, когато незабелязано достигнахме въпросното място и забелязахме петимата мъже. При тези думи посочих към срещуположната страна на лагера. — Щом стрелям, ти ще убиеш един зулус и ще гледаш англичанина да не избяга. Трябва да го заловя!

— Квимбо ще направят мъртъв съвсем цял зулу и здраво хване Англия, ей тъй!

Той сграбчи най-близкото до него дърво, сякаш се канеше да го удуши и направи такава гримаса, с която би могъл да обърне в бягство дори и някой призрак.

Продължих да се промъквам по-нататък. Когато се озовах отсреща, аз тъкмо взех да разтварям храсталака, за да получа по-добра видимост за изстрела си, когато откъм страната на Квимбо нещо в гъсталака изпраця и се разнесе силен шум от падащо тяло. В старанието си кафърът се беше проврял твърде напред, стигайки до самия край на стръмния склон над бивака и ето как в същия миг се отърколи сред зулусите толкова шумно, като че върху тях бе паднал някой хипопотам.

— Ау, ох, ох, гора съм не здраво! Ох, ох, Квимбо съм глупав Квимбо! — извика той и бързо скочи на крака.

Зулусите доста се изненадаха, като видяха, по такъв начин при тях да се появява непознат човек. Но щом сър Гилбърт Грей разпозна кафъра и им подвижна няколко думи, те се нахвърлиха върху него. Квимбо беше загубил копието си, но ръката му още стискаше боздугана и заедно с надвисналата опасност у него се пробуди смелостта му.

— Кво... как? — извика той. — Зулу искат убият храбър Квимбо? О, о, тук съм боздуган на Квимбо.

Първият му удар улучи един от враговете му така, че зулусът рухна на земята, обаче четиримата други го сграбчиха. Аз стрелях два

пъти с карабината и после скочих долу. Пристигнах тъкмо навреме, за да видя как англичанинът изчезна зад храстите. Той предпочете да избяга, вместо да използва своята пушка, двата ножа и трите пистолета. Квимбо се зае с последния зулус, а аз се втурнах подир тайнствения сър. Той се бе затичал към конете, докопа се до един от тях и препусна. Другите животни, оставени на свобода, които явно са били гледани лошо, се подплашиха и също запрашиха след беглеца. Нямах друг избор освен да се върна при Квимбо, когото заварих да събира личните вещи на четиримата убити зулуси. С победоносно изражение той се изтъпанчи пред мен.

— Виждат менер, че Квимбо съм хубав, съм добър и храбър? Менер съм застрелял мъртъв два зулу, а Квимбо също съм претрепал мъртъв два зулу. Квимбо съм голямо храбър кат менер!

— Но Квимбо съм глупав Квимбо! — повторих собствените му думи. — Квимбо падна право долу в бивака и затова англичанинът ми избяга!

— О, о, менер, Англия пак дойдат! — утеши ме той и на мен не ми остана нищо друго, освен да се задоволя с отговора му.

Несъмнено Сикукуни беше чул двата изстрела. Сигурно той се изкачваше по долината, по която се спускаше англичанинът, тъй че с доста голяма сигурност можеше да се предположи, че двамата щяха да се срещнат. За вожда нямаше да е трудно да докопа някой от разбягалите се коне и едва ли щяхме да го видим скоро. Ето защо реших да напусна това място още повече, че скоро щеше да се свечери.

Мъртъвците можеха да останат тук до сутринта, когато мислех да изпратя хотентотите да ги погребат. Не ни се искаше да се товарим с плячкосаните вещи и затова ги скрихме малко по-нататък в гъстия храсталак. Квимбо трябваше да носи само щита на Сикукуни. Нямах намерение да излагам на опасност този трофей, понеже бях решил да го отнеса в родината си като спомен.

Отидохме при нашите коне, възседнахме ги и потеглихме към фермата. Когато излязохме на билото, където лежеше глиганът, Квимбо слезе от коня си.

— О, много хубав! Сега кон теглят свиня. Квимбо правят голям хубав гуляй за победа и пекат свиня и ядат свиня с хотентот!

Предоставих му да свърши тази работа, с която и артилерийският кон търпеливо се нае, и препуснах напред към

фермата. Пътем забелязах, че застреляният от мен жребец на англичанина, бе вече изчезнал. Видях го долу на двора. Хотентотите го бяха завлякли там, за да вземат кожата и месото му.

Болната седеше в креслото. Страхът не ѝ беше позволил пак да си легне. Успокоих я и после научих, че вещите от кобурите на англичанина са грижливо запазени. Реших внимателно да ги прегледам, защото чрез тях може би щях да получа някакво обяснение за появяването на зулусите. След като ѝ обещах да разставя постове през нощта, а и иначе да се погрижа за сигурността на фермата, юфрау Софи се съгласи да си легне, нещо, от което тя много се нуждаеше. Веднага след завръщането си Митие се беше погрижила двата трупа да бъдат изнесени от къщата и стаята да бъде почистена от всички следи на схватката. В момента тя се занимаваше в кухнята, а аз отидох в стаята си, за да си отпочина докато дойде време за вечеря.

Когато се стъмни, на двора запалиха два големи огъня, на които кафърската и хотентотската прислуга на огромни шишове изпече „свинята“, предоставена щедро от Квимбо за отпразнуване на победата ни.

ТРЕТА ГЛАВА

ПРИ БУРИТЕ

Бях взел със себе си в моята стая предметите, съдържащи се в кобурите на седлото на англичанина. Имах предчувствие, че ще ми дадат някои разяснения за събитията, разиграли се през този ден. Освен различни тоалетни принадлежности за контета, съвършено излишни в страната на кафрите, намерих само един портфейл и бинокъл почти без никаква стойност.

С изключение на куп безобидни бележки портфейлът съдържаеше още няколко лични писма. Всички те бяха адресирани до сър Гилбърт Грей в Палмерстон и имаха пощенско клеймо от Капщат. Прочетох ги. Освен едно от тях, те не заслужаваха това внимание. Направи ми впечатление неговият извънредно странен и изкуствен стил, който очебийно го различаваше от останалите писма, макар че всички произлизаха от ръката на един и същ автор. В него ставаше дума за някаква шапка от кожа на носорог, както и за бинокъл, без да успее да разбере каква бе ролята на тези предмети в писмото. Да не би да се имаха предвид шапката на избягалия англичанин и намиращия се в ръцете ми негов далекоглед? След дълго препрочитане, търсене и сравняване, аз направих откритието, че писмото бе съчинено по малко по-особен начин. Истинското му съдържание излизаше наяве само когато се прочетяха първо четните редове, а после и нечетните. Така разбрах, че написаното бе от изключителна важност за мен. Ставаше ясно, че сър Гилбърт Грей от Палмерстон е представител на оръжейна фабрика, която по поръчение на английския губернатор трябваше да достави на събиращите се отвъд планините Ранд зулуси пушки, патрони, олово и барут. За да се придаде на писмото по-безобиден вид, то бе оформено по този особен начин и после пъхнато между другите. Сигурно беше адресирано до някакъв английски агент, пребиваващ при зулусите, и за по-подробни обяснения отправяше читателя му към друг документ в два екземпляра, които се намираха в далекогледа на

Грей и под хастара на шапката му от носорожка кожа, една предпазна мярка в случай, че някой от тях се изгубеше.

Естествено веднага разглюбих далекогледната тръба и забелязах изписан лист хартия, който бе навит и скрит вътре в нея. Писмото беше адресирано до някой си лейтенант Макклинтон и му даваше указания с един отряд от кафри да премине през прохода Керс, за да пресрещне на точно определен ден транспорта с оръжия в подножието на планината Етерс и после да го преведе през планините Ранд. От една кратка забележка ставаше ясно, че незабавно след пристигането на пушките и мунициите зулусите трябваше да заемат прохода Клей, за да попречат на намиращите се откъм другата страна бури да се притекат на помощ на другарите си.

Вече едва ли имаше място за съмнение, че предстоящото въстание на кафрите бе резултат от английска намеса и не бе трудно да се предположи, че британците са изпратили определен брой офицери, за да ръководят бойните действия.

Но как се беше озовал Сикукуни тук и как можех да си обясня присъствието на сър Гилбърт сред неговата свита? Писмото не ми даваше никакъв отговор на тези въпроси. Сигурно вождът имаше много важни причини, накарали го с толкова малко хора да тръгне да прехвърля планините. Несъмнено трябваше да уведомя Кес Ойс и Бура ван хет Рур за случилото се, както и за очаквания транспорт с оръжия.

Все още бях потънал в тези мисли, когато Минтие ме извика за вечеря. На масата бяхме само двамата с нея, понеже юфрау Софи се чувстваше неразположена. Едва сега имах възможност да науча подробности за нападението на Сикукуни. Девойката ми благодари още веднъж за навременната помощ и добави:

— Отначало не подозирах никаква опасност, защото първо се появи само един зулус, който впрочем беше отстранил от себе си всякакви племенни белези и затова го помислих за финго.

— Бил е изпратен от Сикукуни да огледа положението. Какъв предлог измисли?

— Попита дали може да получи при нас работа и искаше да знае дали бурът си е у дома. Тъй като разполагаме с достатъчно хора, а Ян не е тук, трябваше да го отпратя.

— И той си тръгна без да каже нито дума повече, така ли?

— Не. Той забеляза огърлицата, която нося и ме попита откъде я имам.

— Ти обясни ли му?

— Да. После ми хвърли много зъл поглед и си отиде. Само броени минути по-късно се върна заедно със Сикукуни и третия кафър.

— Ти позна ли вожда?

— Не, никога не съм го виждала.

— С какво обясни посещението си?

— Попита за Ян и искаше да разбере кога е тръгнал на път, накъде се е отправил и с кого.

— А ти даде ли му тези сведения?

— Как не! Заплаши, че ще ме убие, но по-скоро бих предпочела да умра, отколкото да предам Ян, който ще се срещне с останалите предводители само за да обсъди нападението срещу зулусите и да попита Соми дали желае да стане крал на зулусите.

— А-а, значи Соми ще се появи на сцената? Това е важна новина! Струва ми се, че досега никой нищо не знаеше за убежището му.

— Ян и Кес Ойс знаеха всичко. Соми се криеше далеч на север при племето макуа.

— И едва след като ти отказа да дадеш на Сикукуни тези сведения, той взе да те разпитва за огърлицата, така ли?

— Да.

— А ти вярваш ли на онова, което ти каза за нея?

— И аз не знам дали да му вярвам. Само жените на известни вождове са имали право да носят подобни огърлици. Ян ми го каза. За мен юфрау винаги е била добра майка, но все пак ще се радвам много да видя истинския си баща.

— Според думите на Сикукуни твой баща е Соми и ако планът на бурите успее ти ще станеш кралска дъщеря.

— О, менер, дори и да излезе истина, аз няма да съм кой знае колко горда. Нека всичко стане по волята на небесния отец!

— Само така, детето ми! Бог определя съдбите на народите и той направлява стъпките на всяко от своите човешки чада. Но сега вече мисля, че съм наясно с какво намерение Сикукуни е дошъл във фермата.

— Какво искаш да кажеш, менер?

— Изглежда е узнал плановете на бурите относно Соми. Дори ми се струва, че той знае за тяхната среща и е решил да посети фермата само за да види дали съвещанието им вече е започнало. А нали е казал също, че Ян трябвало да умре? Следователно сигурно знае къде да намери младежа.

— О, менер, караш ме да се страхувам!

— Само правя изводите си. Винаги е по-добре човек да е наясно каква опасност го заплашва. Кой знаеше тук за тази среща?

— Само Ян, майка ми и аз.

— И някой от кафрите или хотентотите?

— Никой.

— И все пак някой трябва да е знаел. Сигурно сте говорили за това и са ви подслушали. Сикукуни е уведомен за всичко и понеже дойде при вас съвсем близо до ума е предположението, че именно от тук е получил тези сведения. Сред вашите хора има предател. Я помисли върху кого би могло да падне подозрение?

— Нямам представа — отвърна тя замислено. — Всички наши хора са отдавна изпитани с изключение на маколото (Негър от племето базуто. Б. нем. изд.) Чемба, който е едва отскоро при нас, но той е толкова работлив и изпълнителен като никой друг. Невъзможно е да е предател!

— Работлив кафър ли каза? Това е голяма и подозрителна рядкост! Ще си поговоря с него. Може би тъкмо чрез старанието си той е целил да спечели вашето доверие. Но знаеш ли, още утре в ранни зори ще трябва да ви напусна.

— Да ни напуснеш, менер? Толкова скоро?

— Да. Ще потърся Ян и бурите, за да ги уведомя. Англичаните изпращат на зулусите оръжия и муниции. Те трябва да им бъдат отнети. Освен това тая подозрението, че Сикукуни не е тръгнал през планините с толкова малко придружители. Изглежда му е известно мястото на съвещанието и се кани там да нападне бурите. Предполагам, че хората, които бяха с него, са само част от отряда му.

— Ако е вярно, менер, Ян се намира в много голяма опасност и успееш ли да го намериш и предупредиш, ще ти бъдем благодарни!

— Тъкмо това искам да направя! Впрочем колкото е по-голяма опасността за него, толкова е по-малка тя за вас, защото ако Сикукуни

се отпрати за сборното място на бурите, тук няма защо да се боите от него.

— Ами ако реши да ни нападне преди да тръгне по следите на Ян?

— Няма да постъпи така, поне на мен не ми се вярва. След всичко случило се той знае, че сме готови да го посрещнем и ако действително възнамерява да се опита повторно да ни нападне, преди това би трябвало да се върне при своите хора, което при всички случаи ще му отнеме известно време, макар в момента да не знам къде точно се намират те. На Сикукуни му е много добре известно, че съвещанието на бурите вече е започнало и най-напред той ще се отпрати към мястото на срещата им, за да може след това да се завърне във фермата като победител. Но въпреки всичко не бива да пропуснеш да вземеш необходимите мерки за вашата сигурност. Предполагам, че не можеш да разчиташ на храбростта на прислугата ви, нали?

— Не мога. Хотентотите са страхливци, а неколцината кафри, с които разполагаме, са твърде недостатъчни.

— Тогава се налага да потърсите помощ от вашите съседи! Много далеч ли живеят оттук?

— Не. С добър кон до съседа Зелмст може да се стигне за час, а до двамата други за малко повече време. Незабавно ще изпратят вестоносци, за да им кажат, че...

— Да им кажат ли? Не. Не бива устно да ги известявате, понеже предполагам, че между хората ви има предател. По-добре е да напишете няколко реда, които да бъдат връчени на съседите ви.

— Така наистина е по-сигурно. Несъмнено Зелмст незабавно сам ще пристигне. Хоблин ще изпрати двамата си сина, а Майер пък ще каже на бас Йеремиас да дойде, който от своя страна ще доведе неколцина от своите кафри.

— Тогава ми остава само да науча пътя, който ще ме отведе до Ян. Ще тръгна веднага щом се появят подкрепленията.

— Менер, знаеш ли планините Раф?

— На картата ми са обозначени съвсем точно.

— Не ми е известен пътя до тях, но...

— Лесно ще го намеря. Картата е много добра.

— Планините са четири. Между втората и третата има една така да се каже двойна долина, разделена от било, което е покрито само с

ниски дървета и храсталаци. Но още отдалеч се различава едно-единствено високо смрадливо дърво. Стигнеш ли до него и спуснеш ли се после право надолу в западната долина, след около двеста крачки ще се озовеш при къса и стръмна клоф (Клисура, дефиле, пропаст. Б. нем. изд.) където е мястото на срещата. Несъмнено появяването ти ще бъде забелязано, защото Ян ми каза, че горе на дървото винаги ще има човек на пост.

— Това обяснение е достатъчно ясно, няма да се заблудя. А сега напиши бележките до съседите. Междувременно ще направя една обиколка около фермата и ще поставя няколко души да пазят през нощта.

Първо отидох до стаята си, за да взема ножа и револверите си, което в никой случай не беше излишно. За мое голямо удивление забелязах, че щитът на Сикукуни, който малко преди вечеря бях окачил на стената, беше изчезнал. Напъхах оръжията си в колана и излязох на двора, където кафрите и хотентотите гуляеха.

Щом ме видя, Квимбо стана от мястото си край огъня, където усърдно се занимаваше с огромно парче от печения глиган и се приближи до мен.

— Менер дойдат, о, о! Менер ядат с нас месо на свиня!

Той разкъса месото на две и с капещи от мазнина ръце ми подаде единия от късовете.

— Задръж си месото! Квимбо, къде е щитът?

— Щит? — попита той. — Щит на Сикукуни?

— Да. Изчезнал е от стаята ми!

— Щит съм изчезнал, няма го в стая! О, о, Квимбо нямат щит! Квимбо съм бил в стая и съм видял щит висят на стена.

— Кога беше това?

— Веднага, сега бил в стая. Квимбо искат кажат менер да дойдат също ядат месо на свиня, ама менер не съм бил в стая. Само щит видял още на стена!

Наистина беше странно. Щом Квимбо не знаеше къде е щитът, не ми оставаше нищо друго освен да предположа, че някой го е откраднал. Но кой ли можеше да проявява толкова необясним интерес към моя трофей? Засега реших да се откажа от решаването на тази загадка и обърнах гръб на Квимбо, за да продължа обиколката си, но изведнъж ми хрумна чутото за негъра базуто Чемба.

— Познаваш ли Чемба? — попитах Квимбо.

— Чемба? Квимбо познават Чемба. Квимбо вече много голям говорят с Чемба. Чемба съм макололо казват Чемба, ала Чемба не съм макололо, щото макололо мажат кожа с мазна глина, а Чемба нямат глина на кожа.

Тези думи усилиха подозренията ми.

— Чемба не е ли с вас? — попитах го.

— Чемба не тук. Чемба отиват зад къща и после в обор.

— Какво ли прави в обора?

— Квимбо не знаят. Квимбо съм не бил в обор.

— И къде е Чемба в момента?

— Още съм в обор.

Аз бях ходил вече в обора и знаех, че той имаше изход и към градината. Стори ми се твърде подозрително, че Чемба, представящ се за макололо без според моя слуга да е такъв, си беше намерил някаква работа в обора тъкмо когато останалите кафри и хотентоти гуляеха. Ето защо реших да проверя какво прави там, но не влязох от предната врата, а се отпавих към задната страна на къщата.

Тъкмо се канех да завия зад ъгъла, когато откъм градината долових много особени стъпки. Ако се съдеше по шума двама или трима души се опитваха тихо да се отдалечат от постройката. Кой ли можеха да са? Ослушах се още по-напрегнато и дочух приглушено пръхтене на кон. Това бе извънредно подозрително и ето защо колкото можех по-безшумно се втурнах през затревения двор към обора.

Скоро право пред мен съзрях някакъв тъмен неопределен силует, който се намираше вече до самата ограда. След като легнах на земята, пълзешком се озовах в непосредствена близост до сянката и тогава различих кон и един човек, заел се тъкмо в този момент с отварянето на неголяма портичка в оградата, останала незабелязана от мен през деня. По-внимателният оглед ми показа, че за да се заглушат стъпките на животното, копитата му бяха обвити в парцали, а около ноздрите му имаше кърпа. Слабините на човека бяха закрити само с обичайната за кафрите препаска, а високата му своеобразна прическа на косата също издаваше принадлежността му към това племе. Не можеше да бъде друг освен Чемба.

Изправих се зад гърба му, сграбчих го с лявата си ръка за гърлото, а с дясната така го ударих по главата, че той рухна на земята.

Със собствената му набедрена препаска аз му вързах ръцете, после го хванах за косата и като улових поводите на коня, повлякох туземеца към предната част на двора.

Щом се появих на осветеното от двата огъня място, там се вдигна голям шум и олелия. Квимбо скочи на крака и впери поглед в лицето на пленника.

— О, о, менер идват с кон и вързан човек? Кой тоз човек? О, о, човек съм Чемба, дето не съм макололо! Де хванал менер Чемба? Кво искат правят Чемба с кон на менер?

Действително кафърът се беше опитал тайно да офейка с моя кон. Каква ли цел преследваше той с това конекрадство и с мистериозното си отдалечаване от фермата?

Като дойде отново в съзнание след не особено нежното пренасяне, Чемба отвори очи, но веднага пак ги затвори, сигурно от срам заради позорното положение, в което толкова неочаквано беше изпаднал.

Наредих да освободят коня от кърпите и пак да го отведат в обора, а в същото време Квимбо отнесе Чемба в стаята ми. Мнимият макололо все още се преструваше, че е в безсъзнание и лежеше без да се помръдне.

— Чемба съм мъртъв — обади се Квимбо. — Да съживят ли Квимбо Чемба? ,

Кимнах му. Той запали една борина и я приближи до забележителната прическа на мнимия мъртвец и косата му незабавно се опърли със силно пращане. Тези действия срещу безценното му украшение начаса съживиха конекрадеца. Той скочи на крака, посегна с вързаните си ръце към главата и нададе такъв рев, сякаш го набиваха на кол.

— Менер, видят, о, о, фалшив макололо съм не мъртъв вече! — развика се Квимбо, като се смееше и устата му се разчекна от едното ухо до другото.

— Добре. Махни борината! — наредих му аз и после се обърнах към пленника:

— Сега ще те питам и ти ще ми отговаряш. Ако ме излъжеш само веднъж, ще накарам да ти изгорят цялата коса до голо!

Незабавно Квимбо пак грабна борината.

— Хубав, добре, менер! О, о, Квимбо изгорят коса до кожа. Коса горят много, горят твърде. В коса съм голям мас и съм голям мазен!

— Как се казваш? — започнах разпита.

— Чемба.

— Добре. Вярвам ти! Но ти не си макололо. От кое племе си?

Той не отговори.

— Е?

— Чемба съм макололо!

— Квимбо, вземи борината!

Моят кафър веднага се подчини. С гримаса, издаваща панически страх, Чемба отбранително протегна напред ръце. Прическата, за чието оформяне са му били необходими няколко години, имаше твърде висока стойност за него, за да се реши отново да я изложи на такава опасност.

— Чемба ще кажат истина! Чемба съм... съм... съм...

— Зулус! — помогнах му да изплюе камъчето.

— Зулус! — кимна той, наблюдавайки с боязлив поглед горящата борина.

— Ти си воин на Сикукуни, нали?

— Менер знаят всичко. Чемба казват да.

— Така е, всичко знам. Сикукуни ли те изпрати?

— Сикукуни наредят идвам при бури.

— Защо?

— Чемба видят и чуят кво говорят бури с бури.

— Значи си шпионирал и всичко си съобщил на Сикукуни, а?

— Менер оставят коса на Чемба и Чемба кажат всичко за Сикукуни. Сикукуни вземат кръв, вземат живот, а Соми съм добър.

— Разкажеш ли ми всичко най-откровено, на косата ти няма да се случи нищо лошо.

— Квимбо махат огън настрани!

Направих знак на Квимбо и той захвърли борината.

— Хайде, казвай!

— Сикукуни знаят, че менер Ойс съм вожд на бури и много идват при менер Ян. Сикукуни пращат Чемба при менер Ян, а после пращат и друг човек, за да научат кво Чемба чуват и виждат. Чемба чуват, че бури отиват до планини Раф със Соми и казват туй на Сикукуни. Сикукуни идват със зулу и искат убият бури. Идват тук днес и виждат

дали бури вече заминал. Сикукуни тръгват за планини Раф и после убият също юфрау и вземат Митие.

— И къде е той сега?

— На път за планини Раф и чакат Чемба.

— Къде ще те чака?

— В голям гора пред планина Раф с много воители на зулу.

— Ти говори ли днес с него?

— Чемба говорят със Сикукуни преди още Сикукуни дойдат тук и кога той скачат на кон с Митие.

— Кой е англичанинът, който го придружава?

— Чемба не знаят Англия.

— Ти ли откъсна щита от стаята ми?

— Чемба искат занесат щит на Сикукуни. Зулу съм страхлив и умрат, ако вече нямат щит и Сикукуни дадат много подарък на Чемба щом Чемба върнат щит.

— Къде е той?

— Чемба са пренесли щит през градина и са оставили до врата.

— Квимбо, донеси го!

Моят кафър бързо се отдалечи и само след броени секунди се върна с трофея. Заедно с него в стаята влезе и Митие, която се канеше да изпрати вестносите и вече бе уведомена за случилото се с Чемба. Дадох ѝ необходимите обяснения и тя изпрати писмата, макар думите на Чемба да потвърждаваха предположението ми, че засега не можеше да се очаква нападение над фермата. Тъй като единствено бурите имаха право да решават съдбата на пленника, аз наредих да го затворят в сигурно помещение, където да остане заключен до завръщането на Ян.

За да бъдем готови да посрещнем всякакво нападение, аз разставих постове и отидох да си легна. Когато се събудих, вече се зазоряваше. Съседът Зелмст беше пристигнал, а едва що бяхме запалили утринната си лула и ето че на двора се появиха на коне двамата синове на Хоблин, както и бас Йеремиас с неколцина кафри.

Вестта, че Сикукуни се е спуснал от тази страна на планините и се е появил във фермата, ги изненада немалко и те ми обещаха да останат тук до завръщането на Ян и да направят всичко, което е по силите им за безопасността на двете жени. И тъй, можех да тръгна на път за планините Раф.

Без съмнение тази езда не беше съвсем безопасна, понеже зулусите се намираха между мен и бурите, но това не ми създаваше особени грижи. Кафрите не бяха първите туземци с които си имах работа.

Изпратен с най-добри благопожелания от хората на фермата, аз потеглих на път. С широко разкрасени крака Квимбо отново седеше на гърба на тромавия си кон като зад себе си беше прикрепил няколко внушителни къса месо, останали от гуляя. Конете си бяха отпочинали и крачеха толкова бодро, че се надявах още на следващото утро да стигнем до планините Раф, макар Митие, а и останалите да ме бяха уверили, че за целта са ми необходими почти два дни.

Най-често пътят ми водеше през пустинни пясъчливи местности или през терени от натрошен камънак и шисти. След бърза и напрегната езда едва привечер видяхме на хоризонта да се появяват замъглените синкави очертания на някаква гора. Според дадените ми обяснения и моите изчисления това бе последната гора преди планините Раф, в която щяха да се срещнат Чемба и Сикукуни. Но за нас тя беше първата гора, на която се натъквахме, понеже воден от компаса си аз се придържах точно в северна посока и не бяхме навлизали в мяркащите се от време на време ту отляво ту отдясно лесовете.

Ако Сикукуни действително бе решил да чака Чемба на това място, то той сигурно щеше да се настани в края на гората, към който се бяхме насочили и сигурно щеше да ни види. Ето защо предпочетох да остана в откритата равнина и да изчакам докато станеше достатъчно тъмно, за да се приближим незабелязано. Слязохме от седлата, вързахме двата коня един за друг и легнахме върху все още топлата от слънцето земя.

За да разсее скуката Квимбо извади ножа си и започна да го точи на един твърд камък. Той вършеше тази работа толкова вдълбочено и всеотдайно, сякаш се канеше да изколи цяла армия от врагове.

— Менер видят! Квимбо точат нож за Сикукуни — заяви той.

— Защо пък тъкмо за него и само за него?

— Сикукуни искат отвлекат Митие, а нали Митие ще станат жена на Квимбо. Но Квимбо понижат мъртъв не само Сикукуни, а и още много голям зулу щом срещнат в гора!

Той размаха ножа и взе да прави наистина смразяващи кръвта гримаси. После извади един къс месо и така взе да работи с острието, че наоколо се разлетяха парчета мръвки, които, разбира се, събра и напъха в широката си уста.

Слънцето се спускаше все по-ниско и все по-полегатите му лъчи караха сенките ни с всяка изминала минута да се удължават все повече и повече, докато най-сетне съвсем изчезнаха в спусналия се сумрак. Настана време да тръгваме. Пак се метнахме на конете и свърнахме встрани към една верига от ниски хълмове, стигащи чак до гората. Продължихме да яздим край тях и най-сетне се озовахме под короните на дърветата.

Там накарах Квимбо да остане при конете, а в името на нашата безопасност аз се заех да претърся околността колкото можех по-надалеч. После се погрижихме за животните и след като скромно вечеряхме от взетите хранителни припаси, легнахме да поспим.

Събудих се още в ранни зори, но трябваше добре да използвам именно този утринен час, за да се опитам да издиря следите на зулусите. Затова събудих Квимбо и му наредих в никакъв случай да не напуска мястото докато не се завърна. После под короните на дърветата предпазливо закрачих в края на гората, за да откроя къде точно неприятелят беше навлязъл в леса. Макар че лека полека, вървейки около половин час, изминах значително разстояние, не забелязах ни най-малка следа. Търсеното от мен място трябваше да се намира не тук, над нощния ни бивак, а някъде по-надолу и затова поех по обратния път.

Когато се върнах в лагера ни заварих конете, но не и Квимбо. В никакъв случай не биваше да го викам. Не ми се вярваше лекомислено да е напуснал мястото и ето защо реших да проследя оставените от краката му отпечатъци. Те водеха покрай гората в противоположна на първоначално избраната от мен посока, следователно съвпаднаше с новия ми път. Скоро следите свърнаха навътре в гората, където се сливаха с друга по-широка диря, завършваща на едно открито място, образувано от развилняла се сред дърветата буря. Точно там се бе разположил отряд от добре въоръжени зулуси. Преброих двадесет и четири души. Сред тях седеше Сикукуни. Конете им стояха вързани за клоните на околните ниски храсти, избуяли между повалените дървета.

Там където лежах скрит от клонака, друга единична следа минаваше по самия край на бурелома. Дали беше оставена от Квимбо или от някой неприятел, който на връщане лесно можеше да ме открие? Трябваше да я огледам и затова бързо, но предпазливо тръгнах по нея.

Само след броени крачки тя се сливаше с друга диря и заедно с нея се отдалечаваше от бурелома под прав ъгъл. Тъй като пред мен не долавях ни най-слабия шум, аз се изправих и продължих още по-бързо напред. След известно време дирята отново се разделяше. По коя следа трябваше да тръгна? Разгледах ги по-подробно. Едната от тях беше оставена от бос крак, а другата от огромна обувка или ботуш. Да не би наблизо да се намираше англичанинът? Той беше по-малко опасен за мен и ето защо поех по първата следа.

Не бях направил още и десетина крачки, когато иззад дебелия ствол на едно дърво зърнах да се подават два голи кафяви крака. Познати ми бяха тези силно развити особено от вътрешната си страна мускулести прасци. Не можеха да са на никой друг, освен на моя „добър, хубав, храбър Квимбо“. Приближих се, но не съвсем тихо, за да не го изплаша, защото иначе можех да го принудя да извърши някоя непредпазлива постъпка. И наистина двата крака веднага се раздвижиха. Тялото, към което принадлежаха, незабавно се показа иззад дървото, в мен се вторачиха две очи и кафърът се изправи, давайки ми знак да внимавам.

— О, о, менер, познаят кой там! — пошепна ми той, посочвайки с ръка между дърветата.

— Англичанинът ли?

— Менер знаят? Кой казал менер, че Англия съм тук?

— Видях следите му. Защо си зарязал конете?

— О, о, менер се не сърдят, не гневят на Квимбо! Квимбо чува тичат кон, Квимбо внимават и виждат кон, който бягат и зулу, дето хващат кон. Квимбо тичат подир кон и зулу и стигат на място къде съм Сикукуни с много воин и Англия. Тогава Англия се изправят и отиват в гора. Квимбо подир него, а ето сега идват и менер.

Разказът му бе напълно достатъчен да ми обясни всичко.

Пристъпих няколко крачки напред и видях англичанина, който навярно се беше отдалечил само, за да избегне за някой и друг час непоносимата воня на мазнината, с която се мажеха кафрите, защото

той лежеше на земята, без да върши каквото и да било и зяпаше надвисналите клони.

В този момент трябваше бързо да взема решение. Ако пленях англичанина рискувах да издам присъствието ни, но удадеше ли ми се да залича нашите следи, изчезването му сигурно щеше да принуди зулусите цял ден да го търсят и така щях да спечеля необходимото време, за да доведа бурите. Освен това знаех много добре, че кафрите съвсем не са такива следотърсачи като индианците от западните предели на Северна Америка. Изчезването на англичанина нямаше да осуети или забави пристигането на оръжейния транспорт. Ето защо не се колебах дълго, а пропълзях почти до самия него, после се изправих пред очите му с нож в ръката.

— Good morning, сър Гилбърт Грей! Изглежда си спал зле, понеже пак си легнал да си почиваш!

Нещо ме възпираше да го нападам като дивак и предвиждането ми, че изненадата му щеше да изключи всяка опасност за мен, се оказа съвсем правилно. От смайване добрият човечец зяпна и направи такава физиономия, сякаш виждаше призрак. Изобщо не успя да издаде някакъв звук и дори не се сети да стане.

— Сър, няма ли малко да се поизправиш? Или престоят ти по тези земи вече те е накарал да забравиш как трябва да се държи един джентълмен?

Едва след думите ми той бавно се надигна и като в унес проговори:

— Heigh ho, (Възклицание изразяващо досада, неприятно чувство. Б. пр.) ти ли си?

— Да, аз съм, както съвсем правилно забеляза! Ще бъдеш ли тъй добър да си събуеш обувките?

— Защо? — попита той безкрайно слисан.

— Защото така искам, сър! Сега нямам време да ти обяснявам причината, но по-късно все ще я научиш. И тъй, моля!

— Не разбирам какво...

— И не е необходимо да разбираш, сър. Виждаш ли този нож! След по-малко от минута ще е забит между ребрата ти, ако не направиш веднага каквото ти заповядвам!

Направих знак и Квимбо се приближи откъм другата му страна. До този миг кафърът не се беше показал. Сега той вдигна копието си.

— Менер, да забият ли Квимбо копие в Англия, както забил вчера в свиня?

Все пак този въпрос се стори на добрия сър Гилбърт Грей твърде опасен. Той заяви изплашено:

— Не те разбирам, сър, но въпреки това ще изпълня странното ти желание!

— Цяло щастие е за теб. Веднъж ни избяга, но втори път няма да се случи! Най-учтиво те моля да говориш колкото е възможно по-тихо и да ни следваш!

Естествено, накарах го да си събуе обувките само за да не оставят великанските му крачища твърде ясни отпечатащи. Той взе обувките си под ръка и тръгна подир мен. Щом стигнахме при нашите коне, можех вече да поразкрия картите си.

— Вчера ти реши да не ми позволиш да се запозная с твоята приятна компания. Но това не ти се удаде и сега ще си носиш последствията. Нахлул си тук заедно с враговете на тази страна, помогнал си на Сикукуни да нападне една ферма и затова ще трябва да се простиш с живота си, освен ако не възприемеш такова поведение, че да мога да поискам от приятелите си да бъдат по-снизходителни. Как се срещна с върховния вожд на кафрите?

— Много просто, сър — отвърна той малодушно. — Трябваше да предам едно известие оттатък планините и пътем се натъкнах на него.

— Какво известие?

— Едно чисто делово известие, сър. Можеш да ми вярваш!

— Наистина ти вярвам, но има какви ли не дела. До кого беше адресирано?

— До... до един холандец.

— Не лъжи, иначе само ще влошиш положението си!

— Истината казвам!

— Нищо подобно, истината е, че са те изпратили да говориш с лейтенант Макклинток!

Той замлъкна смутен и изненадан.

— Е, хайде, отговаряй!

— Кой ти го каза?

— Твоята непредпазливост. За сигурното предаване на важно поръчение е необходим друг много по-различен човек от теб! И така, още веднъж: как се срещна със Сикукуни?

— Случайно, кълна се, вярно е, колкото е вярно, че съм англичанин!

— Тогава твоята мисия трябва да е в негова полза и да е опасна за холандеца. Няма ли да ми кажеш някои подробности?

— Нямам право, сър, иначе ще си загубя службата!

— Добре, в такъв случай няма повече да настоявам, сър. Само гледай да не загубиш и шапката си от носорожка кожа, както вече загуби далекогледа и интересната си сбирка от писма. Иначе би могло да се намери някой човек, който има навик да чете редовете един през друг.

Той пребледня.

— Какво искаш да кажеш, сър?

— Казвам само каквото вече казах: при най-малкия опит да се възпротивиш на заповедите ми ще се запознаеш с моя куршум или с копието на слугата ми. Сега ще яхнеш този хубав артилерийски кон. Вече можеш да си obuеш обувките.

Той разбра, че не се шегувам и възседна животното.

— Well, сър, значи мислиш, че трябва да дойда с теб?

— Естествено!

— Но одеялото и оръжията ми останаха при кафрите!

— Сега не ти трябва. Твърде топло е, за да измръзнеш, а нападне ли те пак някое чудовище, този път седиш на по-високо и по-сигурно място от вчера. Впрочем може би още утре ще ти помогна да си получиш обратно вещите. А сега ми разреши да се погрижа за краката ти!

Извадих от джоба си ремък и вързах под корема на коня невероятно дългите крака на англичанина.

— Така няма да паднеш от животното, ако пак се появи някой глиган. Квимбо метни се зад него!

Кафърът ме погледна въпросително и се засмя.

— Какво направят Квимбо? Англия седи на кон. Квимбо трябва ли седнат върху Англия?

— Не, ще седнеш не върху Англия, а зад Англия, като при това го държиш колкото можеш по-здраво!

— О, менер, о, о, туй съм хубав и добър за Квимбо, защото щом Квимбо държат Англия, Квимбо не паднат от кон и няма го разпорят менер Ойс!

Той се покатери върху гърба на тежкия кон и обгърна с ръце дългия добър сър Гилбърт Грей.

— Така! А сега ще яздиш все право на запад, като избираш каменистите места. След малко ще те последвам.

Той изпълни нареждането ми, но трудно се придвижваше напред. Аз останах да залича следите ни. После също възседнах коня си и препуснах подир двамата. И дума не можеше да става за някаква диря по твърдата камениста земя и когато гората остана между нас и кафрите, без някой от тях да се беше появил, бях вече сигурен, че нямаше да разберат нищо за присъствието ни.

Артилерийският кон беше достатъчно силен да носи двойния товар и когато хванах поводите му и свърнах на север, продължихме в такъв галоп, че се разхвърчаха искри. Англичанинът не беше лош ездач, а Квимбо се бе вкопчил толкова здраво в него, че можех да насоча цялото си внимание напред и да поддържам бързата езда. Никак не ни беше скучно, понеже Квимбо подхвърляше какви ли не комични забележки за необикновеното си положение, а сър Гилбърт Грей час по час задаваше въпроси за очакващата го участ. Естествено, аз му дадох твърде оскъдни сведения, защото не бях от хората, които щяха да го съдят.

Бяхме яздили така повече от два часа, когато на северния хоризонт изплуваха четири тъмни планински върха, които с всяка изминала минута ставаха все по-големи и по-големи, тъй че скоро в тях разпознах планините Раф. Насочих се право към средата им и още не беше изминал третият час и вече различих двойната долина, а и смърдящото дърво, извисило се на билото, разделящо двете долини.

Оттук нататък ездата стана по-трудна. Трябваше да изкачваме стръмни склонове и да се провираме сред гъсти храсталаци. Когато се озовахме на една височина, аз извадих бинокъла и го насочих към дървото ориентир. На ствола му се беше облегал един мъж и също ни разглеждаше през бинокъл. Свалих шапката си и я размахвах. Той ми отговори по същия начин и после бързо се спусна по склона. Сигурно отиваше в споменатата „клоф“, за да уведоми бурите.

След като се приближихме още повече, дори с невъоръжено око различих осем човешки фигури, някои от които спокойно ни очакваха, а други тръгнаха да ни посрещнат. Пръв вървеше Кес Ойс, който бе страшно изненадан да ме види тук.

— Ти ли си, менер? Та това изобщо не е възможно! Какво те води при нас и как се озова тук за толкова кратко време? Да не се е случило нещо лошо? — попита той.

— Повече от лошо, но всичко свърши добре — отвърнах аз.

— Ами кого ни водиш?

— Един пленник, когото трябва да ви предам. Нека отидем при другите и там всичко ще ви разкажа!

След като Ойс ме представи, загрубелите добродушни мъжаги сърдечно ме поздравиха с добре дошъл. После обградихме англичанина от всички страни и докато Квимбо остана близо до поста да пази конете, се спуснахме в клисурата.

Там седяха още четирима мъже. Водеха толкова сериозен разговор, че вестта за пристигането ми изобщо не беше смутила съвещанието им. Единият от тях бе висок, строен и як кафър. Веднага отгатнах, че е Соми, прогоненият брат на Сикукуни. Другите двама широкоплещести здравеняци бяха истински холандци и се казваха Зинген и ван Хорст, а четвъртият, истински Голиат, не беше никой друг освен Ян ван Хелмерс. Той бе с цяла глава по-висок от мен, а силните му мускулести ръце бяха в пълно съответствие с великанското му телосложение. Леопардовата кожа, спускаща се върху плещите му като „карос“ (Наметало, мантия. Б. нем. изд.), подсилваше още повече войнствената му външност. Въпреки това, умните му очи имаха толкова добродушно и меко излъчване, че човек не можеше да не го обикне още от пръв поглед.

— Неф Ян, този менер идва от юфрау Софи и Митие — уведоми го Кес Ойс.

— От Митие? Наистина ли? — попита великанът.

— Да. Аз го заведох до фермата и той заслужава да го поздравя с добре дошъл!

— И без друго щях да го направя, защото знае сборното ни място и следователно е от нашите хора — отговори той и здравата ми разтърси ръката.

— Но не е така, неф Ян. Той е немец и е дошъл в тази страна малко да се поразходи, тъй както понякога правят немските учени. Заведох го при юфрау Софи, а тя го е изпратила да ти донесе важни вести.

— Ах, но тогава у дома нещо се е случило! Седни, менер, вземи да пийнеш и после бързо ни разкажи всичко!

Той бръкна в една дупка и измъкна чаша заедно с шише от прочутото капско вино. Отговорих на наздравницата му, чашата обиколи целия кръг, след което всички с голямо напрежение зачакаха да чуят каква вест им нося. Сър Гилбърт Грей се намираше до мен. Невъзможно бе да мисли да избяга в обкръжението на такива мъже и затова по лицето му ясно личеше, че се е примирил със съдбата си.

Аз бръкнах в джоба си, извадих неговия портфейл и оттам измъкнах писмото. Той се изплаши.

— Я прочети това писмо, менер! — помолих Кес Ойс. Той изпълни молбата ми и после попита:

— Какво толкова особено намираш в него?

— Дай го и на другите!

Писмото взе да минава от ръка на ръка, без никой да успее да разбере нещо определено от странното му съдържание. Накрая го върнах на Ойс и му казах:

— Прочети най-напред първия, третия, петия, седмия ред и така карай нататък, а после започни пак от втория, четвъртия, шестия...

Той последва указанието ми и скоро по лицето му се изписа толкова напрегнато изражение, че останалите бяха обзети от силно любопитство.

— А-а, това е нещо друго! Та туй писмо е направо безценно! — рече той след като го прочете.

— Дай го, дай го! — завикаха от всички страни.

— Чакайте, така ще изгубим много време. Ще ви го прочета. Когато свърши, цялото събрание изпадна в голяма възбуда.

— Цяло изкуство е да напишеш подобно писмо, но още по-голямо изкуство е да разкриеш тайната му — обади се ван Рал. — Кой ти я издаде, менер?

— Никой, сам я открих.

— А къде намери писмото?

— За това по-късно! Прочетете първо тези редове!

Извадих далекогледа на англичанина и оттам измъкнах изписания лист хартия. Ойс отново се зае да чете на глас и след като ме помоли да му дам някакво обяснение, аз се обърнах към пленника:

— Сър Гилбърт Грей, я си свали шапката и я подай на този господин!

Англичанинът се подчини. Ойс взе шапката от леко треперещите му ръце и като кимна каза:

— Значи този е въпросният човек и затова си ни го довел! Веднага ще измъкнем дубликата!

Той извади ножа си и разпра хастара.

— Ето го, я вижте, има съвсем същото съдържание, като другия лист! Но я ни разкажи, менер, как успя да плениш този човек!

— Беше заедно със Сикукуни.

— Със Сикукуни! — чуха се викове и дори досега спокойният Соми направи движение, издаващо изненадата му. — Невъзможно е! Сикукуни е отвъд планините при зулуската войска!

— Сикукуни е наблизко и ако искате да го заловите мога да ви заведа при него!

Всички, заедно със Соми, скочиха на крака, тези мъже, които иначе нищо не можеше тъй лесно да ги накара да изгубят самообладание.

— Ти шегуваш ли се или е истина? — попитаха ме те.

— Истина е! Менер ван Хелмерс, Сикукуни беше във фермата ви. Искаше да убие юфрау Софи и да отвлече Митие. Аз му попречих и го преследвах чак до гората, която може да се достигне оттук за три часа на кон.

Ян тежко сложи ръка на рамото ми.

— Ако от главите на моите хора падне и един косъм, ще го унищожа. Разказвай по-бързо нататък!

— Да, разказвай, не ни карай да чакаме! — напомниха ми и останалите.

Изпълних желанието им и незабавно ги запознах с всички събития. Изслушаха ме със затаен дъх и когато свърших видях, че голямото впечатление, което им направиха думите ми, ги накара да грабнат оръжията си.

— Трябва да тръгваме, незабавно трябва да го нападнем! — извика Ян.

— Да — подкрепи го Зинген. — Спипаме ли го, може да се каже, че въстанието на зулусите ще е приключило още преди да е избухнало.

— Доведете конете! — обади се ван Хорст. — Не бива да губим нито минута!

— Чакайте! — извиках аз във всеобщата суетня. — Господа, изслушайте ме преди да вземете решение!

— Да, изслушайте го — обади се Кес Ойс. — Той винаги постъпва така, че мнението му може да е за нас само от полза.

— Събрали сте се тук, за да обсъдите важни неща. Свършихте ли вече със съвещанието си?

— Не. Но в общи линии се разбрахме, останаха само някои подробности.

— Имате достатъчно време и е по-добре незабавно да приключите, отколкото още сега да тръгнете оттук и после някъде отново да започнете да се съвещавате.

— Но в такъв случай Сикукуни ще ни избяга!

— Как ще ви избяга, когато иска да ви нападне тук! Можете спокойно да го изчакате, но тъй като не е изключено в него да се е породило някакво подозрение, смятам все пак за по-уместно да го потърсим в гората. Но за тази цел все още не е настъпило подходящото време.

— И кога ще настъпи? — попита Ян, който изгаряше от нетърпение да се изправи очи в очи срещу зулуса.

— Ако зулусите имат намерение да дойдат тук, това няма да стане преди настъпването на нощта. Решим ли да отидем при тях, не бива да тръгваме на път преди полунощ, за да стигнем целта си на зазоряване. И в двата случая имате време да се съвещавате. Няма да е необходимо пак да се връщате на това място, можете заедно да яздите до фермата на Ян ван Хелмерс и после да се отправите към планините Атерс, за да сложите ръка на оръжията, за което не е изключено и да закъснеете, ако твърде много се бавите тук.

— Прав си — обади се Зинген, — но само да бяхме сигурни, че рано сутринта ще заварим Сикукуни все още на онова място!

— Да, прав е — скръцна зъби Ян, — ако на Сикукуни не му хрумне да ни нападне също призори.

— И защо се безпокоиш? — попитах го аз.

— Защото тогава двете враждуващи страни ще тръгнат по едно и също време и могат да се разминат.

— Възражението ти има своето пълно основание.

— Затова ще е по-добре незабавно да поемем на път и...

— И зулусите ще ни забележат — намесих се аз. — Извинете ме господа, че казвам „ни“ и по този начин се присъединявам към вашето дело! Но щом веднъж съм се забъркал в това приключение, много ми се иска да не напусна тези места преди да разбере как ще приключи то.

При тези думи ван Хорст се приближи до мен и ми подаде ръка. Другите го последваха.

— Не говори така, менер! — каза той. — Действувал си по такъв начин, като че си от нашите хора. Дължим ти голяма благодарност и понеже в момента не разполагаме с голям брой пушки, можем само да се радваме, ако и занапред твоята карабина говори в наша полза! Що се отнася до нападението, аз съм напълно съгласен с теб и в най-малките подробности.

— Тогава предлагам следното: ще чакаме тук само до смрачаване и после ще заемем входа към двете долини, като пръснем хората си в широка линия. Ако до един час не забележим никаква следа от зулусите, ще тръгнем на път. Все пак ми се струва, че те ще загубят цял ден, за да търсят англичанина, за когото ще си помислят, че се е заблудил в гората. Да не говорим за Чемба, който още не е пристигнал при тях.

Предложението ми бе прието, макар на Ян много да му се искаше незабавно да тръгнем. Той се оттегли недоволно също като Ахил пред вратите на Троя и напусна клисурата без да вземе участие в последвалото съвещание.

Най-важният въпрос бе да се реши съдбата на англичанина. Стана каквото бях предвидил. Като изпълнител на заповедите на своите началници той не носеше пряка отговорност, а и понеже иначе не беше предприел никакви враждебни действия, бурите решиха на първо време да го задържат като пленник и след залавянето на кервана с оръжия да го освободят.

После седнахме да се храним, но и тогава Ян остана мълчалив. Малко по-късно легнахме да поспим, защото през нощта ни очакваха изморителни и драматични събития.

Почивката ни продължи няколко часа. Събудих се пръв и излязох от клисурата, за да отида при високото дърво. Там стоеше Квимбо и гордо държеше в ръка голяма карабина.

— Какво правиш тук?

— Кво правят Квимбо? О, о, не виждат ли менер, че Квимбо стоят пост?

— Ти ли? Струва ми се, че сега трябваше да стои на пост менер ван Хорст.

— О, пост стоял менер Рал и после менер ван Хорст, ама и двама искат спят и казват Квимбо трябва вземе пушка и стои пост до дърво.

Сигурно, че с това почетно поръчение двамата мъже направиха на добрия кафър най-голямата възможна услуга и понеже в момента не очаквахме появяването на врагове, нямах причина да ги упрекна за постъпката им.

— Случи ли се нещо особено? — осведомих се аз.

— Не, нищо, хич никак! Само голям висок менер минал на кон.

— Някой от бурите се е отдалечил на кон? — попитах аз и мигновено в мен се появи определено подозрение и бях обзет от силна тревога. — Кой?

— Голям висок едър менер с леопардова кожа на рамене.

— Кога стана това?

— Кога станал? Веднага щом Квимбо вземат пушка и застанат пост.

Значи още преди два часа! Затичах се обратно към клисурата и събудих хората. Вестта ми ги изплаши и те незабавно започнаха съвещание. Темпераментният Бур ван хет Рур беше осуетил целия ни план за нападение и сега най-важното бе да го последваме по най-бързия възможен начин, за да му помогнем, ако увлечен от дързостта си, бе решил да се появи пред зулусите.

Отново вързах англичанина върху артилерийския кон, Квимбо се метна зад него и щом всички се пригответе за път, ние се спуснахме в долината, откъдето бликаше малко бистро изворче, дало на местността името Кларфонтейн. От там продължихме на юг. Щом стигнахме до равнината накарахме конете да минат в галоп. Съвещанията и почивката ни бяха отнели голяма част от деня и слънцето бе слязло вече ниско над хоризонта.

Конете на бурите бяха със свежи сили, а нашите само преди броени часове бяха оставили зад гърба си дълъг, и изморителен път. Въпреки всичко моят английски жребец препускаше начело и дори след един цял час не проявяваше никакви признаци на изтощение. Съвсем иначе стояха нещата с тежкия кон на кафъра. Тромавото, макар

и извънредно здраво животно, не беше привикнало на толкова бърза езда. Освен това трябваше да носи двоен товар и успяваше да ни следва само с извънредно големи усилия. Налагаше се да издържим само още четвърт час. Слънцето беше залязло и вече притъмняваше, когато дочух гласа на Квимбо.

— Менер, менер, о, о! Менер дойдат при Квимбо!

Спрях, за да може кафърът да ме догони.

— Какво има?

— О, менер, помагат Квимбо! Кон не искат вече тичат, а Англия не искат вече яздат!

— Аха! Сър Гилбърт Грей, значи се съпротивляваш и може би се надяваш, че в тъмнината ще офейкаш, така ли? Лъжеш се. Я ми подай ръцете си!

— Какво искаш?

— Да ги вържа. Така ще е по-добре за моя слуга.

— Не съм съгласен, сър!

— Все ми е едно! Нямам време да се разправам с теб. Ако не се оставиш доброволно да те вържем, безмилостно ще те застрелям. И тъй, подай си ръцете!

Разполагах с още един ремък и с него вързах ръцете му. После препуснах подир другите.

Скоро ги догоних и отново излязох начело. По време на моя разказ бях описал мястото, където бивакуваха зулусите толкова точно, че Ян лесно можеше да го намери. Дори и да са се били пръснали да търсят англичанина, те вече сигурно пак се бяха върнали там и ето защо, след като заобиколихме последните дървета на гората, аз се насочих почти право към лагера им.

Приблизително на мястото, където бях бивакувал предишната нощ спрях коня и скочих от седлото.

— Слизайте, господа! Вържете животните, вземете оръжията си и ме следвайте колкото можете по-тихо!

Те направиха каквото исках от тях, но все още се занимаваха с конете си, когато откъм бивака на кафрите се разнесоха два изстрела.

— Напред, Ян е в опасност!

Вече и дума не можеше да става за предпазливост. Кой както можеше започнахме да си пробиваме път през храсталаците. Аз вървах начело, а останалите ме следваха. Тъмнината ни пречеше да

различаваме всички появили се препятствия. Ето защо измина доста време преди да се доберем до бурелома. А там, сред цялата зулуска банда, ярко осветен от силните пламъци на лагерния огън, видяхме Ян. Шапката му бе паднала от главата и дългата му руса коса се беше разпиляла като лъвска грива върху леопардовата кожа. Стърчейки с цяла глава над всички, той ги държеше на разстояние от себе си с приклада на карабината и всеки негов удар просваше по един неприятел на земята. И все пак сигурно щеше да бъде победен, ако не се бяхме появили навреме.

Вдигнах карабината си и дадох два изстрела. Вдясно и вляво от мен дулата на бурите забълваха огън и после се втурнахме към бурелома. Натъкнахме се... само на Ян, който ни зяпна учудено и след това с вика „трябва да го спипам!“ се втурна между храстите. Наоколо лежаха труповете на убитите. Другите, ранени или не, веднага след изстрелите ни се бяха шмугнали в гъсталаците.

Следвайки едно мигновено вътрешно внушение, аз се затичах подир Ян. НеЙде отстрани се разнесе силно пръхтене и цвилене. Насочих се натам и пристигнах тъкмо навреме, за да видя как един отряд кафри префуча в галоп покрай гората. Първият от тях се обърна назад към другите и им подвижна няколко думи, от които успях да разбера само „индхлу хет рур“. Доколкото ми бе известно „индхлу“ на езика на зулусите означава къща, а „хет рур“ несъмнено се отнасяше до Ян, който надлъж и нашир бе познат под името Бур ван хет Рур. Ако съдех по чутото, избягалият вожд бе решил незабавно да се върне във фермата, за да си отмъсти за нападението ни.

Тъкмо се канех да Се завърна на полесражението, когато откъм края на гората долетяха силни гласове, които веднага познах:

— Млък, Англия! Не говорят ни дума на Квимбо! Квимбо не искат вземат пари и не искат вземат подарък. Квимбо имат добър менер, много голям добър менер, и Квимбо правят квото кажат менер. Менер казват, че Англия съм хванат и Квимбо държат здраво Англия!

— Well, тогава ще ти дам повече! Ще ти дам и една карабина, с която ще можеш да стреляш на цяла миля!

— Ама вече млък, Англия! Англия нямат добър карабина, щото Англия не могат застрелят с карабина дори мъртъв свиня! Англия искат стрелят миля с карабина? Че кво съм миля? Съм ли миля свиня

или котка? Може ли Квимбо яде мия, кога Квимбо застрелят мъртъв мия?

— Ако срежеш ремъците и ме оставиш да си вървя, ще ти дам цяла кола пълна с лой за теб и за косата ти, цяла кола пълна с лой, която мирише толкова хубаво, че...

— Мълчат — прекъсна го кафърът вече сериозно разсърден. — Че отде ще имат Англия цяла кола с лой, щом Англия имат само дълъг тънък кости? И лой на Англия миришат хубав? Кво разбират Англия от миришат хубав? Англия помиришат Квимбо, тогаз Англия видят кой миришат хубав, Англия или кафър!

Слонските стъпки на тежкия кон се чуваха вече близо до мен. Какво щастие, че храбрият Квимбо не се беше появил минута по-рано! Тогава сигурно щеше да попадне в ръцете на освирепелите зулуси. Измъкнах се от храстите и се отправих към двамата ездаци. Квимбо мигновено се смъкна от коня, хвана юздите му и вдигна копието.

— Тета илизви? Кой съм там? — викна ми той.

— Аз съм, Квимбо!

— О, о, менер, Квимбо радват, че виждат менер. Англия искат бягат от Квимбо, но кон не искат бягат, а вече падат с Англия и Квимбо!

— Чакай тук! — наредих му и се затичах към полесражението, където заварих всички бури.

Ян също се беше върнал и мълчаливо слушаше упреците на другите.

— Господа, зулусите избягаха на коне — казах им аз. — Вижете дали ще можете да уловите един от техните коне, които останаха, за да го дадем на англичанина. Той е наблизко със слугата ми. А аз ще отида да разбере накъде ще се отправят зулусите. Чакайте ме тук докато се върна!

Бързо изтичах до нашите коне, метнах се на моя английски жребец и го пришпорих в галоп към равнината. Яздих така около десетина минути. После скочих от седлото и прилепих ухо до земята. Превъзходното животно ме беше отнесло надалеч и се бях приближил доста до бягащите кафри. Съвсем ясно долових тропота на конете им и разбрах в каква посока са поели. Действително се бяха насочили към фермата на Ян ван Хелмерс.

От тях бяха оцелели около десетина души и стигнеха ли до фермата, съседите на Ян ги очакваше тежка схватка. Това трябваше да бъде предотвратено, стига да имаше и най-малката възможност.

Върнах се. Щом стигнах до гората се натъкнах на бурите, които се разправяха с англичанина. Той ги молеше да го освободят, но те не можеха да изпълнят желанието му, защото не бе изключено после да издаде и осуети плана им да нападнат кервана с оръжия. Бяха успели да заловят три от зулуските коне и един от тях бе определен за сър Гилбърт Грей. Съобщих им каквото бях научил и Ян незабавно се отправи към жребеца си.

— Аз тръгвам, последвайте ме, господа! — подвикна той и стъпи с крак на стремето.

Хванах го за ръката и го задържах.

— Остани още малко, менер — помолих го. — Нали знаеш, че дори в най-голямата опасност прибързаните действия не водят до нищо добро. Дай на коня си поне половин час почивка, остави го малко да попасе. Ей там минава потокът, където ще може и да се напие с вода. Много е важно състоянието на коня, ако ездачът му иска да стигне надалеч!

— Прав си, менер, но само половин час и нито минута повече, така да бъде! — отвърна той и отведе животното си на водопой.

— Квимбо, заведи и нашите коне до потока!

— Да, менер. Кон трябва пият и пасат, ама Квимбо не заведат два, а три кон!

Освен моя английски жребец и артилерийския кон, кафърът взе и един от зулуските коне. Нямах време да го разпитвам защо постъпва така и огледах останалите две кончета. Те бяха от онази дребна, но изключително издръжлива мозамбикска раса, която кафърските вождове и приближените им обичат да използват, докато войските им са съставени най-вече от пехота. От двете страни на седлото тези животни носеха по две доста големи чувалчета с чукана царевица. Подобна предвидлива мярка осигурява на конете голяма издръжливост, понеже тази храна е винаги под ръка и дава много повече сили, отколкото сухата оскъдна трева, предлагана от тамошната природа.

Все още бях зает с огледа на животните, когато Квимбо се върна и хвана за поводите и другите две кончета.

— Тоз кон също пият!

С тези думи той се отдалечи. Сигурно си беше наумил нещо. Може би гърба на неговото трмаво животно му се виждаше твърде широк и тихомълком бе решил да извърши една изгодна размяна. Нямах нищо против, тъй че си замълчах. Подхвърлих му само следната забележка:

— Квимбо, внимавай с тези чувалчета. В тях има царевица, която е извънредно полезна за конете.

— Царевица? О, о, царевица не получат бури, а менер и Квимбо!

Той тръгна към потока, а аз се присъединих към другите, за да обсъдим положението. Ян се върна. Беше оставил коня си под грижите на кафъра и искаше да чуе решенията ни.

Естествено, ние искахме незабавно да започнем преследването на зулусите, само че бе под въпрос дали конете ни щяха да издържат. Моят жребец беше най-добър и понеже никой не можеше да спре Ян, ние се разбрахме двамата с него да тръгнем напред, а останалите щяха да ни последват, всеки според възможностите си.

Отидох при извора и съобщих решението на Квимбо.

— Квимбо яздат заедно с менер! — заяви той.

— Не бива. Ти трябва да пазиш англичанина.

Той ми обърна гръб и нищо не каза. Когато дойде Ян, за да се метне на коня си, аз последвах примера му и забелязах, че и двете животни бяха запасени с царевица — един знак на голямо внимание от страна на моя добър кафър.

Сбогувахме се с другите бури, които щяха да останат на това място до сутринта. Поверих Квимбо на грижите им и потеглихме на път. Ян мълчаливо яздеше до мен. Беше зает със собствените си мисли и аз не исках да го смущавам. Продължихме около половин час в тръс и тогава зад нас долових конски тропот. Спрях, за да изчакаме ездача. Той се приближи в галоп и едва успя да спре коня си пред мен. Още при първата произнесена дума разпознах Квимбо.

— Менер, о, о, Квимбо вече помислят Квимбо не срещнат менер!

— Но какво те води тук?

Кажи-речи бях предполагал нещо подобно и затова не зададох въпроса си особено строго.

— Квимбо не остават при бури, Квимбо яздат с добър мил менер. Квимбо имат зулуски кон, а имат също и царевица за кон.

— Ами къде остави твоя жребец?

— От дебел-кон болят крака на Квимбо. Квимбо не могат после съберат крака. Дебел кон при бури. Нека и бури болят крака!

Не можах да сдържа смеха си, развеселен от тези „човеколюбиви“ схващания на моя слуга.

— Добре, ела! Не мога да те карам тепърва да се връщаш. Продължихме да яздим колкото можехме по-бързо. Квимбо имаше възможност по-добре да обгръща с крака мозамбикското конче и макар да седеше върху почти голия му гръб, все пак яздеше по-умело, отколкото върху тежкия артилерийски кон. Цяла нощ препускахме напред, докато най-сетне започна да се зазорява и животните трябваше на всяка цена малко да си отпочинат. След като ги нахранихме, отново ги възседнахме.

Бяхме се натъкнали на дирите оставени от зулусите. Те сигурно разполагаха с много добри коне, иначе вече трябваше да сме ги догонили. Те лесно можеха да се досетят, че ще ги преследваме и затова навярно пришпорваха конете си до краен предел.

Към обед направихме втора почивка и когато привечер отново спряхме, вече се намирахме близо до гората, където за пръв път се бях срещнал със сър Гилбърт Грей. От конете се вдигаше пара и капеше пот, дишането им бе учестено и тежко, тъй че изобщо не беше възможно да изминем останалото разстояние без да отпочинем поне десетина минути. Но това можеше да се окаже гибелно за фермата и ето защо, щом донякъде успяхме да си поемем дъх, продължихме нататък.

Разстоянието за което по предварителна преценка бяха необходими два дни езда, изминахме за един непълен ден, а не бива да се забравя, че моят жребец беше преодолял тези километри на два пъти без необходимата почивка. Като се имат предвид безводните местности и каменистата почва, подобно напрежение сигурно не бе по силите и на най-добрите коне и никак не беше чудно, че започнахме ходом да изкачваме височината, отвъд която се откриваше долината с фермата на Ян.

Все още не бяхме достигнали самото било, когато откъм долината до нас долетяха гърмежи.

— Квимбо, дръж конете! Пеша ще се спуснем по-бързо! — наредих аз и скочих от седлото.

Ян ме последва и тичешком, колкото ни държаха краката, ние прехвърлихме билото и после се спуснахме от другата страна надолу към фермата.

Отново се разнесоха изстрели и това бе сигурно доказателство, че съседите на Ян са били бдителни и, не са допуснали да бъдат изненадани от зулусите. Силно запъхтяни се добрахме до градината, втурнахме се покрай оградата и свърнахме зад ъгъла ѝ, понеже предположихме, че преди всичко портата е представлявала главната цел на нападението. Но се видяхме излъгани, защото тъкмо когато стигнахме до нея, откъм задната страна на къщата проехтя изстрел.

— Прехвърлили са се през оградата и се намират вече в двора и градината. Нашите стрелят от прозорците на горния етаж. Елате! — извика Ян, втурна се обратно покрай оградата и се прекатери през нея.

Аз също я прехвърлих и веднага щом краката ми докоснаха земята, чух тъп шум от силен удар с приклад.

— Един! — извика Ян.

И аз забелязах тъмна гола човешка фигура, втурнала се към мен, вдигнах карабината и натиснах спусъка.

— Двама!

— Е-хей! Кой стреля долу? — попита отгоре някакъв дълбок глас.

— Аз съм, бас Йеремиас! — отвърна Ян, докато стреляше по някаква невидима за мен цел. Но силен вик доказа, че беше улучил. — Къде са мерзавците?

— На двора са само двама или трима...

— Очистихме ги!

— Другите са в градината!

— Аха, ще им изпратя някого!

Ян се приближи до къщичката на леопарда.

— Тюфел!

Разнесе се своеобразно съскащо фучене.

— Ела, мой Тюфел. Дълго време не си виждал зулус!

С помощта на веригата той издърпа силното животно от къщичката му.

— Приблужи се, менер! Той е добре дресиран и не посяга на хората от този дом. Види ли те заедно с мен няма от какво да се боиш. Бас Йеремиас!

— Какво има?

— Намира ли се някой от нашите хора навън? Ще пусна Тюфел.

— Давай, пускай го, неф Ян! Всички сме в къщата.

Ян отведе животното до ъгъла на двора, посочи му към градината и го насъска:

— Тюфел, дръж!

В следващия миг животното изчезна и веднага след това дочухме вик на ужас, последван от кратък гневен рев.

— Вече един! Ела, менер, ще им изпратя още някого!

Той закрачи към ниския хамбар и отвори вратата — Роб!

Мигновено се появи щраусът.

— Дръж! — заповяда му бурът, сочейки към градината. Птицата се подчини и се втурна натам.

— Леопардът няма ли да нападне щрауса? — попитах аз.

— И през ум няма да му мине! Двете животни пият мляко от едно и също ведро. Но последвай ме, менер! Трябва да се опитаме да намерим конете на кафрите, тогава тези негодници са загубени!

Отново прехвърлихме оградата, докато откъм градината се чуваше вик подир вик. Конете на зулусите сигурно се намираха някъде близо до къщата. Ето защо се обадох:

— Менер Ян, да обиколим около къщата на десетина-двайсет метра от оградата, ти в тази, а аз в онази посока!

— Не, трябва да останеш при мен заради леопарда, в случай, че прескочи оградата, което обаче не ми се вярва да стане.

Ето че в този миг край нас притича някакъв тъмен силует, а след него и още един. Бързо изстрелях подир тях втория си куршум. Друга сянка се опита да мине наблизо, но Ян я посрещна с все още пълната си цев. След малко доловихме пръхтене на коне и тропот на копита, който бързо се отдалечи.

— Значи там са ги били оставили — каза Ян. — Двамата ни избягаха, освен ако не си улучил някой от тях.

— Улучих втория, съвсем сигурен съм. И все пак навярно двама са се измъкнали, защото несъмнено един е стоял на пост при конете.

— Но другите са загубени, защото добре познавам моя Тюфел.

Още докато Ян говореше, дебелиите дъски на оградата изпращяха. Помислих си, че четвърти зулус се опитва да се прекатери през нея, хванах карабината си за цевта готов за удар с приклада, но се оказа, че

е леопардът, който леко скочи долу и като светкавица се нахвърли върху мен и ме събори на земята.

— Тюфел! — извика Ян, за да ме отърве от него, ала животното беше вкусило вече кръв и дивата му природа отново напълно го бе завладяла.

Ноктите на едната му лапа дълбоко се забиха в лявото ми рамо, а зъбите му се опитваха да се докопат до гърлото ми. Аз лежах под него, бях го хванал за врата и здраво притисках главата му към гърдите си, за да обезвредя страшните му зъби. Обвих с крака долната част на тялото му, притискайки я плътно към себе си, така че да избегна опасността да ме разкъса със задните си лапи. И въпреки всичко, без помощта на Ян, щях да съм загубен. Той улови веригата му, с огромна сила отскубна животното от мен и с такава мощ го удари в оградата, че не само дъските, а и костите на леопарда изпращяха.

Разказват се различни истории за мъже, които са удушавали лъвовете просто с голи ръце. До този момент се съмнявах в истинността на подобни приказки, но вече бях убеден, че е възможно да съществуват хора, чиято физическа сила да се мери със силата дори на едно такова животно. Надигнах се от земята и извадих ножа си.

— Трябва да го убием!

— Не е необходимо. Вече е обезвреден!

Бурът коленичи върху леопарда, който можеше да се съпротивлява срещу могъщия му натиск само с глух вой, и здраво уви веригата около един от дълбоко забитите в земята камъни, служещи за опора на дъсчената ограда. После Ян се изправи.

— Тук можем спокойно да го оставим вързан докато се развидели. Тогава само с поглед ще възвърна покорството му. Ранен ли си?

— Леко в рамото.

— Ела бързо да те превържат! Все пак беше твърде непредпазливо да пускаме животното, но от нас щяха да се изплъзнат повече врагове, отколкото от него.

Той се прехвърли през оградата. И аз го последвах, въпреки болките в раненото си рамо.

— Отвори вратата, бас Йеремиас!

— Веднага, неф Ян! — отвърна бурът от горния прозорец. — Какво стана с кафрите?

— Двама избягаха. Сега ще осветим останалите, за да видим кои са.

Вратата се отвори и тъкмо се канехме да влезем, когато отвъд оградата доловихме приближаващ се конски тропот, заглушаван от викове за помощ.

— Ау, ох, ох, менер, на помощ! Зъл дух искат изядат Квимбо и изядат кон!

За какъв ли дух можеше да става дума? Ян се завтече към портата и я отвори. След няколко мига в двора се втурна Квимбо, яхнал мозамбикското си конче. Макар да не ги водеше за юздите, другите два коня го следваха, а подир тях, със силно изпънат врат, като вихрушка се носеше щраусът.

— Ох, дух искат хванат беден Квимбо. Менер застрелят мъртъв дух — извика кафърът щом спря пред мен и с изплашено изражение посочи назад.

С голям фенер в ръката бас Йеремиас бе застанал на прага на вратата, така че ясно можехме да виждаме всичко наоколо. Както забелязахме по-късно, щраусът беше излязъл от градината през портата в дъсчената ограда, несъмнено отворена от зулусите, и така беше налетял на Квимбо, приближил се до фермата без да различи птицата в тъмнината. Най-после кафърът естествено разбра с какъв „призрак“ си имаше работа и смелостта му се възвърна. Той скочи от коня, грабна копие и с дръжката здраво започна да удря преследвача си.

— Кво? Дух съм птица, съм щраус? Чака, Квимбо покажат на птица как се правят на дух!

Но той се беше излъгал в противника си. Когато го опитомят, иначе толкова боязливият и плашлив свободен щраус често се превръща в много храбър пазач на дома и щом веднъж осъзнае силата си, от него става такъв боец, с който не бива тъй лекомислено да се захващаш. На Квимбо му било писано незабавно да научи тези неща. Както се беше засилила, птицата го събори на земята, нанесе му няколко много енергични ритника и се опита да го клъвне по главата, при което, за беда, щраусът улучи неповторимата му прическа. Още в същия миг тя изгуби придадената ѝ толкова изкусна форма на два пантофа. Падналият Квимбо взе да крещи, сякаш жив го деряха.

— Помощ, менер! О, клет Квимбо, о, хубав клет коса на Квимбо! Менер, удрят мъртъв, смачкат мъртъв, пронижат мъртъв, застрелят мъртъв щраус!

— Роб, назад! — извика Ян и хвана птицата за едното ѝ късо, пляскащо крило.

Животното се подчини и един от бурите го отведе във все още отворения хамбар. Квимбо се надигна от земята и държейки косата си с две ръце, се накани да продължи шумно да се вайка, но забеляза разкъсаното ми рамо от което обилно течеше кръв. Незабавно се втурна към мен и разтревожено извика:

— Менер имат рана? Менер ударен замалко мъртъв? О, о, добър клет менер! Квимбо превържат рана на мил менер!

Съседите и Митие се бяха притекли, привлечени от олелията. При думите на Квимбо те забравиха всички въпроси, които несъмнено им бяха на езика ѝ ме наобиколиха. Задърпаха ме да вляза в къщата, а после и в стаята, където прегледаха раната ми. Тя се оказа твърде болезнена, но не и опасна. След като я превързаха, заваляха въпроси и отговори, а после с фенери и оръжие в ръка излязохме навън, за да видим какво бе станало със зулусите.

На двора лежах три трупа. Зад къщата смъртта бе имала още по-богата жетва, понеже там открихме пет ужасно разкъсани тела. Двама от тези кафри очевидно бяха паднали под ударите на щраусовия клюн преди леопардът да ги беше довършил.

Поехме към мястото, където бяха стояли конете. И тук видяхме, че двата ни изстрела са били смъртоносни, но Ян се разяри, защото Сикукуни не се намираше между падналите зулуси. Той пак ни беше избягал.

Предишния ден съседите бяха погребали убитите в гората зулуси и донесли във фермата вещите им, които бяхме скрили. На следващото утро ни предстоеше ново подобно погребение, с което искахме да изчакаме до пристигането и на другите изостанали бури. После щяхме да съдим задържания Чемба и да вземем необходимите мерки за преследването на Сикукуни и залавянето на кервана с оръжия.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ГРОБНИЦАТА НА КАФРИТЕ

На следващото утро станах рано, а когато излязох на двора видях, че Митие ме беше вече изпреварила. Та нали трябваше да се погрижи за толкова много знатни гости, нещо, което сигурно не ѝ беше позволило да спи дълго.

Мисълта за избягалия зулуски вожд ме накара да изляза в откритото поле. Леопардът все още лежеше вързан с веригата за камъка и хвърляше хищни погледи към близките трупове на застреляните зулуси. Малко настрани, съвсем ясно видях следите от оставените на това място коне. Дирята им, която проследих на известно разстояние, водеше надолу из долината, а после извиваше на изток. От наша полза беше да разберем в каква посока са продължили ездачите. Ето защо се върнах във фермата и събудих Квимбо, за да оседлае един кон за мен.

Въпреки раната си, аз възседнах животното и препуснах обратно към дирята. Яздих по нея докато успях да се убедя в намеренията на зулусите. Спрях на една височина на около четири английски мили от фермата. На изток съзрях озарените от слънцето чела на върховете на планините Ранд, ала полите им оставаха скрити в стелещите се мъгли. Точно отсреща проходът Керс водеше отвъд планините, а далеч понагоре проходът Клей откриваше друг път, спускащ се към равнините от другата страна на планината. Както бе известно на всички хора, трети път не съществуваше. Следите водеха в права посока към прохода Клей и това ме убеди, че нямаше да успеем да догоним Сикукуни. Вярно, че в следствие на напрегнатата и изморителна езда конете му бяха крайно изтощени, но той разполагаше с достатъчен брой животни за смяна и дори да имахме възможност да се снабдим с нови коне, преднината му бе вече твърде голяма, за да го настигнем.

Тръгнах обратно към фермата и недалеч от нея забелязах отряд конници, които се приближаваха отстрани и изглежда крайната им цел съвпадаше с моята. И те ме видяха. Спряха, за да ме изчакат. Бяха над

трийсет бури с яко телосложение. Широкополи шапки полузакриваха загорелите им от слънцето лица, а през здравите им рамене бяха праметнати тежки карабини.

На поздрава ми отговориха дружелюбно.

— Откъде идваш, чужденецо? — попита ме предводителят им.

— Връщам се от разходка.

— От разходка ли? Значи живееш нейде наблизко, а?

— Гост съм на Ян ван Хелмерс.

— На Бура ван хет Рур? Тогава си ни дважд добре дошъл! — рече бурът и подавайки ми ръка, разтърси моята десница най-сърдечно. — И ти ли си холандец?

— Не, както лесно можеш да разбереш по произношението ми. Немец съм, но те моля да гледаш на мен като на един от вашите хора.

— С най-голяма радост, щом така желаеш, менер! Неф Ян вкъщи ли е?

— Да. Има много гости.

— Кой е там?

— Ами най-напред съседът Зелмст, двамата синове на Хоблин и бас Йеремиас. Днес ще пристигнат още Зинген, Велмар, ван Рал, ван Хорст и неколцина други.

— Нима е възможно? Та тук са се събрали всички наши прочути мъже! Казаха ли ти каква е целта на тази среща?

— Да.

— Тогава ти си наш надежден съюзник и може би знаеш дали Соми е дошъл при Кларфонтейн.

— Да, той беше там.

— Сигурен ли си?

— Лично разговарях с него.

. — Разрешили са ти да отидеш с тях до планините Раф? — учудено ме попита той.

Забелязах, че това обстоятелство твърде много ме издигна в техните очи и кратко отговорих:

— И аз бях там. Но, господа, да вървим, нека Ян сам ви разкаже всичко необходимо!

Застанах начело и пришпорих коня. Другите ме последваха. Изглежда едва сега ме огледаха по-подробно. Предводителят им се приближи до мен и попита:

— Ранен ли си, менер?

— Да.

— От куршум?

— Не, леопардът на Ян се нахвърли върху мен.

— А-а, наистина ли? Проявил си непредпазливост, защото животното е опитомено и го хранят толкова обилно, че никога не посяга на хората от фермата или на техни приятели. А знаеш ли как неф Ян се сдоби с тази опасна котка?

— Не.

— Това стана преди пет години, когато бях на седемнайсет. Той тръгна на север към планините, за да потърси плочи от лиски за покрива си. Завалиял дъжд и го принудил да се скрие в един процеп между скалите, който по-навътре образувал нещо подобно на пещера. Току-що се бил настанил и нейде отзад се разнесло котешко фучене, както и други звуци, присъщи само на някакво диво животно. Ян пропъзлял още по-назад и намерил леопард, който бил вече доста пораснал и с нокти, зъби, рев и вой се бранил и срещу най-лекото докосване. Въпреки това Ян го сграбчил за врата и се накарал да го измъкне на открито, когато отвън се разнесло гневно сумтене и някакво тяло затъмнило входа на процепа. Била майката на младия леопард. Със силен рев тя незабавно се нахвърлила върху нашия приятел. Ян нямал време да грабне пушката си или да извади ножа. Трябвало да се защитава с голи ръце, ала тесният процеп много му помогнал. Не знам точно как се е справил, но успял да удуши животното. И до ден днешен носи кожата му като наметка. А младия леопард занесъл у дома си и го опитомил. Именно това животно те е наранило.

— Изглежда го използва като пазач на фермата, а понякога и като неин защитник.

— Правил го е вече два пъти и то с голям успех. Само не бих го съветвал да пуска животното свободно да се разхожда през нощта, защото после навярно ще му е трудно да го укроти.

— Точно това стана снощи.

— Снощи ли? Да не е имало нападение?

— И то много сериозно.

— От чия страна, менер? Учудваш ме и ме плашиш немалко!

— Сикукуни беше тук.

— Невъзможно! Та нали Сикукуни е при зулусите отвъд планините!

— Той беше тук, а тези следи са неговите. Току-що се връщам от разузнаване, което предприех, за да видя накъде е поел. Но ето я долу фермата и там ще можете за всичко да се осведомите!

Смуших коня си да мине в галоп. От фермата ни бяха забелязали и когато минахме през портата, излязоха да ни посрещнат.

— Здравей, Кумпер Хойлер — извика Йеремиас, — виж ти каква голяма изненада! Какво те носи на кон при нас?

— Зулусите, кой друг! Грабвайте карабините и елате с нас! Отвъд планините получихме вест, че кафрите са потеглили към прохода Клей и тръгнахме на път, за да помогнем на тамошните ни сънародници.

— Много добре, хубаво сте постъпили, Кумпер, но направи ми услугата да не пометете зулусите преди да съм говорил с неф Ян и с неколцина други мъже, които ще пристигнат тук още днес. Всеки от нас има кон и карабина и сигурно няма да липсваме, когато се нуждаят от помощта ни. Хайде, хора, слизайте и заповядайте вътре!

Конете бяха поверени на хотентотите и мъжете влязоха в обширната стая. Понечих да ги последвам, но ме задържа Квимбо, който се зададе от градината.

— Менер, бури идват и Соми идват от планина!

— Наистина ли ги видя?

— Квимбо видят съвсем всички бури и Соми. И дебел кон на Квимбо съм с тях!

Отворих портата, понеже пак я бяха затворили, и излязох навън пред оградата на двора. Бурите действително се спускаха от планината и още отдалеч ме поздравиха като размахаха шапки. Моето присъствие им подсказа, че положението във фермата не можеше да е лошо.

Появяването им внесе още по-голямо оживление. Понеже в стаята нямаше чак толкова място, пристигналите преди тях бури се заеха да им помагат да изнесат на двора маси, на които скоро насяда цялата компания. От разменените въпроси и отговори новодошлите добиха представа за случилите се събития.

Идващите от Кларфонтейн хора не бяха преживели пътем нищо особено, но много се тревожили за нас и за фермата и затова се старали да яздят колкото могат по-бързо. Забелязали изчезването на Квимбо, когато им бях поверил, но не си бяха губили времето дълго да

го търсят. Кафърът бе принуден да изслуша не един и два упрека, ала той ги посрещна с голямо спокойствие. Естествено, че бяха довели и пленения англичанин. Затвориха го при Чемба, мнимия макололо, за да изчака бурите да решат участта му.

Но Соми не беше сред нас. След като скочи от коня си, той веднага излезе през портата. Малко по-късно се върна, носейки в ръка куп билки, между които разпознах един вид на *Polygaleen* примесен с листа от *Erythrina corallodendron*. Приблужи се до мен с думите:

— Добър Германия имат рана, Соми имат хубав билка за рана, та да не идват треска и бързо заздравеят! Добър храбър Германия покажат рана, та Соми превържат!

Често самият аз съм се убеждавал, че нецивилизованите народи умеят да използват за медицински цели различни растения, за чиято изключителна лечебна сила нашата наука няма никаква представа. Ето защо веднага се съгласих да приема помощта му и двамата се отдръпнахме настрана, за да ми направи нова превръзка.

Щом видя раната ми, лицето му придоби много загрижено изражение.

— Лош рана, съм не от нож, копие и куршум, а от див животно. Заздравее трудно. Соми не бива първо слага билка, а най-напред трябва вземат неин сок. Но Германия силен. Германия ще имат голям, много болка, ама не и треска!

Той смачка билките и със сока им накваси раната. После сложи върху нея самите растения и отново ме превърза.

— Соми вземат всеки ден билка и слагат върху рана на Германия — каза той след като свърши.

В чертите на лицето му, които съвсем не бяха грозни, можах да прочета нескрита симпатия към мен. Но внезапно изразът му коренно се промени, а самият Соми кажи-речи се вцепени. Рязкото движение на ръцете му издаде безкрайната му изненада.

— Чарга! — извика той най-сетне и се втурна към вратата, където се бе появила Митие, за да се погрижи за гостите. — Чарга! — извика той повторно и застана пред нея с широко разтворени ръце.

Естествено, вниманието на всички присъстващи се насочи към тази сцена. Девојката го погледна учудено, а той стоеше пред нея видимо изпаднал в голям възторг, сякаш виждаше някакво безценно

съкровище, чието притежание представляваше за него безмерно щастие. Но ето че след малко бавно отпусна ръце и с жален глас каза:

— О, не, не съм Чарга! Чарга съм сега стара, ако още жив и вече не тъй млада и красива. Но защо девойка изглеждат кат Чарга и защо имат на врат огърлица на Чарга?

— Ти Соми ли си? — попита го тя.

— Да съм Соми!

Видимо развълнувана, тя плъзна малките си пръсти по змийските зъби и отговори:

— Огърлицата е от моята майка.

— Кой е майка? Как казват майка?

— Не знам. Бурът ван Хелмерс ме е намерил при трупа ѝ в Калахари. Изворът, при който ни е открил, бил пресъхнал и майка ми умряла от жажда.

— При извор? При кладенец? Как казват кладенец? — припряно попита той.

— Улвими.

— Улвими, о, о! А колко време от тогаз? О, казват бързо, казват веднага! Сърце на Соми бият, сърце на Соми се пръснат!

— Било горещо лято преди шестнайсет години.

— Колко година? Исхуми и тантута година, десет и шест година? О, о, Соми трябвало бягат от Сикукуни. Соми изпрацат красива мила Чарга при кладенец Улвими, но кога дошъл Соми намират гроб. Соми разкопават гроб и виждат мъртъв Чарга, ама не и дъщеря. Чарга бил добър жена на Соми, а ти съм дъщеря на Чарга и Соми!

Вълнението и огромната му радост го караха да говори толкова бързо, че думите му едва се разбираха. После той взе да прегръща девойката, притискайки я до гърдите си поне десетина пъти, като надаваше радостни възклицания, като току я побутваше леко назад, за да погледне пламналото ѝ лице.

— Мой дете, моя дъщеря, мой добър, хубав дете! Искан ли ти съм мой дъщеря и обичат баща Соми?

Тя кимна със сълзи на очи и пламенно го прегърна, без да се смущава от околните хора, които с най-живо съчувствие станаха свидетели на тази трогателна сцена.

— Как име на дъщеря? О, казват бързо, бързо, за да могат баща викат дъщеря с име!

— Митие.

— Митие? Кво значат Митие? Соми не знаят и не могат добре кажат. Митие могат съм Холандия и бури, но Соми казват Чарга, щото дъщеря имат име на майка!

След тези думи Соми се обърна към Ян, който с особени чувства следеше сцената и бе чул всяка дума.

— Баща на Ян съм намерил Чарга и Чарга съм сестра на Ян?

— Митие щеше да става моя жена! — отвърна младият бур малко смутено. Въпреки самочувствието на своята раса и национална принадлежност, той все пак не можеше неволно да не си помисли, че Соми щеше да стане крал на кафрите.

— Жена на Ян? — попита изненаданият Соми. — О, о, значи Ян обичат беден дете без баща?

— Да.

— Тогаз Ян вземат Чарга! Но Чарга вече не съм беден дете. Баща на Чарга съм крал и Соми имат много... много...

Той млъкна и бръкна под наметката, която закриваше тялото му до кръста.

— Ян видят кво е туй!

Бурът нададе вик на удивление.

— Диамант, черен капски диамант, който струва поне пет хиляди гулдена! Бас Ойс, ти си познавач! Я го погледни и кажи дали съм прав!

Кес Ойс взе камъка, който после започна да минава от ръка на ръка и да предизвиква всеобщо удивление.

— Прав си, неф Ян. По-скоро цената му е по-висока, но в никой случай не е по-ниска.

— Камък съм черен диамант — обади се гордо Соми, — и Соми имат още много чер диамант и по-малък и по-голям от тоз тук. Соми съм намерил диамант кога бягат в планина и скрил в земя много диамант къде не могат намерят друг човек. Но сега Соми вземат диамант и дадат Ян, щото Ян обичат, клета дъщеря без баща!

Това бе наистина забележителна и изненадваща случка. Измина доста време преди различните групи отново да се разделят и разговорът да се насочи към предишната тема. Соми изчезна в къщата заедно с Ян и Митие, за да осведоми болната майка за случилото се, а останалите започнаха да обсъждат нападението над кервана с оръжия.

Можеше да се очаква, че оръжието се пренасяше под закрилата на необходимия конвой и ето защо бурите с радост посрещнаха пристигането на Хойлер и хората му. Вече бяхме достатъчно многобройни, за да мерим сили с англичаните. До планината Атерс имахме повече от един ден езда и тъй като посочената в писмото дата за пристигането на кервана се падаше вдругиден, решихме да тръгнем на път още същата вечер. Но конете ни бяха извънредно изтощени и затова от съседните ферми щяха да ни доведат животни със свежи сили. Неколцина от придружителите на Хойлер се отправиха в различни посоки, за да свършат тази работа.

До завръщането им изминаха няколко часа. Дотогава бяха заличени всички следи от схватката през предишния ден и после бурите наредиха да им докарат Чемба, за да бъде съден.

Кафърът сигурно се слиса немалко щом видя събрани толкова много бури, а когато разбра какво мислеха да правят с него, лицето му придоби твърде съкрушено изражение. Той повтори показанията дадени пред мен. За по-нататъшните планове на Сикукуни не можеше да ни каже абсолютно нищо и понеже вината му бе съвсем очевидна, повечето от бурите гласуваха за незабавната смърт на предателя. Но Ян се възпротиви най-енергично на това решение, а и аз се присъединих към него. Чемба беше действувал по заповед на своя крал, на когото е било немислимо да се противопостави, особено като се имаше предвид жестокия му характер. Освен това, когато го разпитвах, той веднага си призна всичко и нарече краля си кръвожаден, а към Соми прояви симпатия. Най-накрая при нас се появи и Митие и заедно с баща си се застъпиха за живота на зулуса и най-сетне бурите склониха, но при условие, че Чемба остане пленник до завръщането им.

После започнахме да се подготвяме за пътуването, понеже този път отсъствието ни неизбежно щеше да бъде значително по-дълго. От планината Атерс не можехме да се завърнем направо тук, а решихме, ако керванът ни паднеше в ръцете, на което много се надявахме, веднага да го прехвърлим през планините, защото това щеше да даде възможност на събралата се там бурска войска да попълни мунициите и снаряжението си.

Фермата бе достатъчно богата, за да се запасим всички с достатъчно провизии и когато тръгнахме на път, разполагахме с толкова много товарни коне, сякаш имахме намерение да се отправим

към вътрешността на африканския континент, за да вършим кой знае какви географски открития.

Естествено бяха взети всички необходими мерки за отбраната на фермата, макар да бяхме почти сигурни, че нямаше да последва ново нападение. Планът на Сикукуни да разпръсне бурите, събрали се при Кларфонтейн, се беше осуетил, а двете му нападения срещу семейство ван Хелмерс бяха приключили със съкрушително поражение. Той нямаше вече необходимите хора около себе си, а прехвърлеше ли се веднъж отвъд планините, сигурно щеше да си има толкова много работа, че нямаше да му остане време отново да се върне.

На Соми му струваше доста усилия толкова скоро да изостави своята намерена дъщеря, а и Ян с мъка се раздели с нея и болната ѝ майка, на която аз дадох необходимите лекарства. Двамата мъже се позабавиха още някой и друг час във фермата, а после ни догониха, едва когато измина значителна част от нощта.

Пътуването ни премина без особени произшествия и на следващата вечер достигнахме целта си.

Планината Атерс простира дългия си хребет от планините Ранд далеч на изток докато постепенно се прелее във високо плато. Източните ѝ части са покрити с гъсти гори, а голите и пусти западни склонове се спускат стръмно надолу от няколко хиляди стъпки височина. Безбройни пропасти и проломи прорязват планината от юг на север, огромни каменни блокове и остри скали стърчат от негостоприемните ѝ сипеи, или са скрити в мрачния лес между гниещите повалени стволоче, които са покрити с дебел мъх и обвити от пълзящи растения. Подобен терен предлага достатъчно скривалища дори за някой по-голям керван и ако оръжията бяха пристигнали преди нас, сигурно нямаше да ни е никак лесно да ги открием. Но в писмото с нито една дума не се споменаваше мястото където лейтенант Макклинток трябваше да търси кервана и затова можеше да се предположи, че е било избрано някое не особено сигурно Скривалище. Ала ако англичаните все още не бяха тук, не беше трудно да забележим появяването им в случай че на билото на планината заемехме такава позиция, че да имаме възможност да наблюдаваме западните ѝ склонове, както и далеч напред ширналото се плато.

Спряхме се пред могъщата снага на планината и се събрахме на съвещание, за да изберем място за лагеруване. Вече бързо се

здрачаваше и понеже скоро щеше да има новолуние, не можехме да разчитаме на лунната светлина и трябваше незабавно да вземем решение.

— А сега накъде? — попита ван Хорст.

— Оттегляме се в най-близката клисура, където на скрито място ще запалим огън и ще можем удобно да се разположим — отвърна Хойлер.

— Не бива да палим огън — обади се Ойс. — Въпреки всичките ни предпазни мерки не е изключено англичаните да го забележат.

— А ти на какво мнение си, менер? — обърна се към мен Велмар.

Отговорих му:

— Дните са горещи, но нощите са студени и затова ми се струва, че огънят няма да ни е неприятен. Във всички случаи ще можем да намерим място, където да гори без да го забележат. Би трябвало да се изкачим нагоре към гората, но понеже конете ще ни пречат, предлагам да ги оставим под надзора на един пазач в някоя клисура, ала там не бива да палим огън. Настаним ли се горе сред гъстата гора и след като предварително внимателно претърся близката околност, ще можем да се стоплим без да се боим, че ще ни открият. Утре в ранни зори ще яхнем конете заедно с един или двама от вас, за да отидем до равнината да разузнаем дали керванът с оръжие е вече пристигнал.

— Имаш право. Ами къде да търсим клисурата?

— Вече е намерена, стига само да е достатъчно дълга и широка и да предлага на животните ни малко паша. Ето, виждате ли, там наляво, една се връзва в планината!

Отправихме се натам и забелязахме, че клисурата бе напълно подходяща за целите ни. Вкарахме конете в нея и двама души застанаха на пост пред входа ѝ. После поехме нагоре към гората. В началото тя бе твърде рядка и затова се наложи да продължим изкачването си, докато стана толкова гъста, че храсталаците и клоните на дърветата можеха напълно да скрият огъня. Намерихме удобно място, претърсихме близката околност, и след като не открихме нищо подозрително, се установихме на лагер. Приготвихме вечерята. Няколко поста ни осигуриха необходимата безопасност и малко по-късно легнахме да спим.

Може би бях спал около час, когато усетих, че нечия ръка ме докосва и незабавно отворих очи. Пред мен стоеше Соми.

— Германия станат и дойдат със Соми!

Изправих се малко учуден от тайнственото ми събуждане. Той ме заведе при Ян, който изглежда вече ни очакваше и после ние двамата тръгнахме подир Соми навътре в гората.

— Какво ще правим? — попитах Ян.

— Не знам — отговори ми той. — Соми ме събуди също както и теб. Нищо друго не ми е известно.

Без никакво обяснение вождът продължи да ни води все по-нагоре и по-нагоре, а после свърна малко по на запад, тъй че гората остана зад гърба ни, а ние се озовахме на голия планински склон. На едно място Соми спря. Беше вървял с такава сигурност, която навеждаше на мисълта, че познава околностите по-добре отколкото можехме да предполагаме.

— Ян слушат и Германия слушат! Ян съм син на Соми, а Германия съм менер с голям храброст и голям предпазливост. Ян и Германия научат тайна на Соми. Соми бягат от Сикукуни и идват в планина Атерс. Намерят тук чер диамант за който казват вчера на бури и скриват диамант. Сега Соми вземат диамант, а Ян и Германия съм тук!

Това било значи! Този дискретен човек с нищо не ни беше подсказвал, че целта на пътуването ни бе същевременно и скривалището на неговото богатство, а обстоятелството, че освен Ян подкани и мен да го придружа, представляваше ново и сигурно доказателство за неговата симпатия към мен, проявена още миналия ден. След като се порадва на смайването ни, той продължи:

— Соми бил взел само малко диамант, а в планина съм още много повече голям диамант. Затуй бури не бива знаят. Соми подарят тайна на Ян и той вземат всичко диамант!

Когато ни заведе почти до самото било, той спря пред голям каменен блок, който изглеждаше като дълбоко забит в земята.

— Ян съм силен, Ян вдигнат камък! — нареди той на бура. Младежът напъна скалата с могъщото си рамо и единият ѝ край се повдигна. Соми бръкна под нея.

— Спуснат пак камък! — заповяда после той. — Соми намерил диамант.

Вождът се изправи и след като ни показа торбичка направена от кожата на млада игуана, той я разтвори и ни накара да бръкнем в нея, да опипаме съкровището му, понеже не беше достатъчно светло, за да го разгледаме.

— Тук диамант исхуми, илинчи, мбоксо камък, два пъти по десет и още осем диамант. А сега също заведе при клоф къде съм диамант!

Той вече се беше приготвил отново да ни поведе, когато се спря, пак се обърна към нас и бръкна в торбичката.

— Германия съм защитил Чарга. Соми обикнал Германия, подарят Германия тоз диамант!

Отстъпих крачка назад и магнах с ръка. Дори да беше извадил най-малкия скъпоценен камък, подаръкът му пак беше толкова щедър, че се побоях да го приема. Кафърът знаеше много добре, че тези диаманти имат голяма стойност, но все пак истинските ѝ размери едва ли му бяха известни.

— Защо не искат вземат камък? Соми знаят още много камък, и ако Германия не вземат, Соми хвърлят камък и той се загубят! Квото Соми искат подарят не вземат обратно!

При тази закана, която сигурно беше сериозна, не ми остана нищо друго освен да приема подаръка.

След като пресече опита ми да му благодаря, Соми пак ни обърна гръб, насочи се към билото и после бавно започна да се спуска по отвъдния склон. Продължихме доста надолу, ала кафърът познаваше толкова добре пътя, че сравнително лесно преодоляхме всички препятствия.

По едно време ми се стори, че долавям миризма на изгоряло. Спрях и внимателно поех въздух. Не бях се излъгал.

— Стойте! — казах на спътниците си. — НеЙде под нас сигурно гори огън.

Двамата потвърдиха моето откритие. При по-нататъшното ни спускане бе необходимо да бъдем изключително предпазливи. Нямахше нужда да вървим кой знае колко дълго и ето че в клисурата, където се намираще крайната цел на Соми, забелязахме светлина от огън. Вождът спря на място.

— Туй съм клоф, където се намират камък! Кой съм в клоф? Сигур вземат всичко диамант!

— Ще видим кой е там — отвърнах аз. — Елате да отидем до самия ръб на клисурата и избягвайте всеки шум!

Спуснахме се до края на тясна, но не особено дълбока клисура, която се врязваше на няколкостотин крачки навътре в планината и после изведнъж свършваше, прекъсната от голямо срутване на скали. Аз легнах на земята и лекичко издадох глава над ръба на клисурата, за да погледна в нея. Ян и Соми последваха примера ми.

Долу около огъня бяха насядали шестнайсет зулуси и трима бели, единият от които носеше съвсем същото облекло като сър Гилбърт Грей, докато униформите на останалите двама ме накараха да предположа, че са английски офицери. Те се намираха най-много на двайсетина стъпки под нас и можехме да чуваме разговора им съвсем ясно.

— Този Грей не ми изглежда особено благонадежден човек — чух да казва единият от тях. — Още преди три дни трябваше да пристигне в лагера.

— Това ни е известно — отвърна онзи с шапката от носорожка кожа — Но се налагаше нашата поща да се изпрати в два екземпляра, а не разполагахме с друг човек, освен със сър Гилбърт, който през целия си живот не е имал една разумна постъпка. Моят път беше по-къс, но и по-опасен, а трябваше да вземем мерки да получиш съобщението, лейтенанте, дори и в случай, ако паднеш в ръцете на бурите. Впрочем Грей не бе посветен напълно и може би там се крие причината, че не се е движил достатъчно бързо.

Бях смаян от разкритието, съдържащо се в тези кратки думи. И тъй, търговската фирма, поела задължението да достави оръжието, е била дотам предпазлива да изпрати двама вестоносци, от които само единият ни беше паднал в ръцете. Въпреки това, в резултат от тази мярка, лейтенант Макклинтон е бил уведомен и беше дошъл тук в клисурата със своите шестнайсет кафри, за да посрещне оръжейната пратка.

Соми, който лежеше до мен, прошепна:

— Зулу и Англия само тук на лагер, но нищо знаят за диамант!

Досегашните му опасения наистина се бяха оказали неоснователни, но затова пък присъствието на тези хора бе толкова по-опасно за нашето общо начинание. Ако искахме да успеем, тези мъже долу в клисурата трябваше да бъдат обезвредени. Но както във всяко

положение може да се появи и някое щастливо обстоятелство, така и тук само след минута чух думи, които несъмнено щяха да ни бъдат от полза в по-нататъшните ни планове.

— Значи ще прекараме оръжията през прохода Керс, така ли? — попита пратеникът.

— Да — отговори лейтенант Макклинток. — Там за по-голяма сигурност ни очаква значителен отряд от кафри, тъй като не е трудно да се предположи, че на тези холандски селяндури може да им хрумне да заемат прохода.

— Ами прохода Клей?

— Навярно вече е зает, но с по-малки сили отколкото прохода Керс. Той е по-тесен, прави повече завои и по-лесно се отбранява. Впрочем там едва ли може да става дума да бъдат отблъснати кой знае колко големи сили, а само отделни малобройни подкрепления, тръгнали от тази страна да прехвърлят планините.

— Само ми се струва — обади се другият англичанин, — че сме се заели с едно вече загубено дело.

— Какво искаш да кажеш?

— Вярно, че срещу почти дванайсет хиляди зулуси са се изправили най-много три хиляди бури, но те са противници, които не бива да се подценяват. Тактиката им винаги е превъзходна, а що се отнася до самите битки, те отлично умеят да боравят с карабините си и в ръкопашните схватки всеки от тези холандци може да излезе на четири-пет кафри.

— Pshaw!

— Pshaw? Друже, моля те само да си спомниш за Бура ван хет Рур, който в последната битка е останал съвсем сам на висока скала, където враговете му не можели да го достигнат с оръжията си и оттам с куршумите си ги избивал един подир друг, а после се хвърлил сред най-гъстите им редици и се развилнял като някой Роланд! (Герой от легендите за каролингите. Б. пр.) На колко противници ще излезе той според теб?

— Е, вярно, на него ще се паднат повече отколкото на другите, обаче да гледа само да не се изпречва пред мен или пред теб — няма много-много да се церемоним с него. Впрочем планът ни е толкова добре скроен, че бурите ще бъдат загубени още преди да е гръмнала първата пушка.

— Имаш предвид клопката в Гроте Клоф?

— Да. Ти знаеш, че се наложи да я претърся цялата и при това направих откритието, че няма друго по-подходящо място за огромен капан като тази Гроте Клоф, макар тя всъщност да не заслужава името си понеже не е истинска клисура, а грамадна котловина, обградена отвсякъде с високи стръмни скали. Привидно има само един изход, но аз продължих да търся, докато открих много трудно забележимо място, откъдето е възможно човек да се изкатери по скалистата стена. Тази пътечка може да бъде защитена много лесно. Задната част на котловината е обрасла чак догоре с висока гъста дървовидна папрат, която прави скалата да изглежда непреодолима, но навлезе ли сред гъсталака, човек забелязва, че стената се издига стъпаловидно и макар и трудно изкачването ѝ не е невъзможно. Спускането от отвъдния склон не среща особени пречки. Зулусите чакат при прохода Керс, а Гроте Клоф се намира близо до прохода Клей. Нападнат ли ни холандците, ще се оставим уж да ни победят и бързо ще отстъпим към прохода Керс. Докато главните ни сили ще се крият зад нас в долината на Зварте Ривир (Черната река Б. пр.) отрядът, смятан от неприятеля за цялата ни войска, ще се оттегли в Гроте Клоф, а после по пътечката в задната ѝ част ще се изкачи горе и ще остане там, да пази този изход. Преследващият го враг ще навлезе в котловината, зулуската войска ще се притече и ще заеме изхода ѝ, след което, ако не искат да загинат от глад и жажда, неприятелите ни ще бъдат принудени да се предадат без нито един изстрел.

— Този план е твърде объркан и рискован. Много лесно може да се появи някакво ново обстоятелство, което да стане гибелно за нас. Ако бурите разкрият намеренията ни и ни обградят в долината на Зварте Ривир, с нас е свършено.

— Нищо няма да разкрият, защото планът ни е тайна, известна само на нас и на Сикукуни. Никой друг не знае за него.

— Ами ако холандците не повярват, че може да сме толкова глупави сами да се затворим в котловината и надушат клопката?

— Невъзможно! Нали знаят, че си имат работа с неприятел, който няма никаква представа от стратегия.

— Но също така не по-зле знаят, че Сикукуни не е вече популярен сред кафрите и те не го обичат. Дори научаваме, че бурите, търсят Соми, за да го направят крал. Опасявам се, че зулусите с голяма

радост ще изоставят тираничния Сикукуни и ще издигнат за крал друг по-малко кръвожаден човек!

— Това са неверни слухове, разпространявани от враговете, за да сеят раздори в редиците на нашите воители. Но няма да успеят, защото Соми е изчезнал безследно, тъй както ще изчезне сега и това парче месо.

Той взе овнешкия бут, който се печеше на огъня, отрязва си един къс и започна да яде. Бях чул достатъчно и се надигнах от земята.

— Елате, трябва да се върнем в нашия лагер колкото е възможно по-бързо! — прошепнах им аз.

— Разбра ли всичко, менер? — попита Ян, изненадан от чутото не по-малко от мен.

— Всичко! — кимнах аз и направих знак на Соми пак да ни води.

Важността на вестите, които носехме ни караше да бързаеме колкото ни позволяваше теренът. Скоро се добрахме до бивака и силните ни викове вдигнаха на крак всички, за да чуят защо нарушавахме съня им. Мъжете незабавно грабнаха оръжията си. Водени от Соми поехме обратно към клисурата в дълга мълчалива колона. Онова, което научихме бе толкова важно за бурите, че на никой от тях и през ум не му мина да ни попита каква причина ни бе накарала да напуснем лагера.

Щом стигнахме целта, бурите се разпределиха от двете страни на клисурата, докато аз, Ян и Соми се промъкнахме до входа ѝ. Там пасяха три коня. Те сигурно принадлежах на англичаните, понеже кафрите бяха пристигнали пеша. Можехме незабавно да ги нападнем, обаче от една страна чувството за чест ни възпираше да връхлетим спящия неприятел, а от друга, имахме голямо желание да дадем малък урок на самомнителните британци.

И те, и кафрите бяха налягали да спят. Явно се чувстваха в пълна безопасност, защото не бяха оставили нито един пост. Закрачихме по дъното на клисурата в посока на огъня. Един зулус се понадигна и нададе силен вик, който накара другите веднага да скочат на крака и да грабнат оръжията. Англичаните бяха легнали малко настрани от кафрите. Приблжих се до тях и поздравих:

— Good evening, лейтенант Макклинток! Ще ми разрешиш ли малко да смутя почивката ви?

Той също беше грабнал карабината си и стоеше пред мен в такава поза, която ясно издаваше нерешителността му как да се държи към нас — като към приятели, или като към врагове.

— Познаваш ли ме? Кой си ти? Откъде идваш и какво търсиш тук?

— Като че наведнъж зададе много въпроси, сър! Идвам, за да ти предам поздравите на някой си сър Гилбърт Грей.

— Сър Грей ли? — бързо попита англичанинът. — Къде е той?

— Пленник е на бурите и се намира в добри ръце.

— Пленник ли? И ти идваш от негово име? Значи си на страната на холандците?

— Може и така да се каже, сър. Самият аз имах удоволствието да го задържа.

Незабавно и той, и другите двама застанаха така, че пътят ни за отстъпление бе отрязан.

— Тогава сега аз ще те пленя!

— Нямаме абсолютно нищо против, защото така ще можем най-лесно да разберем по колко почтен начин спазвате договора да не подпомагате кафрите с оръжие.

Англичанинът застана нащрек.

— Фантазираш — отговори той. — Сложете пушките си на земята!

— Щом ти доставя удоволствие, защо да не го направим! — казах аз и оставих до себе си карабината, която заради раненото си рамо и без друго с голяма мъка можех да използвам. Ян и Соми постъпиха по същия начин. — В замяна на това ти може би ще ни направиш удоволствието да ни разрешиш да ви придружим до Гроте Клоф, за да видим бурите в капана за мишки.

— Подслушвали сте ни! — извика заплашително той и направи крачка напред.

— Естествено! Нали трябва да знаем на какви хора ще правим посещение. Имам да ти предам някои неща и исках да разбера дали наистина съм намерил човека, до когото са адресирани.

— Какви неща?

— Тези три документа, които открихме в багажа на вашия сър Гилбърт Грей.

Аз бръкнах в джоба си и му ги подадох.

— Ти четете ли ги?

— Разбира се. Съчиняването на писмото не е особено остроумно. Да не би авторът му да иска да го патентова като изобретение?

— Мълчи, човече! Виждам, че имаш още нож и пистолет. Хвърли и тях!

— Може би и това ще направим, но преди всичко ми позволи да ви представя спътниците си! Този млад менер, който е кажи-речи двама по-висок от теб, го наричат Бур ван хет Рур и...

— Ян ван Хелмерс? — учудено възкликна той.

— Да, с когото се канехте да не се церемоните много-много. А другият мъж до него не е изчезнал чак толкова безследно, както парчето ти от овнешкия бут. Неговото име е Соми.

— Соми ли?

— Да, новият крал на зулусите, ако нямаш нищо против!

Лейтенантът изглеждаше съвсем слисан. Сигурно не можеше да си обясни безгрижието, с което ние тримата стояхме сред толкова превъзходящия ни по численост неприятел. Но скоро самообладанието му се възвърна и той заповяда на кафрите:

— Вържете ги!

— Охо, сър! Ти сигурно си много неопитен, защото иначе трябваше да се сетиш, че нямаше да се появим край огъня ви без необходимата закрила!

Макар че ръката силно ме болеше, посегнах да го хвана, но закъснях, понеже Ян ме изпревари. Той го сграбчи заедно с другаря му за реверите на куртката, с непреодолима сила тръшна и двамата на земята и така притисна белите им дробове с могъщите си юмруци, че те нямаха възможност да се помръднат. В същия миг Соми събори и третия, а отгоре изтрещяха в един залп всички карабини и ехото от околните височини им отговори с тътен. Изплаших се, защото не така си бях представял обезвреждането на неприятеля. По възможност не трябваше да проливаме кръв. Но ето че последва и втори залп и без да е необходимо да се обръщам вече знаех, че някой от кафрите не беше останал жив.

Една единствена минута се бе оказала достатъчна коренно да промени положението. Бурите изпълниха клисурата и направиха с англичаните онова, което те се канеха да предприемат с нас — вързаха

ги въпреки всичките им безплодни опити за съпротива. Остатъка от нощта прекарахме край огъня на техните места.

Тъй като вече знаехме със сигурност, че керванът все още не беше пристигнал, бе излишно да ходим на разузнаване. На разсъмване събрахме трупове на едно място, покрихме ги с клони и камъни и понеже от изхода на клисурата можехме да наблюдаваме целия западен хоризонт, решихме да останем на това място и изпратихме хора да доведат конете ни.

По изражението на Соми личеше, че съвсем не беше доволен от решението ни. Изглежда се страхуваше да не разкрият тайната му, ала бурите бяха твърде много заети със своите войнствени приготовления, за да могат да се занимават с някакви по-специални геоложки наблюдения. Вождът използва свободното време да потърси билки за раната ми и действително не ме втресе и противно на очакванията ми дълбоките рани от ноктите на хищника зарастнаха бързо и добре.

Още по време на похода ми направи впечатление, че Квимбо бе мълчалив и потиснат. И понеже в момента продължаваше да седи безмълвно до мен, аз го попитах, какво му е.

— Квимбо съм тъжен — отвърна той. — Квимбо вече не смеят и не пеят.

— Защо?

— Квимбо съм сърдит, съм гневен на Ян, имат му страшно голям отмъщение и много яд!

— Че какво лошо ти е направил добрият Ян?

— Ян добър? О, о, менер, Ян съм лош, съм зъл. Ян вземат на Квимбо Митие. Квимбо чуват всичко квото Соми казал и квото Ян казал. Митие съм дъщеря на Соми и не станат жена на Квимбо, а жена на зъл лош Ян. О, о!

Той гневно зарови десетте си пръста в косата, но когато усети в какво плачевно състояние се намираще тя, мислите му взеха нова насока.

— Митие не искат бъдат жена на Квимбо, щото Квимбо вече не тъй съм хубав! Щраус вземат Квимбо красива коса, но Ян пък съвсем имат много твърде грозен коса. О, о, коса на Квимбо пак растат и после плачат Митие щото не станал жена на Квимбо. И тогаз смеят Квимбо на Митие и вземат друго добро хубав жена!

Трябваше да го оставя на трагикомичните му кроежи за от мъщение, понеже вниманието ми бе привлечено от някаква тъмна точка, появила се далеч в равнината. Изкачих се малко по-високо и взех бинокъла в ръка. С негова помощ забелязах дълга върволица от конници и коли, които се приближаваха към планината. Привлечените от действията ми бури започнаха да си предават бинокъла от ръка на ръка и също добре различиха очаквания керван. Краткото ни съвещание реши да не се показваме, докато керванът не си избере място за бивак.

Върнахме се обратно в клисурата и от прикритието си започнахме да наблюдаваме колоната. Тя напредваше извънредно бавно, тъй като много тежките и тромави коли бяха теглени от волове, които изглеждаха страшно изтощени от продължителното и трудно пътуване.

Едва към обед керванът достигна полите на планината и без да потърсят някакво прикритие, колите бяха наредени в кръг, в чиято среда се настаняха ездачите и воловарите.

— Вече е време! — обади се Ян. — Спускаме се надолу с конете, нахлуваме в „укреплението“ от коли и застрелваме всичко живо!

Аз махнах с ръка.

— Но така се излагаме на опасност сами да се вдигнем във въздуха. Колко лесно може да се възпламени барутът по време на сражението от някой изстрел! Тези хора вършат голяма непредпазливост, като лагеруват толкова близо до опасните коли. За да постъпват така при тях трябва да е забранено паленето на огън, а естествено също и пушенето. Впрочем на коне едва ли ще можем да проникнем в укреплението от волски коли, а и в такъв случай ще сме принудени да използваме само ножовете си.

При тези думи Квимбо си проправи път между бурите и се приближи до мен.

— Менер не знаят как направят, ама Квимбо знаят!

— Кажете де!

— Квимбо отидат при конник и кажат Квимбо съм зулу. После доведат конник при бури!

— Не става, защото...

— Стават, менер, Квимбо веднага покажат!

Преди да успеем да го задържим, той се промъкна между нас и се втурна надолу по склона. Естествено своеволното поведение на кафъра ни изплаши. Той не обърна внимание на виковете ни" и скоро бе вече толкова далеч, че изобщо не можеше да ни чуе. Неговото начинание имаше надежда за успех само в случай, че проявеше достатъчно съобразителност да се представи за един от поставените на пост воители, при което трябваше да твърди, че неговите хора все още не са забелязали кервана. Докато ние продължавахме да се колебаем как да постъпим, Квимбо достигна разположените в кръг коли и на нас не ни остана нищо друго освен да изчакаме развоя на събитията. Не можехме да виждаме какво става вътре в „укреплението“ от волски коли, но скоро кръгът им се разтвори и за наша радост забелязахме, че всички ездаци напуснаха мястото и тръгнаха подир дръзкия кафър, който както изглежда, ги поведе право към нас. Ала след известно време видяхме, че той не започна да изкачва планината, а свърна настрана и продължи да върви в полите на възвишенията. По този начин конниците преминаха далеч долу под нас и изчезнаха зад гъсталаците, покриващи планинския склон.

Отдъхнах си с облекчение.

— Квимбо е по-умен отколкото си мислех — обади се ван Хорст, — а предводителят на тези хора е по-глупав от него. Всеки разумен офицер щеше да нареди очакваните съюзници да отидат при него или поне нямаше да тръгне да посреща непознатите хора с всичките си войници. Ще оставим конете си тук и под прикритието на храстите ще тръгнем подир неприятелите, като една част от нас ще се опита да ги изпревари. Така ще ги поставим между два огъня и ми се иска да видя човека, който ще ни избяга. Менер, остани тук при конете — обърна се той към мен. — Ти си единственият сред нас, който е ранен, а и не бихме могли да поверим нашите трима пленници в по-добри ръце.

Възпротивих се на това решение, но тъй като всички други бяха съгласни, се видях принуден да се подчиня. Скоро бурите се скриха зад храстите и дърветата и аз останах сам с англичаните. Естествено откакто бяха пленени те наблюдаваха всичко и по отпращаните към мен погледи ясно разбрах какви чувства ги вълнуваха. Но никой от тях не проговори, понеже сигурно предполагаха, че всеки опит да попречат на плановете ни щеше да бъде безрезултатен.

Едва след почти четвърт час долових далечен гърмеж малко покъсно последван и от втори. Нападението беше започнало. С безпокойство, което не можах съвсем да овладея, зачаках понататъшното развитие на нещата. Нямаше защо да се съмнявам в победата на бурите. Придружаващите кервана конници, водени от един английски офицер, бяха част от онези хотентотски стрелкови полкове, които обикновено наричат „Cape mounted rifles“ (Въоръжена с пушки кавалерия на Кейп. Б. пр) и няхаме причина да се страхуваме от тях. Тревожих се за съдбата на Квимбо, защото несъмнено се намираше в не съвсем безопасно положение и лесно можеше да стане жертва на отмъщението на противника. Но не бях принуден дълго да се безпокоя за него, понеже той бе един от първите, които видях да изскачат от храсталците. Кафърът бързо се затича нагоре по височината и още отдалеч се развика:

— О, менер тук! Квимбо търсил добър менер и не намерил. Тогаз помислил Квимбо менер съм застрелян мъртъв, докато Ойс казват де съм менер!

— Е, как мина?

— Добър, о, о, съвсем много голям добър! Хотентот съм мъртъв, всички мъртъв. Кога бури стрелят, Квимбо съм бързо скочил в храст, щото иначе Англия застрелят мъртъв Квимбо. Сега кажат менер, дали съм Квимбо глупав или Квимбо добре справят своя работа!

— Квимбо, ти си много голям умник и още в първия град в който влезем за награда ще получиш една халка за носа и тя ще бъде кажиречи голяма колкото периферията на шапката ми!

— Халка в нос? О, о, менер съм много голям добър менер. Квимбо съм бъдат с халка най-хубав добър Квимбо в цял земя!

Още докато разговаряхме видях част от бурите да се завръщат, възседнали плячкосаните коне, и в галоп да се насочват към волските коли, а другите ги следваха пеша. Необходимо беше да пленят и останалите при кервана воловари, което им се удаде и лесно, и бързо.

После дойдоха да ме вземат заедно с пленниците, след което се заловихме с претърсването на колите. Бяха петнайсет на брой и всяка една се теглеше от по осем силни волове. Освен вече поостарели пушки в колите имаше големи количества олово, барут и патрони.

Трябваше да дадем почивка на изморените впрегатни животни. Отведоха ги на водопой и ги пуснаха да пасат, а в това време ние се

събрахме да решим какво да правим. Според онова, което подслушвахме от англичаните, не изглеждаше разумно да минем през прохода Керс. Керванът трябваше да изкачи планините през прохода Клей. Освен това ни се струваше необходимо в най-скоро време да уведомим отрядите на бурите отвъд планините за коварните планове на враговете и ето защо решихме неколцина от нас да избързат напред и да изпълнят тази задача. Избраха Ян, Ойс и мен, защото Ойс със своя адютант трябваше да поеме командването на бурите, а аз признах най-чистосърдечно, че за мен няма нищо по-омразно от бавната езда в темпото на волска кола.

Незабавно поехме на път. Естествено Квимбо се присъедини към мен. Като награда за храбростта и съобразителността си, той получи една пушка и яздеше подир нас с гордото самочувствие на средновековен оръженосец, който току-що е бил посветен в рицар.

Бях опознал североамериканските Скалисти планини, както и Кордилерите. По своя суров пейзаж и величие проходът Клей напълно можеше да се мери с тях. Яздехме ту нагоре сред високи сякаш устремили се към небето скали, ту се спускахме по стръмни урви и трябва да си призная, че по вина на раната ми това толкова тежко пътуване ме изтощи повече отколкото предполагах.

Достигнахме планинския хребет без да забележим нито един неприятел, но все пак иззад всеки завой бяхме готови да посрещнем вражеско нападение.

— Дали ще се окажем достатъчно силни да обезвредим постовете им?

— Зависи от обстоятелствата — отговори Ойс. — В случая не бива да се взема предвид само числеността на неприятеля, а и особеностите на терена.

— А че тук има неприятели, има — тихо се обади Ян, спря коня си и посочи към някакъв тъмен предмет на земята до една скала, зад която пътеката правеше остър завой. — Почакайте ме! Ще отида на разузнаване.

Той скочи от седлото и се отправи към скалата, за да разгледа въпросния предмет. После предпазливо подаде глава, за да надникне зад ръба на скалата. Един негов жест на изненада ми подсказа, че е забелязал нещо доста необикновено. После Ян ни направи знак да се приближим и тогава разпознахме в предмета зулуска наметка.

Несъмнено тук бе стоял човек на пост и в горещите часове я беше захвърлил.

Тясната пътека зад издадената напред скала се разширяваше и между стръмно издигащата се от дясно каменна стена и зейналата от ляво тъмна пропаст образуваше нещо подобно на горната част от предна кула на замък. В средата на това място се бяха настанили дванайсет зулуси. Несъмнено на тях бе поверена охраната на тази стратегически важна позиция, която можеше да бъде защитена дори срещу цяла армия и от този малоброен отряд воители, понеже пътеката и от двете страни правеше остър завой зад скалите, оставяйки място само на един-единствен човек да премине към площадката. Сигурно на всеки от завоите е имало поставена стража, както ясно ни показваше и захвърленото кожено наметало, но навярно на двамата воители им беше доскучало и се бяха присъединили към своите другари да си побъбрят.

Ян отново се метна на седлото.

— Ще препусна напред, ще се врежа между тях и ще стигна до отсрещния завой. Ти — обърна се той към мен, — ще останеш тук, за да не позволиш на нито един от тях да избяга, а менер Ойс и Квимбо ще ме последват!

Аз кимнах, скочих от седлото и взех пушката си в ръка. Въпреки раната можех да си служа с оръжието, защото след като коленичих успях удобно да подпра цевта върху издадената част от скалата. Едва бях заел тази позиция и ето, че тримата мъже пришпориха конете и се втурнаха напред. Ян се вряза сред зулусите и веднага извади неколцина от строя. Ойс спря на няколко метра от тях и стреля два пъти. Храбрият Квимбо последва неговия пример. Моята карабина също изтрещя, не закъснях и изстрелите на Ян. Няколко удара с приклад довършиха цялата работа. Оказахме се господари на площадката.

Хвърлихме трупове в пропастта, а после продължихме пътя си. След по-малко от час вниманието ни бе привлечено от вик на Квимбо, който не беше позволил да му отнемат удоволствието да язди начело.

— О, о, кой идват! Виждат менер там много мъже?

Действително пред нас изникна един конен отряд. Щом ни забелязаха, хората предпазливо спряха. Ездачът, който бе начело, взе в ръка далекоглед и след малко нададе силен радостен вик и препусна срещу нас, последван и от останалите.

— Бас Ойс! — извика той още отдалече. — Добре дошъл, добре дошъл! Долу те очакват с голямо нетърпение.

— Неф Велтен, ти ли си? Че какво правиш тук в планината?

— Изпратиха ме да прогоня зулусите от прохода, за да можеш с всички останали да се прехвърлиш при нас. Но ти идваш сам! Къде са другите и... проходът не беше ли зает от неприятеля?

— Беше. Имаше дузина зулуси, но ние се разправихме с тях. Останалите ни следват по петите. Водят цял керван с пушки и мунициии, които отнехме от англичаните.

— Какъв късмет! Много се нуждаем от барут, а нямаме никакъв.

— Какво е настроението в нашата войска?

— Всички са изпълнени с твърда решимост и кураж, само дете им липсва предводителят. Побързай да отидеш при тях. Кафрите са към дванайсет хиляди и се намират близо до прохода Керс.

— Там ще чакат кервана с оръжия, които отнехме от англичаните. А къде са бурите?

— На половин ден път от тях.

— А какъв е броят на кафрите при прохода Клей?

— Само няколкостотин души, които успяхме да заобиколим. Настанили са се в планините от лявата страна на входа на прохода и постараете ли се по-предпазливо да избегнете срещата с тях, няма опасност да ви забележат.

— Добре. Заемете височината. Ще наредя да разпръснат събралите се долу зулуси и скоро се надявам да чуете добри новини.

Набързо се сбогувахме и продължихме да се спускаме. Привечер се добрахме до изхода на прохода, но нито видяхме, нито чухме неприятеля. Яздихме през цялата нощ, постоянно получавайки по-малки подкрепления, докато най-сетне стигнахме до войската на бурите.

Тук ясно разбрах какъв авторитет имаха моите спътници. Те бяха посрещнати с всеобщо ликуване, а от оказаните ни почит и уважения една малка част се падна и на мен. Отражението й се четеше и върху светналото от удоволствие широко лице на моя добър Квимбо.

Ойс незабавно пое командването на войската и първата взета от него мярка бе да изпрати един отряд бури да прогонят зулусите, настанили се близо до изхода на прохода Клей. После се състоя предварителен военен съвет, на който аз не присъствах. Взе се решение

да бъде изпратено отделение от двеста спешни бури към Гроте Клоф, за да заемат котловината преди зулусите. Предводителството на тези хора беше поверено на мен. Ойс ме попита дали имам нещо против да поема командването им и аз с радост се съгласих. За това кратко време се бях вживял толкова много в света на бурите, че кажи-речи изпитах нужда да остана при тях до края на борбата им.

Още преди да тръгне Ойс ме запозна с плана си. Веднага след пристигането на заловения керван щяха да бъдат раздадени муниции и после той щеше да атакува зулусите, без да изчаква тяхното нападение. Ала преди това трябваше да бъде заета долината на Зварте Ривир, а останалото лесно можеше да се допълни от онова, което вече знаех. Посъветвах го да изпрати по някакъв начин на зулусите вестта, че Соми се намира при войската на бурите и ще помилва всеки зулус, който напусне Сикукуни и премине на негова страна. След това потеглих с моите двеста души.

От този миг нататък Квимбо ме наричаше само менер полковник, което няхах нищо против да чувам от неговата уста. Видяхме, че описанието на Гроте Клоф, дадено от лейтенант Макклинток, напълно съвпаднаше с действителността. Заедно с няколко души изкачих стръмния склон в задната ѝ част обрасъл с висока папрат, за да се убедя в неговата проходимост. От височината, където на всеки предварително бе посочено мястото му, долината на Зварте Ривир можеше да се достигне за два часа, едно обстоятелство, което по-късно се оказа от голяма полза за нас.

Нямахме друга работа освен да чакаме. Естествено ние останахме във връзка с главните си сили и след една цяла седмица най-сетне узнахме, че времето за нападение бе настъпило. Керванът с придружителите си беше пристигнал.

Два дни по-късно се върнаха изпратените от мен предни постове и съобщиха, че кафрите се приближават. Незабавно заличихме последните дири от присъствието си и провирайки се между папратите изкачихме височината, откъдето във всички посоки можехме да обстрелваме котловината.

Не мина много време и ето че съвсем според подслушания от нас план, кафрите навлязоха през входа и веднага се насочиха към задната част на котловината. Там ги посрещнаха нашите карабини. Хората на Сикукуни се намираха толкова близо пред дулата ни, че навярно всеки

от първите двеста изстрели, а после и от следващите двеста улучи по един човек. Кафрите не се стъписаха, не, те бяха направо ужасени и незабавно обърнаха гръб и се втурнаха към изхода, където ги посрещнаха по същия начин. Ние имахме възможност отново да заредим. Макар непрекъснато да бе насъсквана от англичаните да се бие тази клета, от всички страни подгонена тълпа зулуси, състояща се както изглеждаше от два полка всеки от по хиляда и петстотин души, бе обречена на смърт. Командващите ги английски офицери знаеха много добре, че ако попаднеха в плен, щяха да бъдат съдени като шпиони и затова не помолиха за милост, а непрестанно, ала напразно, окуражаваха опитващите се да намерят прикритие воители да щурмуват височината. Не бе изминал и час, когато тази касапница свърши. И до ден днешен Гроте Клоф носи името Гробницата на кафрите.

Главните ни сили привидно се бяха насочили към Гроте Клоф, но всъщност преследваха войската на зулусите в посока на Зварте Ривир, чиято долина зулусите заеха без да подозират, че всъщност тя е вече заета. Така и тук те най-неочаквано се озоваха между два огъня и изглежда им бе отредена същата участ, както на съплеменниците им в клисурата.

Въпреки че зулусите числено превъзхождаха противника си, смъртта неудържимо вилнееше сред редиците им. Невъзможно беше да се оттеглят. Трябваше или да победят, или да се предадат, и ето защо побеснелият Сикукуни, който собственоръчно пронизваше всеки воин, отказал да се бие, отново и отново ги повеждаше на заклание.

След като схватката в клисурата приключи без някой от хората ми да получи и драскотина, аз се спуснах с тях в равнината и там се срещнах с Ян, който беше командувал отряда и бе преследвал кафрите до Гроте Клоф. Присъединих се към него и бързо се отправихме към Зварте Ривир. Там кръвопролитното сражение бе все още в разгара си.

Незабавно се намесихме. Това бе едно мъчително и изморително избиване на насъсканите срещу нас зулуски редици и навярно щеше да продължи до късна нощ, ако не беше се случило нещо, което има твърде зловещи последици за Сикукуни.

Тъкмо един полк зулуси се хвърли в атака срещу командваното от Ян и мен отделение, когато внезапно откъм щаба на Ойс към нападателите препусна в галоп някакъв конник. Беше Соми, който поемаше риска върху себе си съвсем сам да се изправи срещу тях. По

негов знак полкът спря. Той се приближи до хората и им заговори. Дръзката му постъпка се увенча с успех. С ликуващи викове, размахвайки щитовете и копия, под командването на Соми, зулусите се обърнаха и заеха позиция срещу другите свои съплеменници. Следващият ги полк видя това и се стъписа.

— Бързо напред! — заповяда Ян. — Дайте срещу тях един залп, за да осъзнаят положението си!

Куршумите ни обсипаха редиците им. При Сикукуни ги чакаше сигурна смърт, а при Соми — живот и спасение. Размахвайки копия и щитовете, и те преминаха на наша страна.

Сикукуни не можеше да не забележи това развитие на нещата. Обзет от неудържима ярост, той напусна мястото си, застана начело на следващия полк и се хвърли в атака. Тогава Ян с рязко движение свали от коня един от завръщащите се адютанти и се метна на седлото.

— Сега няма да ми избяга! — извика той и препусна като вихрушка срещу атакуващия неприятел.

Зулусите бяха въоръжени само с копия и боздугани. Копията засвистяха около него, но без да им обръща внимание Ян се насочи право към Сикукуни. Това бе една героична постъпка при която той залагаше живота си срещу живота на хиляда и петстотин души. Дали имах право да напусна отреденото ми от Ойс място? Изобщо не се запитах, а дадох заповед за нападение, за да спася поне трупа му. Докато тичахме, аз не го изпусках из очи. Той се срещна със Сикукуни и замагна с приклада. Вождът на зулусите парира удара с боздугана си, който бе избит от ръката му. В следващия миг Ян го сграбчи за високата прическа, рязко извъртя коня си и препусна обратно тъкмо в момента, когато ние стигнахме до полка и с високо вдигнати приклади се нахвърлихме срещу противника. Влачейки след себе си Сикукуни, Ян продължи в бесен галоп към мястото, където стоеше Кес Ойс. Вождът на зулусите беше пленен.

Тази новина мигновено се разпространи сред неприятелските редици и войската им заприлича на стадо без пастир. Един след друг полковете започнаха да преминават на страната на Соми и да слагат оръжие. Още преди смрачаване станахме господари на полесражението, напоено с толкова много кръв. Колониалната политика на една велика европейска сила отново бе струвала живота на много хиляди хора.

Късно вечерта всички насядахме край буйния лагерен огън, всички, които се бяхме запознали още отвъд планините. Бурът ван хет Рур беше героят на деня. С мигновената си дръзка намеса той бе отнел на Сикукуни и свободата, и кралството, но в замяна на това кървеше от три нанесени му с копие рани, които бяха превързани не от някой друг, а от самия Соми...

Както е известно, после бурите нанесоха на англичаните не едно и две позорни поражения. Спасената по този начин държава бе наречена Южноафриканска република.

По-късно бурите се обединиха учредявайки дружеството Батафск-Африкансхе Матсхапи (Дружество за защита на африканерите. Б. пр.), което обаче не успя дълго да противостои на тайните и открити нападения на англичаните. Простосърдечният, здрав и жизнен бур, ще изчезне от Капската провинция, тъй както предсказва й Ойс при нашата първа среща...

Който посети днес семейство ван Хелмерс от Сторкенбек в Зеланд, ще види вляво и вдясно на огледалото в гостната стая да висят две графики и ако попита чии са двете изобразени глави, ще му отговорят, че са портрети на Ян и Митие ван Хелмерс, които са се венчали и са станали толкова безмерно богати, че веднъж дори изпратили в Сторкенбек кутийка с шест скъпоценни черни капски диаманти, за да може този подарък да помогне на бедните им роднини да заживеят по-добър живот. А продължи ли да разпитва, посетителят ще научи, че художник на тези две скици е менерът от Германия, който бил и „офисир ван гезондхейд“ (Офицер на здравето. Б. пр.) и заедно с Ян участвал в голяма битка срещу зулусите.

По-късно този менер от Германия продал в Капщат подарения му диамант и така се сдобил със средства за по-нататъшните си пътешествия. Между различни други редки екземпляри на писалището му и до ден днешен се намира кутийката за енфие, която навремето Квимбо носеше в ухото си и на раздяла му я беше сложил в ръката с думите:

— Мил добър менер ще връщат у дома. Квимбо плачат голям много сълзи щото Квимбо не бива тръгват с менер. Но Квимбо дават таз кутийка на менер, та менер сещат много за беден хубав храбър Квимбо!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.